

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 1
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 65-84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Δ. Α. 1.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1930
ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Ἡ ἑλληνοτουρκικὴ ἐκκαθάρισις

ΑΛΕΞ. ΜΥΛΩΝΑ:

Πρὸς τὴν διεθνή οἰκονομικὴν συνεννόησιν

Α. Α. ΠΑΛΛΗ:

Ἡ διάλυσις τῆς Ἐπιτρ. Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων

ΑΧΙΛ. ΚΥΡΟΥ:

Ἡ Ἑλλάς τοῦ 1920 καὶ ἡ Ἑλλάς τοῦ 1930

ΙΩ. ΚΑΛΟΓΕΡΑ:

Στρατιωτικὰ ζητήματα

ΓΡ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ:

Ἡ φιλειρηνικὴ Ἑλλάς καὶ οἱ ναυτικοὶ ἐξοπλισμοὶ

Γ. ΚΟΥΡΑΤΟΥ:

Ἡ διοικητικὴ κακοδαιμονία

Γ. ΜΟΔΗ:

Τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων

Γ. Ν. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ:

Ἡ μόρφωσις τῶν θηλέων καὶ ἡ συνεκπαίδευσις

Α. ΠΕΤΡΙΔΟΥ:

Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Τουρκίας

Δ. ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ:

Ἡ βιομηχανία τῆς σακχαρώσεως

Ν. Γ. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ:

Τὸ πρόβλημα τοῦ ἐνοικιοστασίου

ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ:

Μορφωμένους καὶ ἀμόρφωτους

Γ. ΘΕΟΤΟΚΑ:

Τὰ ἰδανικὰ τῆς νέας γενεᾶς

Δ. ΚΟΥΚΟΥΛΑ:

Τὸ ἑλληνικὸ φίλυ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ:

Τὰ νέα βιβλία

Ε. ΚΟΘΡΗ:

Ἡ φιλελευθέρη νεολαία

ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ:

Ἰταλία-Ἑλλάς

Ι. Α. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ:

Τὸ ἀγγλικὸν οἰκονομικὸν συμβούλιον

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ — ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ — ΟΙΚΟ-
ΝΟΜΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ — ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΙΝ

ΑΠΙΘΑΝΟΙ φαίνονται πλέον οι πόλεμοι με ελαττήρια κατακτήσεις ξένων εθνών ή εκ πνεύματος στρατοκρατικού. Η εξέλιξις των ιδεών εις τα προηγμένα κράτη του κόσμου τίνει σήμερον εις αποκλεισμόν τοιούτων ενδεχομένων, χωρίς βέβαια ή πεπερασμένη αυτή ανθρωπίνη πρόβλεψις να δύναται να παράσχη πλήρη ασφάλειαν διά τας μεταβαλλομένας συνθήκας και τα περιστατικά του άπωτέρου μέλλοντος. Άλλ' έτερα βαθύτερα αίτια διεθνών προστριβών, που δύνανται να φέρουν εις ένόπλιον συρράξεις, όταν μάλιστα άμβλυνθη βαθμηδόν ή ανάμνησις της φρίκης του τελευταίου πολέμου και άναπαυθούν οι λαοί, ύφίστανται δυστυχώς υπό την σύγχρονον διαμόρφωσιν και την οικονομικήν συγκρότησιν των διαφόρων λαών.

Εις τα πλείστα δηλ. των παλαιών και των νεοσηματισθέντων μετά τον πόλεμον κρατών δεν κατέστη δυνατή ή έκκαθάρισις των εθνικών διεκδικήσεων. Έδημιουργήθησαν ή διετηρήθησαν διά των συνθηκών της ειρήνης έθνικαί μειονότητες, αι όποιαί άποτελοδύ, υπό την έννοιον ακόμη εθνικιστικήν διακρίσιν ήσαν τινών λαών, εστίαις ένδεχομένης πυρκαϊάς.

Άλλ' έτι μάλλον επικίνδυνον αίτια είνε τα οικονομικά, όπως πάντοτε. Όχι δέ τόσο έννεκα των πολεμικών χρεών και των έπανορθώσεων, ατίνας φαίνονται όπωδδήποτε διευθετήσας, αλλά διά τους έξής κυρίως λόγους: Αί διάφοροι χώροι ρυθμίζουν αὐτοτελώς την κοινωνικήν των οικονομίαν, έντείνουν τας προσπάθειαις των προς άνάπτυξιν της βιομηχανικής ή γεωργικής παραγωγής των, έγείρουσαι διά την προστασίαν αυτής, ή και προς ένίσχυσιν των δημοσίων εσόδων, τελωνειακούς φραγμούς, ένθ' συγχρόνως συναγωνίζονται εις την παγκόσμιον άγοράν να τοποθετήσουν την αύξουσαν και πλεονάζουσαν παραγωγήν των. Συγκρούονται τὰ διάφορα συμφέροντα, χωρίς αί έμπορικά συμβάσεις να δύνανται να τὰ έναρμονίσουν κατά ένα γενικώτερον τρόπον, κοινωφελή δι' όλους τους λαούς.

Εύγανεις ιδεολόγοι, που είνε συγχρόνως και πρακτικοί πολιτικοί, καταβάλλουν προσπάθειαις να έπιφέρουν προσέγγισιν μεταξύ των εθνών. Η Κοινωνία των Έθνών, αι ποικίλαι διεθνείς διασκέψεις ύπέρ της ειρηνικής συμβίσεως των λαών, αν μη τι άλλο άπώτερον άποτέλεσμα, πρέπει να όμολογηθί ότι άποφέρουν τοῦτο τὸ αγαθόν, ότι σχηματίζουν μίαν παγκόσμιον ατμόσφαιραν ύπέρ της ειρήνης και ένισχύνουν την κοινήν γνώμην ύπέρ αυτής, κοινήν γνώμην ή οποία την σήμερον, με την επικράτησιν των δημοκρατικών έλευθεριών εις όλα σχεδόν τὰ κράτη, έχει σημασίαν και βαρύτητα, της οποίας έστερείτο εις προγενεστέρους χρόνους.

Παρά την οικονομικήν αλληλεξάρτησιν μεταξύ των διαφόρων χωρών, ή οποία ύφίσταται ως εκ της επικοινωνίας μεταξύ των, παρατηρείται εις αυτάς ή ειρηνική τάσις προς την οικονομικήν ανεξαρτησίαν, την ένίσχυσιν δηλ. και των κλάδων ακόμη εκείνων της έγχωρίου παραγωγής, οτινας με φθοράν μεγαλύτερα οικονομικά δύναμεν αν ή εις άλλα κράτη δύνανται ν' άποδώσουν

τά αυτά ή και κατώτερα προϊόντα. Η τάσις αυτή προέρχεται από τον κίνδυνον, τον όποιον διαβλέπει ένα κράτος, να μη δυνηθί να τοποθετήσιν εις την άνοργάνωτον και περίφρακτον παγκόσμιον άγοράν των οικονομικών ένδεξιμένην παραγωγήν του — λ. χ. την σταφίδα, τὸ έλαιον, τὰ καπνά, τον οίνον ή Έλλάς — και έξαναγκάζεται να δημιουργήσιν, έστω και άκριβώτερα και εις βάρος της καταναλώσεως, και άλλους πόρους εθνικής οικονομίας — λ. χ. από δασοδιατίους τινάς των βιομηχανιών της ή Έλλάς, ή από κατώτερα καπνά, βορείωτερα τινά κράτη. Περιορίζει δέ ακόμη και διά νομοθετικών έννοιτε μέτρων, την αύξησιν της προσφορώτερως του παραγωγής — λ. χ. δι' έκκρισέως σταφιδάμελων, άπαγορεύσεως της έκπεκτάσεως αυτών εν Έλλάδι.

Άλλα και άλλην προσέτι αίτίαν έχει ή τάσις προς οικονομικήν αὐτοτέλειαν έκάστου κράτους: τον φόβον της άπομονώσεως εν καιρῷ πολέμου και της στερήσεως των άπαραιτήτων δι' αυτό προϊόντων, άτινα προμηθεύεται από κράτη, προς τὰ όποια δέ έμπέση ένδεχομένης εις πόλεμον.

Μόνη λοιπόν ή οικονομική συνεννόησις των λαών — το μέγα αυτό ανθρωπιστικόν ιδανικόν — θα ήδύνατο να έξομαλύνη την άναρχίαν της παγκόσμιου παραγωγής και καταναλώσεως, της οποίας την αὐτόματον διευθέτησιν εις μάτην δύναται ν' άναμείνι κανείς «από τον έλεύθερον άναγωνισμόν», που δημιουργεί την άνισον και άνελευθέραν έπιβολήν του Ιοχυροτέρου κράτους. Όποια οικονομία οικονομικών δύναμεν διά της λελογισμένης παραγωγής της χώρας σύμφωνα με τας καταλληλοτέρας ιδιότητας έκάστης αυτών, και της προσαρμογής της παραγωγής εις τας ανάγκας της καταναλώσεως, δηλ. ή rationalisation αναλόγως των ιδιοτήτων των ανθρώπων, του έδάφους, του κλίματος και των λοιπών συνθηκών έκάστου τόπου!

Την οικονομικήν αυτήν συνεννόησιν δύναται να προλειάνουν βαθμηδόν αι οικονομικά όργανώσεως των διαφόρων χωρών με την ευμενί ή υποστήριξιν των κυβερνήσεων των. Άξιοσημείωτον βήμα προς τοῦτο άποτελεί ή νεότευκτος Διεθνής τράπεζα, ήτις, στήριζομένη εις τας εθνικάς έκδοτικάς τραπεζάς, δεν θα διευκολύνη μόνον τὸ ζήτημα των πολεμικών χρεών και άποζημιώσεων, αλλά και τας διεθνείς συναλλαγάς, χορηγούσα πιστώσεις, συμψηφίζουσα πιστοχρεώσεις χρυσῷ μεταξύ των έκδοτικών τραπεζών, καλύπτουσα τὸ προσωρινόν χρεωστικόν υπόλοιπον τὸ ίσοζυγίου των πληρωμῶν χώρας τινός.

Σπουδαιότατος διαγράφεται ο ρόλος των συνεταιρισμῶν διά την διεθνή συνεργασίαν. Οι συνεταιρισμοί, διά των οποίων οι μικροί και άνίσχυροι κατά μόνας παραγωγοί και καταναλωταί άποκοτύν εν τῇ ένώσει των μεγάλην οικονομικήν δύναμιν, άποτρέπουσαν την έπ' αυτών έκμετάλλευσιν, έλαβον τεραστίας διαστάσεις εις όλας τας χώρας. Τὴν άποψιν της διεθνούς χρησιμοποίησε των συνεταιρισμῶν είχα έξάγει εις τὸ Διεθνές κοινοβουλευτικόν συνέδριον εν Παρισίοις τῷ 1927, ως αντιπρόσωπος της Έλληνικής Βουλῆς,

και εις τὸ τελευταίον εν Αθήναις Συνέδριον της ειρήνης. Έγένετο δ' ευμενῶς άποδεκτή ή πρότασις της ατῆς περί συνεννόησεως των εθνικών οργανώσεων των συνεταιρισμῶν των παραγωγῶν και των καταναλωτῶν όλων των χωρῶν προς ανταλλαγὴν των εὐθείας των προϊόντων αυτών, ως άλλως τε ύπεστηρίχθη και εις διεθνή συνεταιριστικά συνέδρια και όπως γίνεται ήδη εις τινά κράτη λ. χ. οι γαλακτοκομικοί συνεταιρισμοί της Δανίας και Όλλανδίας συναλλάσσονται άπ' ευθείας με τους συνεταιρισμούς καταναλώσεως της Αγγλίας και άλλων χωρῶν. Από μερικούς αριθμούς καταφαίνεται πράγματι ή μεγάλη άποστολή και εν τῷ τῶ τῶν συνεταιρισμῶν. Οι συνεταιρισμοί καταναλώσεως — μη συνυπολογιζόμενους δηλ. των γεωργικῶν — περιλαμβάνουν ως μέλη των εν Αγγλίᾳ τὰ 42% και πλέον του πληθυσμοῦ, περί τὸ 1/2 του πληθυσμοῦ εις την Έλβετίαν, Δανίαν, Ούγγαρίαν και Φιλανδίαν, τὰ 24% εις την Γερμανίαν κτλ. Επὶ 26 κρατῶν, πρό τινων έτών, τὰ μέλη 47.576 συνεταιρισμῶν καταναλώσεως άνήρχοντο εις 24 περίπου έκαστον. οικογενειῶν — εις πενταπλάσιον συνεπῶς αριθμὸν ατόμων — με κίνησιν κεφαλαίων πλέον των 13 δισεκατομ. φρ. έλβετικών.

Οι γεωργικοί έξ άλλου συνεταιρισμοί έξυπηρετοῦν ευεργετικῶς τὸ μεγαλύτερον μέρος του γεωργικοῦ πληθυσμοῦ πλείστων κρατῶν και όλον έν έκτείνεται ή δράσις των πανταχοῦ. Παρ' ήμιν καθυστεροῦν οι συνεταιρισμοί καταναλώσεως, οι όποιοι θα ήσαν χρησιμώτατοι προς περιστολήν του παρασιτικῷ μικροεμπορίῳ μας. Άλλ' ευτυχῶς έξαπλοῦνται αλματωδῶς οι γεωργικοί. Εις τὸ τέλος του 1928 είχομεν 4927 γεωργικούς συνεταιρισμούς και 1316 άστικούς — έξ ὧν έλαχίστους καταναλώσεως. Τὰ μέλη των γεωργικῶν συνεταιρισμῶν πλησιάζουν σήμερον τὰς 300.000 οικογενειῶν, αν δέ υπολογίσωμεν έκάστην έν αὐτῶν με πέντε άτομα, έχομεν σύνολον ανθρώπων, έξυπηρετουμένων διά των γεωργικῶν συνεταιρισμῶν μας — κατά τὸ πλείστον πιστωτικῶν — 1.500.000, ήτοι πλέον του ενός τρίτου του γεωργικοῦ μας πληθυσμοῦ επί συνολικοῦ πληθυσμοῦ 6.200.000, μολοντί ή συνεταιριστική μας όργανώσις εύρίσκειται ακόμη εις τὰς άρχάς της έξελίξεώς της και έχει στάδιον ευρύτατης ακόμη ανάπτυξεως και βελτιώσεως διά της Αγροτικής Τραπεζῆς — ἣς έλπίσωμεν!

Ο ύπουργός της Γεωργίας εν Ιταλίᾳ, καθηγηγῆς Acerbo εις πρόσφατον σύγγραμμά του (1929) περί άγροτικής πίστεως — χάρις εις τὸν όποιον ο Μουσσολίνι, έκτιμῶν τὰς άρμοδιότητας, του άνέθεσεν έσχάτως την ύπουργείαν — υποστηρίζει την διεθνή συνεννόησιν και σύμπρασιν των ιδρυμάτων άγροτικής πίστεως επ' όφελείᾳ όλων, ιδίαι δέ των ασθενεστερών, υίοθετῶν την σχετικήν πρότασιν των διεθνῶν κοινοβουλευτικῶν συνεδρίων του έμπορίου εν Βρυξέλλαις (1924), εν Ρώμῃ (1925) και εν Ρίω Ιανειρῷ (1927), την οποίαν τὸ Διεθνές Ινστιτούτον της Γεωργίας εν Ρώμῃ έμελέτησε και έπιδικει την πραγματοποίησιν αὐτῆς. «Ηδη εις πρόσκλησιν συνεργασίας, άπευθυνθείσαν υπό του Διεθνούς Ινστιτούτου της Γεωργίας εις 370 ιδρύματα γεωργικής πίστεως διαφόρων χωρῶν, απήντησαν καταφατικῶς 139 τοιαῦτα, άνήγοντα εις 28 κράτη. Συνεπῶς δεν άπέχομεν πολὺ από την εὐδῶσιν της ιδέας. Άλλά και αι άλλα αὐτόνομοι δρ'

Η ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

ΔΙΑ της συμβάσεως που υπέγραψαν εις την Γενεύη ο κ. Παπαδάτος, ως αντιπρόσωπος της Κυβερνήσεως, και ο Πρόεδρος της Επιτροπῆς Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Έντυ, προβλέπεται ότι ή Ε. Α. Π. θέλει διαλυθί οριστικῶς εις τὸ τέλος του τρέχοντος έτους.

Η σύμβασις, διὰ νὰ έχη τελικήν ισχύν, όφείλει να κυρωθί προηγουμένως παρὰ του Συμβουλίου της Κ. Τ. Ε. και της Έλληνικής Βουλῆς. Ούδεμία όμως χωρεῖ άμφιβολία ότι θα τύχη της εγκρίσεως άμφοτέρων, της κυρώσεως παρὰ του Συμβουλίου της Κ. Τ. Ε. θεωρουμένης ως άπλου τύπου, έφόσον ή Δημοσιονομική Επιτροπή, ήτις έξήτασε την σύμβασιν, εύρέθῃ ήδη σύμφωνος.

Διά της συμβάσεως όρίζεται ότι όλόκληρον τὸ ενεργητικόν της Ε. Α. Π. περιέρχεται, μετὰ την διάλυσιν αὐτῆς, εις τὸ Κράτος. Τὸ ενεργητικόν τοῦτο συμπεριλαμβάνει άπόσας τὰς εγκαταστάσεις της Επιτροπῆς, τὸ τυχόν χρηματικόν της υπόλοιπον (συγκείμενον από μετρητὰ και όμολογίας) κατὰ την ήμέραν της διάλυσως, και τὰς απαιτήσεις της Ε. Α. Π. έναντι των προσφύγων και τρίτων.

Εις ἀντάλλαγμα, ή Κυβέρνησις έγγραυται την καταβολήν εις την Διεθνή Οικονομικήν Επιτροπὴν παγίου έτησίου ποσού εν λ. άγγλ. 60.000/- διὰ την ύπηρεσίαν του έκτάκτου χρεωλυσίου του πρώτου Προσφυγικοῦ Δανείου άντι του ποσοστού των εισπράξεων που διετίθετο έως τώρα υπό της Ε. Α. Π. διὰ τὸν άνω σκοπόν.

Η σύμβασις προβλέπει ότι ή εισπράξις των χρεῶν των προσφύγων θέλει άνατεθί διὰ μὲν τὰ άγροτικά χρέη εις την Αγροτικήν Τράπεζαν, διὰ δέ τὰ άστικά εις μίαν των Τραπεζῶν, Εθνικήν ή Τράπεζαν της Έλλάδος, εις περίπτωσιν δέ καθ' ήν αί παρά των ειρημένων Τραπεζῶν πραγματοποιούμεναι εισπράξεις δεν ήθελον επαρκέσει προς κάλυψιν του ποσού των λιρῶν άγγλ. 60.000/-, τὸ Κράτος θα είνε υπόχρεον να καταβάλῃ την διαφοράν εν των υπεργῶν προσόδων.

Εκ της μέχρι τοῦδε όμως πορείας των εισπράξεων φαίνεται μάλλον άπὸπικρον ότι θα προκύβῃ οιαδήποτε έπιβάρυνσις του Προ'υπολογισμοῦ εν τῷ λόγῳ τούτῳ, δεδομένου ότι αἱ καταβολαί των προσφύγων κατὰ τὸ παρελθόν έτος, παρ' όλες τας άντιθέτους περιστάσεις, άνήλθον εις λίρας άγγλ. 127.000/-. Σημειωτέον ότι αἱ εισπράξεις αὐταί είνε έπιδεικτικαί σημαντικῆς αύξήσεως διότι επί του παρόντος εν μέρος μόνον των προσφύγων πληρώνει (ή Ε. Α. Π. έχορήγησεν άναστολάς, εις μεγάλην κλίμακῃ, τῶν εις τους άγροτάς όσον και εις τους άστούς), αἱ δέ καταβολαί δεν άντιπροσωπεύουν ακόμη παρὰ εν μικρόν ποσοστόν της τακτικῆς χρεωλυτικῆς δόσεως ή οποία είνε αὐταιτή. Οὔτω, επί 143.591 όφειλετῶν άγροτῶν, μόνον αἱ 94.143 έλπίσθησαν έφ'ός νὰ πληρώσουν, τὸ δέ καταβλητέον παρ' αὐτῶν ποσόν όρίσθη εις δραχμ. 38.827.000 (ισον προς λίρας άγγλ. 103.500/-), ποσόν άντιπροσωπεύον περίπου τὸ εν όδῶν της αναλόγουσε εις αὐτοὺς τακτικῆς χρεωλυτικῆς δόσεως μετὰ τὴν άφαίρεσιν της άποζημιώσεως. Τὸ ίδιον περίπου συμβαίνει και με τους άστούς.

Επομένως, υπάρχει κάθε λόγος να πιστεύῃ κανείς ότι με την πρόσδον του χρέους και την αύξησιν των εισπράξεων, (αὐξήσιν ήτις θα έπέλθῃ βαθμηδόν, έφόσον θα βελτιούται ή οικονομική κατάσταση των προσφύγων), τὸ Κράτος θα είνε εις θέσιν να καλύψῃ όχι μόνον όλόκληρον τὸ έκτακτον χρεωλυσίον αλλά και εν μέρος του τακτικού χρεωλυσίου του Α'. Προσφυγικοῦ Δανείου, άνερχομένου εις λίρ. άγγλ. 922.000 περίπου κατ' έτος.

Είναι δύσκολον επί του παρόντος να κάμῃ κανείς οιαδήποτε πρόβλεψιν (άλλην άπό θεωρητικήν), περί του ποσού εις τὸ όποιον είνε δυνατόν να άνέλθουν άργότερον αἱ εν λόγω εισπράξεις, διότι παρεμβάλλονται ακόμη διάφοροι παράγοντες που έμποδίζουν τον τελικόν καθορισμόν του χρέους του πρόσφυγος και την εις άκέραιον εισπραξιν της άπαιτήσεως του Κράτους.

Οὔτω π. χ. τὸ ζήτημα των όφειλετῶν άγροτῶν είνε συνδεμένον με τὸ ζήτημα των άποζημιώσεων, αἱ όποιαί, κατὰ τὰ αποφασισθέντα, θέλουν συμψηφισθί προς τὰ χρέη. Έφόσον λοιπόν ο καθορισμός της άποζημιώσεως έκκρεμεῖ, τὸ ποσόν του τελικοῦ χρέους μένει κατ' άνάγκην άκαθόριστον, πράγμα που επιδρᾷ δυσμενῶς επί των εισπράξεων.

Κατὰ τους υπολογισμούς της Ε. Α. Π., αἱ άγροταί όφειλουν εν όλῳ περί τὰς Λ. Α. 19.000.000/- (συμπεριλαμβανομένης και της άξίας των γαιῶν επί της βάσει έπιανεκοῦς εκτιμήσεως). Εάν έκπέσωμεν από τὸ ποσόν τοῦτο τὰς άποζημιώσεις, αἱ όποιαί, κατὰ τὰς προβλέψεις της ύπηρεσίας, δεν θα ύπερβούν τὸ παρὰ της συμβάσεως όρισθέν άνώτατον όριον των Λ. Α. 11.500.000, αἱ άγροταί θα μέινουν χρεωμένοι μετὰ τον συμψηφισμόν, με ποσόν περίπου Λ. Α. 7.500.000. Διά να έξορληθῇ τὸ ποσόν τοῦτο εντός 15 έτών απαιτείται έτησίαι καταβολή, αν μὲν υπολογισθί τὸκος προς 8%, λίρ. άγγλ. 876.000, αν δέ ζητηθῇ μόνον τὸ κεφάλαιον, λίρ. άγγλ. 500.000/-.

Μολοντί είνε πλέον ή άμφιβολία αν θα είνε ποτέ δυνατόν αἱ εισπράξεις να φθάσουν τὸ θεωρητικῶς απαιτητὸν ποσόν, νομίζομεν ότι, βελτιουμένης βαθμηδόν της καταστάσεως — και θα ήτο ή καταδίκη του έπιτελεσθέντος έποικιστικοῦ έργου αν δεν ήδυνάμεθα ν' άποβλέψωμεν εις τοιαύτην βελτίωσιν, — ή Κυβέρνησις δικαιούται να έλπίζῃ εφ' ένος σοβάρως έσόδου εν της πηγῆς ταύτης, αν επιδιωχθῇ συστηματικῶς ή εισπράξις των χρεῶν. Η ιδέα της άναθέσεως των εισπράξεων εις την Αγροτικήν Τράπεζαν, όπως προβλέπει ή Σύμβασις, είνε έπιτυχής, διότι είνε βέβαιον ότι τοιαῦτος όργανισμός θα έργασθῇ συστηματικώτερον από οιαδήποτε κρατικήν ύπηρεσίαν.

Η υποχρέωσις των άστών δύναται να υπολογισθῇ επί των έξής βάσεων. Η Ε. Α. Π. έκτισεν (ή έχει υπό άνέγερσιν) 27.100 άστικά οικήματα, με μέσην τιμήν λίρ. άγγλ. 100. Εάν άφίσωμεν περιθώριον 10% αὐτὰς έντελῶς άπόρους οικογενείας, αἱ όποιαί δεν δύνανται να πληρώσουν τίποτε, έχομεν απαιτητὸν χρέος λίρ. άγγλ. 2.489.000 (λίρ. άγγλ. 2.710.000-271.000). Διά να έξορληθῇ τὸ ποσόν τοῦτο εντός 15 έτών, απαιτείται έτησίαι καταβολή, αν

ΑΛΕΞ. Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ
Γεωργιαστής, Άντιπρόεδρος
της Έταιρείας των Φίλων της Ειρήνης

Ὁ ἴδιος δ' ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ὥρα-
ματίσθη τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, καὶ τὴν
παρέδωσε κυριολεκτικῶς ἑτοιμον εἰς
τοὺς διαδόχους του, διευνύει πάλιν τὴν

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

Η ΚΑΤ' αὐτὰς ἀνακαλυφθεῖσα θρασυτάτη κομμουνιστικὴ συνομοσία συνεπάγει μερικὰ διδάγματα πού εἰνε οὐκ ὀλίμην νὰ γινώσκωμεν· Ἐν πρώτοις, ὅτι ἡ διδασκὴ ἐπαναστατικότης, ἥτις ἔχει εἰς τὴν Μόσχαν τὴν πολιτικὴν ὁδὸν καὶ τὴν ἑλίκην τῆς πηγῆς, ὑπερβᾶσα πλέον κάθε ὄριον καὶ τῆς στοιχειώδους ἀκόμῃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς προώσεως, περὶδίδει ἥδη ὁλόκληρον τὴν ἀπελπίαν ἣ ὅποια διαπνέει τὸν ἄνθρωπον. Τὰ ὅσα ἐμψαυνοσφοροῦντο ἐν Ἀθήναις ἀποτελοῦν τὸν συμπερισματικὸν ἀφασμασμοῦ ἐνὸς ἐκπνεόντος ὁργανισμοῦ καὶ μᾶς ἐτοιμοθάνατου καὶ παραλήρουσος κήρυξος. Ἐς ἄλλον, ἀποδεικνύεται ὅτι μία ὁργανωμένη Πολιτεία, μὲ τὴν ἀσυνυνοίαν, ὅπως ἡ ἰδιὴ μᾶς, εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς τῆς, δὲν ἔχει τίποτε νὰ φορηθῇ ἀπὸ τοῦς ἀνταρκειπτικῶς δραματισμοῦς μερικῶν μισθωτῶν ἐπαναστατῶν, οἱ ὅποιοι, ἐφ' ὅσον καὶ εἰς τὸ λαὸν τῆς ἐχθρῆς ἡ συνειδήσιον συντριβονται, εἰνε καταδικασμένοι εἰς τὴν ἐκτρωματικὴν πάντοτε ἀποβολὴν τὸν τεραστιῶν σχεδίων πὺν ἐγκυμονοῦν. Ἀλλὰ πρὸς ταχέστεραν ἀκόμῃ καὶ εὐκολωτέραν, ἐκαστοί, διάλυσιν τῶν ἐρυθρῶν αὐτῶν ὄνείρων, διδασκόμεθα ὅτι καὶ κατὰ ἀκόμῃ μᾶς ἀπαγορεύεται· ἡ εἰς πλέον ἀγρυπνος τὸν σὺνδραν μας καὶ τῶν λειμένων μας ἐπιτηρώσεως, ὁ αὐτοπρὸς ἑλεγχος τῆς προελήσεως τῶν εἰς ὑποκτα στοιχεῖα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρηματικῶν ἐμβασμάτων, καὶ ἡ ὑπὸ τῶν προεγινῶν μας ὁρμῶν ἐνδελεχῆς καὶ ἐπίσης ἀσθερὰ ἐξελέγξις καὶ τῆς ποιότητος καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ταξιδίου τῶν εἰς Ἑλλάδα κατεργαζόμενων, καὶ ἡμετέρων καὶ ξένων. Καὶ τὰ τρία δὲ ταῦτα μέτρα δὲν εἰνε ποσὸς δυσσεφρόμοστα.

ΣΟΕΝΑΡΑ και ελληνοκινή η ηκούσθη ή φωνή
του Πρωθυπουργού αναφορικά με τὰς
ἀξιώσεις των κομμουνιστών εργατών. «**Η**
θέσις των «**Μπολσεβίκων**» μας έναντι των
ελληνικών πολιτικών κομμάτων, του έλληνι-
κού Έθνους και της ελότητας της Κοινής
γνώμης είναι δημογραφόμενος κρίσιμος, ή μάλ-
λον δεν υπάρχει επί του ελληνικού έδαφους,
καθ' όσον ο Έλληναςμός ολόκληρος κρατεί
ἀπέναντι των της ενιαίας και δυσόμονης ε-
κείνης στάσις ήν τηρούμεν και έναντι των ε-
ξωτερικών προβλήματων της Χώρας. Άλλα
ήψους ή κομμουνιστική κίνησις δεν εινε ε-
πίσης ζήτημα καθαρόν εξωτερικόν επιδρά-
σεων, εισήγησεων, ενεργειών και παροτρύν-
σεων με επιχειρήματα «**μετρητά**»! «**Ή**το
ανάγκη πραγματικών, την στιγμήν καθ' ήν
ἀποκαλυπτόνται αἱ ἐπιλημματικά και προδο-
τικά ενέργειαι των πρακτόρων της Μόσχας
έν μέσας «**Αθήνας**, καθ' ήν στιγμήν ήπει-
λήθη ή διατήρησις του πατριώκου λιμενικού
στρατός, ν' ακουσθῇ έναντι των παρεντε-
χόμενων ή φωνή του ανθρώπου που πρώ-
τος εἰς την Ελλάδα διέγινωσε και διετηρήσθη
των συμπαρόντων της εργατικής τάξεως.

νάεν προσπάθειαν. Ἐξοφίφθημεν εἰκοσι
χρόνια πίσω εἰς τὴν ἔθνηκὴν μας προσ-
πάθειαν; Τόσον τὸ χειρότερον; θὰ τι-
κεοθήσομεν πάλιν, μὲ στερεώσεις, μὲ δι-
πλὴν ἐργασίαν, μὲ θυσίας. Δὲν μεμψυ-
μοιροῦμεν. Ἀκόμῃ περισσότερον δὲν
κατηγοροῦμεν κανένα, ἐλπισμονήσαμεν
τὸ κακὸν πού Ἑλληνες ἔκαμαν εἰς τὴν
Ἑλλάδα. Ἀς μὴ μᾶς λέγουν ὅμως ὅτι
ἦτο μόνον ὄνειρον καὶ οὐτοπία, ἡ Με-
γάλη Ἑλλάς τὴν ὁποίαν εἶδομεν πραγ-
ματικότητα.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΥΡΟΥ

καὶ διὸν τὰ ἐρημικὴν ἐνθεὶ συγχρόνως ὡς ἀπειλή
τῆς Πολιτείας ἔσαν τῶν θράνων ἐκείνων
τοῦ Κρατικοῦ μηχανισμοῦ πού διὰ παρέρου-
τον πρὸς ἐκδηλώσεως ἀπαθούσας πρὸς τὴν
ἀξιοπρεπείαν τῆς λειτουργίας δι' ἣν μισθὸν
δοτοῦνται ὑπὸ τῶν φορολογουμένων. Ἰ-
α « Ἐργασία », διατυπώσας τὰ ἀρχὰς τῆς ἐν
αὐτῇ ταύτῃ τῇ δημοσίᾳ τῆς, εἰνε κεκρυμ-
μένους υπέρμαχους τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργα-
ζομένου λαοῦ, τοῦ ἐργάτου » καὶ τὴν παροχὴν
εἰς ἑκάστον ἐργασίας ἀξιοί, καὶ τὴν στοιχι-
κὴν μείζοναν τῆς Πολιτείας, καὶ τὴν ἐξασφά-
λουν δι' ἑκάστον βασικὸν τινος ἐλαχίστου
δρου εὐζωίας. Θ' ἀντιπαράταχθι ὁμως μὲν
τὸν πλέον κατηγορηματικὸν τρόπον κατὰ
πόσῃς ἀποπείρας ἐξινάκων ἀτάκτων καὶ ὑπο-
μνηστικῶν στοιχείων, ἀτινα θὰ πεπεισῶντο
νὰ διασαλεύσουν τὴν κοινωνικὴν καὶ τάξιν
πρὸς ἐξυπηρετήσαν ξένων βλέψαντες καὶ ἰδιω-
τικῶν ὀρέξεων, εἰς τὰς οποίας συγκυρεῖτοῦ-
ται, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ὅλος ὁ ἰδεολογικὸς
τοῦ κομμουνισμοῦ. Θὺ ἀπάρεξθι δὲ ἀμελιχτὸς
ἡ πολυμερὴς καὶ πρὸς ἐκείνους οὔτινες τυχὼν
θὰ φαντασθῶν διὲ δυνάταν δὲ σαφῶς καὶ
ἀσυγγνώστου παρεκκλίσεως ἐκ τῶν ἐρωθ
καθ' ἑκάστην των νὰ ἐκβιάσων ὑπὲρ αὐτῶν
λύσεις εὐνοϊκάς εἰς τὰ οἰκονομικά των συμ-
φέροντα καὶ ἐπιβαρυντικὰ τοῦ ἑλληνικοῦ
συνόλου.

Τὸ ζήτημα τῆς θεγαυρώσεως τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων δὴ ἀπασχολήσῃ, προφανῶς, ἐπὶ πολλὰ τὰ τάξεις τῆς μεριδὸς αὐτῆς τοῦ πολιτικοῦ κόμματος. Καὶ ἡ μὲν ἐπιθυμία τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως τὸ ἴδιον θεγαυρόντων ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ δημοκρατῶν, καὶτοι δὲν συμφωνοῦμεν μετ' αὐτοῦ ὅταν διατείνεται δι' ὅς Ἀρχηγὸς Κόμματος εἶνε εἴτε ἀνεπηρέστη εἰς καὶς : τοῦτ'ἀντα, παρατηρεῖται γενικῶς καὶ ἀνεπαρέχτος δι' τὸ μόνον πρόσωπον πρὸς τὸ ὅποιον καὶ τὰ στελέχη τοῦ κόμματος καὶ ὁ φιλελεύθερος λαὸς τρέφει ἀπλότων καὶ ἀνεπιφύλακτον ἐμπιστοσύνην διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν μεγάλων ζητημάτων τοῦ κόμματος, εἶνε αὐτός. Τοῦτο δὲν ἐμπόδιζε, φωναίκα, — καὶ ἐν τῇ παρῇ οὐκ ἔστιν ἄλλος γενέσθαι — τῇς ὑποβοήθησιν αὐτοῦ παρ' ἐπιτροπῆς, ἥτις, δευτεροβαθμίως ἐκλεγομένη, θὰ ἔχῃ ἕλον τὸ λαϊκὸν καὶ πολιτικὸν κύρος διὰ τὰ προϋπάρχοντα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων τοῦ κόμματος. Ἄλλ' ὁ διακυνηματὸς τοῦ ζητήματος τοῦτοῦ προήλθος διὰ ἀρχῆς, διότι διὰ προαπαιτητῆς ἢ ὁργάνοις τῶν τοπικῶν συλλόγων, καὶ τῶν συγκέντρωσις τῶν ἀντισπροσώπων τῶν εἰς Συνέδριον τοῦ κόμματος. Ἐὰν δὲ κρινομένη ἀπὸ τῶν ἐνδιαμαρτύων πολλῶν βουλευτῶν καὶ γεροντοστῶν, ἰδίᾳ τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, οἱ ὁργάνοις αὐτῶν τῶν συλλόγων καὶ δύσκολοι διὰ εἶνε καὶ ἴσως ὅχι παντὸς ἐπιθυμίας. Ἐδῶ ἔγκειται τὸ σπουδαιότερον ἐμπόδιον τοῦ ὁποῖον μόνον διὰ τῆς προϋποθίς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ διὰ ἀρχῆς, οὕτως ὥστε ἡ ὁργάνοις τῶν κομμάτων νὰ ἀνασταυρώσονται καὶ παρ' ἡμῶν εἰς μίαν ἀνάγκην τῶν μαζῶν καὶ ὅχι μόνον τῶν ἰδιωνότων.

ΕΝ τῷ μεταξύ, ἐκεῖνο ποῦ εἶνε εὐκολότερον καὶ ἁπλοῦστερον πραγματοποιήσιμον εἶνε ἡ ἀγάπησις τῆς κοινοβουλευτικῆς μεθόδου τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν ταύτης, ὑπάρχουν ὅλα τὰ στοιχεία, ἰδίως δ' ἡ πεποιθία καὶ προθυμία τῶν βουλευτῶν καὶ γεροντιστῶν. Ὅσαι δύναται καὶ διαλέξεις καὶ κήρυγμα, καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν φυλλαδίων ἡ δέσφιν τὰς προβλῆναι, καὶ τὴν υποδοχὴν τῶν λαϊκῶν διευροσφῶν καὶ συστηματοποιήσων, καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς κοινοβουλευτικῆς στάσεως τοῦ

κόμματος να ρυθμίζουν, ἐν στενῇ, φυσικᾷ, πάντοτε ἐπαφῇ μετὰ τὸν Ἀρχηγὸν τῶν. Ἄλλως τε, αἱ διαλέξεις ἤρχισαν ἥδη εἰς τὴν Ἀσχῆν τῶν Φιλελευθέρων, ἐκεῖ δὲ καὶ τὰ αἰτήματα τῶν λαϊκῶν τάδεον γίνονται δεκτὰ καὶ συζητοῦνται. Ἀπομένει νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἑλὴν αὐτὴν κίνησιν ρυθμὸς καὶ μέθοδος, ὅλ. δὸ συστατικὰ τὰ ποῖα εἰς λαθ' αὐτῶν συν δυναμικότητα ἔχουν ἀναμφιβόλως τὰ δραστηριώτερα τῶν μελῶν τοῦ κόμματος. Ἰσως μάλιστα, ἀν πρόκειται, διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, νὰ ἀρχίσῃ ἡ ὀργάνωσις τοῦ λαϊκοῦ συνεδρίου τῶν Φιλελευθέρων, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συγχροηθοῖεν εἰς συνέδριον τὰ κοινοβουλευτικὰ μόνον μέλη τοῦ κόμματος, ὅλ. ἐκείνοι οἱ ποῖοι, κατὰ τεκμηρίον τοῦλάχιστον, εἶνε ἀκόμη διὰ 2 1/2 ἔτη οἱ γνήσιοι ἀντιπρόσωποι τῶν φιλελευθέρων λαϊκῶν μαζῶν. Θὰ εἴνιστο, ἔτσι, μία σοβαρὰ καὶ θετικὴ ἐναρξίς γενικοῦς ὀργανώσεως. Ὁπωδιόητος, ἡ ἐπιτροπὴ ὀργανώσεως τοῦ κόμματος, τῆς οποίας, κατὰ τὴν τελευταίαν συγκέντρωσιν τῆς Ἀσχῆς, δ. κ. Βενιζέλος ἀνήγγειλε τὴν προσηκὴ συγχροήσιν, θὰ ἐξετάσῃ, εἰμὲθα βέβαια, τὸ ὅλον πρόβλημα μὲ ὅλον τὸν ἀπαιτούμενον ὀραλισμὸν, διὰ μέσον τοῦ πλείστατος τῆς πραγματικότητος, καὶ εἰς τρόπον ὥστε τοῦλάχιστον προοδευτικῶς νὰ ἀρχίσῃ ἐπιτελούμένη ἡ εἰλ. πολὺμυθος καὶ δυσκολοτάτη ἐργασία πού τῆς ἀναιθεταί.

Η ΠΛΗΘΥΝΣΑ τὴν πρὸς ἀντιμετώπιον γενικὴν προβληματῶν, αἱ αὐθιγοὶ ἀνὰ και τῶν ὁμάδων καὶ τάξεων, κἀκὸν ὥστε κατὰ τὸ 1929-30 τὰ Συνέδρια νὰ διαδεχόμεναι ἄλληλα ἐν διακοπῇ τινος. Ἀπὸ τοῦ Φιλοδασικοῦ τοῦ Ἑλαιοκομικοῦ, ἀπὸ τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἑμπλεμῆλθριων μέχρι τῶν Κοινοτήτων, διαγράφεται μία γενικὴ προσπάθεια μὲ ἐπίκεντρα τὸ οἰκονομικὰ καὶ τὴς ἐθνικῆς οἰκονομίας ζητήματα. Τὸ κύριον χαρακτηρηστικὸν τοῦ αἰῶνος μας, τῆς ὁμαδικῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ συνασπισμοῦ τῶν συμφερόντων, ἤλθε νὰ ἐπιτείη παρ' ἡμῶν ἡ κρίσις, ἣν διεδρανοῦν καὶ ἄλλα κράτη ἐξορισκόμενα ἐς ἀντίστοιχον σημεῖον οἰκονομικῆς ἀνασυντάξεως, καὶ ἐντεῦθεν αἱ ἐκ τῆς ἐπιστακτικῆς ἀνάγκης συνεννόησεις τῶν ἀτόμων ἢ γενικωτέρως τῆς ἐγωιστικῆς, ἀντὶ λήψει τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων. Εἰνε δὲ παρήγορον φαινόμενον, ἄλλα καὶ συντελεστικὸν προαγωγῆς τῶν φλεγοντῶν προβλημάτων, τὸ ἐνδιψαζόν καὶ ἡ σημασία πρὸς ἀποδιδόνται, τόσο ἀπὸ τῆς κοινῆς γνώμησος καὶ ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν

τικὸν μας κόσμον εἰς τὰς συζητήσεις αὐτὰς
 καὶ τὰ πορίσματά των, ἄνετα, προσερχόμενοι
 ἀπὸ τοῦς πρακτικοῦς καὶ θεωρητικοῦς εἰς
 ἕνα ἐκάστον θέματος (ἐὰν μὴ αὐτὰ τὸ θέ-
 ματα) ἔχουν τὸ ἀπαιτούμενον κύρος ἵνα ἐ-
 πιβληθοῦν. Ἐπειδὴ ὁμως συμπέπτει νῦν
 γνωρίζωσι οἱ «παροικούντες ἐν Ἱερουσα-
 λὴμ» τὴν τύχην τῶν αἰτημάτων τῶν ἑλλη-
 νικῶν Συνεδριῶν ὧν τινὰ μὲν αὐτοῖς υἱόθε-
 τοῦνται ὑπὸ τῶν ἀρμόδιων, ἕτερα ὁμως
 συχνὰ τὰ περισσότερα καὶ σοβαρότερα, παρα-
 πέμπονται εἰς τὰς γνωστὰς καλένδας, —ἐξ-
 οχρηστικῶς, ὡς ἐπὶ τῶν ἀποφασιστικῶν
 γαλαζομένων τῶν ἐνδιαφερομένων μετὰ ἐν-
 ότιον ἡ τρία ἔτη καὶ ἐπανεβλίσκουν εἰς τὴν ἐ-
 πὶ ταύτης μελέτην ἐρευνηθέντων ζητημάτων
 ὧν αἱ δοθεῖσαι λύσεις παραμένουν πάντοτε
 εἰς αὐτὴς ἐκτετακτικῆς, θὰ εἴχομεν να διατυ-
 πώσωμεν μίαν οὐσίαν γενικωτέρας μορφῆς
 οἱ ἰδύνοντες καὶ κατευθύνοντες τὰς προ-
 παθεῖας τῶν δομικῶν συνεργασιῶν, ὁρε-
 λον καὶ μὴ περιορίζονται εἰς τὴν καθ' ὅ-
 μεντα διαστήματα ἔκφρασιν εὐχῶν καὶ ψηφί-
 σμάτων, ἀλλὰ καὶ προσοιοῦν εἰς τὸ ἔργον
 τῶν τῶν ἀλλοτρίων ἐκείνην μεταξὺ τοῦ ἐν-
 καὶ τοῦ ἑαυτοῦ συνεδρίου, ἥτις ἐξαπαλῶ-
 διά συνεχοῦς παρακολούθησις τῶν ὁπο-
 σῶν

του προσδρέιψιν π. χ., επιτηροῦν, —οὐδεμίαν
σχέσιν ἔχουσα με ἴδρουν αὐτομόμον τινα
θεραπεύσασθαι—μέ ἐντολήν τῶν ψηφισθέντων
λαὸς διὰ τὴν βλοκλήρωσιν τοῦ ψηφισθέντος
πεγοράμματος κατὰ τὸ μεταξὺ δύο συνεδρίων
χρονικὸν διάστημα, εἶνε δ' ἐνδεχόμενος τρι-
τος καὶ διπλοὺ κόποι καὶ ἀποφεύγονται καὶ
εἰς ἀποτελέσματα θετικὰ καὶ καταλήγονται.
Ἄλλως, καὶ σπατάλη χρόνου ἐπικρατεῖται
εἰς τηροτικούς πλεονασμούς ἐπὶ ἀνηλεήμα-
των θεμάτων ἀγνοηθῆ, χωρίς να φθάσωμεν
εἰς τὰ ποθούμενα συγκεκριμένα ἀποτελέ-
σματα.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΑΜΥΝΑ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΤΑ την διεξαχθείσαν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν παρήχθη ἐξαιρετικὴ αἴσθησις, ἰδίᾳ διὰ τὴν μεγάλαν δυσαναλογίαν τῶν βοηθητικῶν ἀξίωματικῶν τῆς χώρας ἡμῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων χωρῶν. Οὕτως, ἐνῶ ἐν Ἰταλίᾳ οἱ βοηθητικοὶ ἀποτελοῦν τὸ 1,7 τῶν μαχίμων καὶ ἐν Σερβίᾳ τὸ 1)4, ἡμεῖς διατηροῦμεν τὸ 1)2. Ἐχομεν τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς ἀριθμὸν μὲ τὴν Σερβίαν καίτοι ἡμεῖς ἔχομεν ἐν ἐνεργείᾳ 52 τάγματα πεζικοῦ ἢ δε Σερβία 180 τοιαῦτα. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ πολλοὶ ὑγειονομικοὶ ἀξιωματικοὶ υπάχθονοι εἰς τοὺς βοηθητικούς τοιοῦτους ἐλλείπουν, ὥστε ἡ δυσαναλογία καθίσταται ἀκόμη αἰσθητότερη.

Ἐκείνο τὸ ὁποῖον παρήγαγεν ἀκόμη μεγαλύτεραν αἰσθησὶν εἶνε ὅτι ἐνῶ ἡ Βουλγαρία ἐξεωρεῖτο ἀφωπλισμένη διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεγι καὶ μολονότι διατηρεῖ στελέχη πολὺ ὀλιγώτερα ἡμῶν (3400 ἔναντι ἰδικῶν μας 4890) καὶ ἐπομένως δαπανᾷ ὀλιγώτερα, ἐν τούτοις παρουσιάζει ἐν ἐνέργειᾳ μονάδας πλείονας ἡμῶν, ἥτοι 72 τάγματα.

Παρεσχέθη ἡ εὐκαιρία εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ψηφίσῃ νόμον ρυθμίζοντα τὸ ζήτημα τῶν οἰκονομικῶν υπηρεσιῶν, ὥστε καὶ οἰκονομία σημαντικὴ νὰ προκύψῃ καὶ μία ἀνωμαλία νὰ ἐκλείψῃ, ἀλλ' ὁ τότε (κατὰ τὸ 1927) ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἀντιστράτηγος κ. Μαζαράκης δὲν ἐφήρμοσε τὸν νόμον ἐκείνον.

Τὸ τοιοῦτον ἀνέφερα ἐν τῇ Βουλῇ, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χρόνος δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἀναπτυχθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τινών σκέψεων ἐμφηφισθῇ ὁ νόμος ἐκεῖνος καὶ ἐπειδὴ ἴα ἦτο ἐξααιρετικῶς εὐχάριστον ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ ἀντίθετοι γνῶμαι ἐπὶ ἐνὸς τοσοῦτον σοβαροῦ ζητήματος καὶ τέλος διότι θεωρῶ σκόπιμον διὰ τοὺς παρακολουθοῦντας τὰ στρατιωτικὰ πράγματα νὰ γνωρίζουν τὰς σκέψεις αὐτάς, προβαίνω εἰς τὴν διὰτύπωσιν αὐτῶν.

Ὡς γνωστόν, ὁ Στρατός ἀποτελεῖται ἐκ τῶν μαχίμων ὄπλων, ἐκ τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν.

Εἰς τὰς οικονομικὰς ὑπηρεσίας περι-
 λαβάν καὶ τὴν ἐπιμελητείαν, καίτοι
 αὐτὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὄργανον
 βοηθητικὸν τῆς διοικήσεως τῶν μεγά-
 λων μονάδων καὶ τοῦ Ὑπουργείου, σκο-
 πὸν ἔχον νὰ βοηθῇ τὴν διοίκησιν εἰς τὰ
 τοῦ ἐφοδιασμοῦ καὶ τῆς διατροφῆς τοῦ
 Στρατοῦ. Κυρίως αἱ οικονομικαὶ ὑπη-
 ρεσίαι σκοποῦν τὴν διαχείρισιν τοῦ ὁ-
 λικοῦ ἐν γένει καὶ τοῦ χρηματικοῦ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἔχομεν τὴν σχολαστικὴν διαχειρίσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ διδάσκονται οἱ μαθητευόμενοι τῆς ἡμετέρας διδασκαλίας τοῦ ὑλικοῦ πάσης φύσεως καὶ τοῦ χρηματικοῦ. Οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου τοῦτου ἐξεργάζονται, πρέπει ὡς ἀνθυπολογαγοὶ καὶ ὑπολογαγοὶ νὰ διαχειρίζονται τὴν πάσης φύσεως ὑλικὴν, ἥτις τὸ μὲν ὑλικὸν πυροβολικόν

ὕπο τὰς διαταγὰς ἀξιοματικῶν τοῦ
 πυροβολικοῦ ἐν ταῖς ἐφορίαις καὶ τοῖς
 παραρτήμασι, τὸ ὕλικόν στρατοῦ ὑπό
 τὰς διαταγὰς ἀξιοματικῶν τῆς ἐπιμε-
 λησίας, τὸ ὑγειονομικόν ὕλικόν ὑπό
 τὰς διαταγὰς ὑγειονομικῶν ἀξιοματι-
 κῶν καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐπίσης πρέ-
 πει οὗτοι νὰ διαχειρίζονται καὶ τὸ
 χρηματικὸν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀπο-
 θηκῶν, δεδομένου ὅτι τὸ χρηματικὸν
 τῶν μαχιμῶν μονάδων διαχειρίζονται
 μάχιμοι ἀξιοματικοί.

Οἱ διαχειρισταὶ οὗτοι προβιβαζόμενοι λοχαγοὶ ἀπαρτίζουν τὰ γραφεῖα ἑκκαθαρίσεως τῶν μεγάλων μονάδων, ἀσχολούμενοι διὰ τὴν ἑκκαθάρσιν καταστάσεων διαχειρίσεως ὕλικου καὶ χρηματικὸν ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς μεγάλας μονάδας, πράγμα ὅπερ τοῖς εἶνε καλῶς γνωστὸν διότι ἐδιδάχθησαν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ οἱ ἴδιοι ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διεχειρίσθησαν.

Οἱ λοχαγοὶ οὗτοι λαμβάνουν μέρος εἰς τὸν διαγωνισμόν τῶν λοχαγῶν τῶν ὀπλων πρὸς τροφοδότησιν τῆς ἐπιμελητείας, καὶ οἱ λοιποὶ τροφοδοτοῦν τὸ σῶμα τοῦ ἐλέγγου.

Ὡς ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐλέγχου θὰ ἔ-
χουν νὰ ἐλέγχουν τὰ ἐντάλματα δι-
απανῶν καὶ τὴν διαχείρισιν ὑλικοῦ,
πράγμα ὅπερ καλῶς γνωρίζουν, διότι
τοὶ ἐδιδάχθησαν, τοὶ διεχειρίσθησαν καὶ
ἡσχολήθησαν μὲ τὴν ἐκκαθάρισιν.

Αὗται ἐν γενικάῃς γραμμαῖς εἶνε αἱ διατάξεις τοῦ μὴ ἐφαρμοσθέντος νόμου. Νοήσαντες διὰ τοῦ κανονιστικοῦ διατάγματος θὰ καθωρίζοτο ὁ ἀναγκασθὸς δι' ἑκάστην μονάδα ἢ ὑπηρεσίαν ἀριθμοῦ ὥς καὶ λοιπαὶ λεπτομέρειαι. Ἐπρεπεῖν ἐπίσης νὰ λαμβάνεται πρόνοια διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἤδη στελέχη, ἅτινα παρήγαγε μία ἀχαρκτηρίστητος ἀκαταστασία καὶ οὕτω θὰ ἐπὶ ῥυθμίσαι τοὺς ῥυθμίσεις ἐνὸς σοφοῦ ζητήματος καὶ θὰ προέκυπτε καὶ μία σοβαρὰ οἰκονομία.

ΘΗΤΕΙΑ

Θητεία, εἰς τὴν στρατιωτικὴν γλῶσσαν, σημαίνει διάρκειαν υποχρεωτικῆς ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίας τῶν κληρῶν. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπασχολεῖ τὰς διαφόρους χώρας ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς γενικῆς στρατολογίας, καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον, ὡς κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρον αὐτὰς ὑπὸ πολλὰς ἀπόψεις, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀπασχολεῖ καὶ τὴν χώραν ἡμῶν. Εἶνε τοῦ θέματος σοβαρώτατον καὶ ἐπομένως χρήζει λεπτομερεστάτης ἐρεῦνης ὅλων τῶν στοιχείων ἄνευ ὑπειρχομένων διὰ τὴν λύσιν αὐτοῦ, πρὸς διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἰδίᾳ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου. Εἰς τὸ ἐρώτημα λοιπόν: ποῖα στοιχεῖα ὑπειρχονται διὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος;

Δίδεται η εξής απάντησις: 1) ο χαρακτήρ της φυλής, 2) η εκπαίδευσις, 3) η ἔτησίᾳ στρατολογικὴ ἀπόδοσις, 4) ὁ ἐμπόλεμος καταρτισμὸς τοῦ

στρατοῦ τῆς χώρας, 5) ἡ οἰκονομικὴ
ἀντοχὴ καὶ 6) ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία.
Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐν ἑκάστον τῶν
στοιχείων τούτων:

1. Ὁ χαρακτήρ τῆς φυλῆς. Διὰ τὴν κατανοήθῃ ποῖαν ἐπιδρασιν ἐξασκεῖ ὁ χαρακτήρ τῆς φυλῆς ἀρκεῖ νὰ ληθῇ ὅτι ὅσιν ὅτι τὸ ἐλβετικὸν σύστημα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν Ἑλλάδι, καὶ μόνον λόγῳ τοῦ χαρακτῆρος τῆς φυλῆς ἡμῶν. Διότι ἐὰν εἰς τὸν Ἑλβετικὸν δύνανται νὰ ἐμπιστευθοῦν ἵππον, ὄπλον, ἐξάρτυσιν, ὅπως τὰ συντηρῇ ἐν καλῇ καταστάσει καὶ παρουσιάζεται εἰς ὠριαμένους ἐποχὰς δι' ἐκπαίδευσιν, εἰς τὸν Ἑλλήνα τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν, ἐπομένως ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνον τοῦ λόγου ἀποκλείεται ἡ σκέψις τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἐλβετικοῦ συστήματος.

2. Ἐκ παλαιοῦς. Αὕτη περιλαμβάνει τὴν ἀτομικὴν ἑκπαίδευσιν τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς ἀσκήσεις συνόλου καὶ συνεργασίας τῶν ὅλων. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τούτων, ἡ μέχρι τοῦδε κηθεῖσα πείρα καὶ ἡ ἐμπράγμα-τος ἐφαρμογὴ εἰς χώραν ὡς ἡ Γαλλία, πείθουν ὅτι ἡ μονοθεΐα θητεία εἶνε ἐπαρκής. Ἀλλὰ δύναται νὰ εἰσαχθῇ παρ' ἡμῶν ἡ μονοθεΐα θητεία; Ἀναφι-σθητῶς ὄχι. Πρὸς καθάρισιν τοῦ ζήτηματος, κατ' ἀνάγκην νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ κοινού καὶ τὸ στοιχεῖον:

3. Ἐτησίᾳ στρατολογικῇ ἀπόδοσις. Ἡ στρατολογικὴ ἀπόδοσις παρ' ἡμῖν ἐξίχθησα μέχρι 45.000 περιωρίσθη εἰς τὰς 40.000 ὅταν, ὡς ἐμπέταται, διατάχθῃ ἡ μετὰ προσο-
χῆς κατάταξις μόνον τῶν υἱῶν καὶ ἱκανῶν. Ἀποτελεῖ αὕτη τὰς θεμελιώδεις
βάσεις τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως.
Ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνηται

Επειδή δεν είναι δυνατόν να γινε-
κατατάξεις και απόλυσης την αυτήν ή-
μεραν, διότι και αί στρατιωτικαί πα-
ραδόσεις θά κατεστρέφοντο και ή συ-
ντηρησίς του ούλικού και τών κτηνών
θά ήτο αδύνατος, εφηρμούσθη έν Γαλ-
λία ή κατάταξις εις δύο εποχάς κατά
ήμικλάσεις· έν Γαλλία βεβαίως τοῦτο
εἶνε δυνατόν μέ τήν μονοετή θητειαν,
διότι ή χώρα έχει 20 μεραρχίας και
στρατολογικήν απόδοσιν 240.000, έπο-
μένως τὸ ήμισυ, ήτοι 120.000, παρέχουν
7.000 κατά μεραρχίαν, ήτοι δύναμιν
επαρκή ώστε να υπάρχουν μονάδες
βιώσιμης με διοικήσιν και ἰδία εκπαι-
δευσιν. Ἀλλά παρ' ήμῖν τοῦτο δέν εἶνε
δυνατόν, διότι τὸ ήμισυ τῆς ἀπογραφῆς,
ήτοι 20.000, δέν μᾶς δίδει οὔτε δύο χιλι-
άδας κατά μεραρχίαν, δηλαδή θά εἶχο-
μεν μονάδας ἀτροφικάς ή μάλλον νε-
κράς. Οὔτε δύναμεθα να κατέλωμεν
εἰς τήν ἀνάλογαν τῶν 3 μεραρχιών
διά λόγους οὓς θά ἴδωμεν εἰς τήν ἐξέ-
τασιν τοῦ ζητήματος τοῦ ἐμπολέμου
καταρτισμοῦ. Ὡστε ἀποκλείεται και
τὸ ζήτημα τῆς μονοετούς θητείας.

Πὼς ἔλυσε τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ Γιουγκοσλαβία; Αὕτη παρέδωκε τὴν 18μην-
ον ἡτείαν. Ἐχει ἀπογραφῆν 85.000
καὶ ἐπειδὴ συνυπάρχουν αἱ δύο κλά-
σεις ἐπὶ 6 μῆνας οὕτως θεωροῦνται
ἀρκετοὶ διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐκπαίδευσιν
καὶ διὰ τὰς ἀσκήσεις συνόλου, δίδου-
ται νὰ ὑπολογισθῇ $85.000 + \frac{85.000}{2}$
 $= 127.500$ διατηρεῖ 16 μεραρχίας καὶ
3 ἰδίους τύπου ἥτοι 19, ἀρα ἔχει 7.000
περίπου ἄνδρας κατὰ μεραρχίαν.
Εἰάν καὶ ἡμεῖς ἐφημεροῦσαμεν τὴν
18μηνον ἡτείαν, θὰ ἦδυνάμεθα νὰ βα-
σιζώμεθα ἐπὶ $40.000 + \frac{40.000}{2} = 60.000$
ἀνδρῶν, καὶ ἐπομένως θὰ εἶχομεν 7
περίπου χιλιάδας κατὰ μεραρχίαν (εἰς
τοὺς ὑπολογισμοὺς μου λαμβάνω ὑπὲρ
ἅπην τὰς 8 μεραρχίας ἢ, ὡς ἔβυνε

δεκτόν παρ' ἡμῖν, τὴν διατήρησιν τῶν ὑπαρχουσῶν μονάδων καὶ τὴν κατάρ-
γησιν τοῦ ἐνὸς συντάγματος πεζικοῦ
κατὰ μεραρχίαν, ὅπου εἶνε περίπου τὸ
ἴδιον). Ἄλλ' ἐπὶ σειρὰν τῶρα ἐτῶν,
ἐνῶ ἐθεσπίσθη ἡ 18μηνος θητεία, οἱ
λόγους οικονομίας ἀποστέλλονται οἱ
ἄνδρες εἰς ἀδειαν ἐπὶ δύο μῆνας καὶ
ἐπομένως ἔχομεν ἐμπράγματα 16μη-
νον θητεῖαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ περαι-
τέρω μείωσις αὐτῆς εἰς 14μηνον, καὶ
ὕπὸ τὴν πίεσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν
ἀπορροφῶν μονάδων, διότι οἱ προω-
ρισμένοι διὰ τὸ πεζικὸν ἄνδρες πρό
τῆς καταργήσεως τῶν συνταγμάτων
διενέμοντο εἰς δυσαναλόγους πρὸς τὴν
δυνατότητα τῆς χώρας μονάδας, ἐπε-
ζητήθη, διὰ τῆς κατατάξεως εἰς δύο
ἐποχὰς τοῦ ἔτους κατὰ ἡμικλάσεις, ἡ
καλλιτέρα ἐκγύμνασις τῶν ἀνδρῶν
καὶ ἡ ἐπίτευξις οικονομικῶν.

Ἡ ἰδέα τῆς καλλιτέρας ἐκγυμνάσε-
ως καὶ ἡ θεωρητικὴ ἐξέτασις τοῦ ζη-
τήματος μετὰ γραφικῆς παραστάσεως
γοητεύουν, καὶ ἐπιτεύθη ὅτι θὰ ἔχω-
μεν καλλιτέρα ἀποτελέσματα.

Ἐξακολουθῶν δὲ πιστεύω, ἔχων συμ-
φώνους πάντας τοὺς γνωρίζοντας τὰ
πράγματα καὶ τοὺς θέλοντας νὰ βασι-
ζοῦν τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐπὶ τῆς
πραγματικότητος, ὅτι τὸ σύστημα δὲν
θὰ εὐδοκίμησῃ, ὡς περικλεῖον ἐν αὐτῷ
πολλὰ μειονεκτήματα, τὰ ἐξῆς:

α) Οἱ διὰ τὰ ἄλλα δπλα, ἐκτὸς τοῦ
πεζικοῦ, κατ' ἀνάγκην θὰ ἀποσπῶνται
καὶ ἐκ τῶν δύο ἡμικλάσεων ἐπομένως
τὰ στελέχη: Διοικήσεις, ἀξιωματικοὶ
καὶ ὑπαξιωματικοί, θὰ ἀσχολῶνται δις
τοῦ ἔτους μὲ τὴν ἐκγύμνασιν τῶν ἀν-
δρῶν καὶ ἐνῶ θὰ ὑφίστανται τὴν ὑπερ-
κόπωσιν θὰ ἔχουν καὶ τὴν ἀποκαρδι-
ωσιν νὰ μὴ εἰσέρκωνται ἄνδρες νὰ
ἐκγυμνάσων, διότι οἱ ὄλλοι θὰ ἀπορ-
ροφῶνται ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἀ-
ναγκῶν, θὰ καθίσταται δὲ προβλημα-
τικὴ ἡ ἀσκήσις συνόλου ἡ ἀφορῶσα
κυρίως τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στελε-
χῶν.

β) Ἡ σχολὴ τῶν ἐφέδρων πρέπει νὰ
λειτουργῇ δις τοῦ ἔτους, ἀλλ' εἶνε τοῦ-
το δυνατόν;

γ) Τὸ ἐν σύνταγμα τῆς μεραρχίας,
νὰ παρασκευάζῃ καὶ ἀποστέλλῃ ὑπα-
ξιωματικούς νὰ ἐκπαιδεύσων τοὺς ἄν-
δρας τῶν ἄλλων συνταγμάτων ἀποτε-
λεῖ δι' ἐμὲ πρᾶγμα καὶ δύσκολον, ἂν
ὄχι ἀνέφικτον, καὶ ἀκατανόητον, ὡς
ἀναιροῦν τὴν ἔννοιαν τῆς εὐρέσεως
τῶν ἀνδρῶν τοῦ διαμερίσματος τῶν
κάπως ἀνωτέρας διανοητικῆς ἀναπτύ-
ξεως συμπατριωτῶν τῶν, τῶν κα-
ταλαμβάνοντων τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπαξι-
ωματικοῦ καὶ ἀποτελοῦντων τὰ φυ-
σικὰ στηρίγματα.

δ) Οἱ ἀπομεινάντες μετὰ τῶν ἀν-
δρῶν τῆς προκαλύψεως, καὶ μετὰ τὴν
ἀφαίρεσιν τῶν προωρισμένων διὰ τὰς
ἀποσπάσεις, φρουράς καὶ λοιπὰς ὑπη-
ρεσίας, θὰ εἶνε τόσο οἱ ὄλλοι, ὥστε φο-
βεῖσθαι ὅτι οὐ μόνον αὐτοὶ δὲν θὰ
ἐξαρκοῦν διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ βοή-
θειαν τῶν νεοσυλλέκτων, ἀλλὰ κατ'
ἀναπότρεπτον ἀνάγκην θὰ χρησιμοποιοῦ-
νται καὶ οἱ νεοσύλλεκτοι, εἰς τρό-
πον ὥστε ἀντὶ, ὡς ἐνόμισθον, θὰ ἔχουν
οὐτοὶ πραγματικὴν ἐκγύμνασιν 8 μῆ-
νῶν θὰ ἔχουν πολὺ ὀλιγωτέραν. Τοῦτο
δέ, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἄλλων μει-

ονεκτημάτων ποῦ παρατηρήσαμεν ὅτι
προκαλεῖ τὸ σύστημα. Περί τούτων θὰ
δυνήθωμεν νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς γενη-
σομένης ἐφαρμογῆς.

4) Ἐμ π ὅ λ ε μ ο ς κ α τ α ρ-
τ ι σ μ ὸ ς τ ὶ δ ν μ ο ν ἄ δ ω ν. —
Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶνε ἀνάγκη
νὰ δηλωθῇ ὅτι ὑπάρχουν οἱ θιασῶται
τῆς ὑπάρξεως, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐλ-
ρήνης, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων
μονάδων, εἰ δυνατόν ὄλων, ὅπως περι-
λάβουν ἀμέσως ὅλους τοὺς δυναμέ-
νους νὰ κινητοποιηθοῦν ἄνδρας καὶ
ἀρχισουν ἀμέσως τὰς πολεμικὰς ἐπι-
χειρήσεις. Ὑπάρχουν καὶ οἱ φρονούν-
τες ὅτι, ἀσχέτως πρὸς τὰς δαπάνας
ποῦ ἀπαιτοῦνται διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν
ἄλλης αὐτῆς τῆς δυνάμεως, διὰ τὴν δια-
τήρησιν τοῦ ὅλικοῦ αὐτῆς, διὰ τὴν συν-
τήρησιν τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ στε-
λεχῶν καὶ τῶν ἀμυντικῶν ἔργων, ἀπαι-
τοῦνται ἐν εἰρήνῃ τόσο μόνον μονάδες,
ὅσοι ἀρκοῦν διὰ νὰ παρέχουν τροφὴν
διὰ τὰ στελέχη, ἥτοι τὴν ἐκπαίδευσιν,
καὶ διὰ καταλλήλων συνδυασμῶν νὰ δύ-
νανται ἀναπτυσσόμεναι νὰ περιλάβουν
τὸν δυναμὸν νὰ κινητοποιηθῇ πληθυ-
σμός. Ἀνῆκω εἰς τοὺς θιασῶτας τῆς
δευτέρας κατηγορίας, διότι φρονῶ ὅτι
οὐδεμιᾶς χώρας ἡ οικονομικὴ ἀντοχὴ
θὰ ἡνόκει τοὺς θιασῶτας τῆς πρώτης
κατηγορίας. Τροφὴν λοιπὸν διὰ τὰ στε-
λέχη ἀποτελεῖ ἡ ἐκπαίδευσιν ἡ πα-
ρασκευὴ αὐτὰ πρὸς πόλεμον καὶ
καὶ ἀποτρέπουσα ἀπὸ πάσαν ἄλλην
σκέψιν. Παρατηρήσαμεν ὅτι δὲν δυνά-
μεθα νὰ ἔχωμεν ἀναλόγους πρὸς τὴν
Γαλλίαν μονάδας, διότι οὕτω τὸ ἔδα-
φος οὕτε τὰς συγκοινωνίας τῆς Γαλλί-
ας ἔχομεν, οὐσιώδεις παράγοντας διὰ
τὴν ταχύτητα τῆς ἐπιστρατεύσεως. Δὲν
δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν οὕτε τὴν διετή,
οὕτε τὴν 18μηνον θητεῖαν καὶ ἔνεκα οἰ-
κονομικῶν λόγων καὶ χάριν τῆς ἐθνι-
κῆς οικονομίας. Πρὸ τοῦ μεγάλου πο-
λέμου, ἡ Γαλλία, χώρα δημοκρατικὴ,
καθιέρωσε τὴν τριετή θητεῖαν, ὅπως
δυνήθη διὰ τὴν τῆς μονάδας αὐτῆς
προκαλύψεως, 20δὴν καὶ 7ον σώματα
στρατοῦ καὶ μεραρχίαν ἱππικοῦ Λαν-
νεβέλ, ἐπὶ ποδὸς πολέμου καὶ ὅπως ἔ-
χῃ περισσοτέρους ἄνδρας τοῦ ἐνεργοῦ
στρατοῦ, ἵνα χρειασθῇ ὀλιγωτέρας
ἐφέδρους διὰ τὸν ἐμπόλεμον καταρτι-
σμός τῶν μονάδων καὶ ἵνα κάλλιον
πλασιώσῃ τὰς ἐφέδρους μεραρχίας.
Ἐπὶ πλέον παρῆνε τὸ μέτρον ἐκεῖνο
καὶ ἀξήρην δυνάμεις τῶν μονάδων
διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἄλλα μετὰ τὸν πόλεμον, πόσον ἡ
ἀπόλεια δυνάμεων διὰ τοῦ χυθέντος
αἵματος, ὅσον καὶ διότι ἀπεδείχθη ὅτι
δὲν ἀπαιτεῖται καὶ μακρὸς χρόνος διὰ
τὸν καταρτισμὸν τῶν στρατιωτῶν, δὲν
δύναται νὰ γίνῃ σκέψις περὶ μακρᾶς
θητείας.

Κατὰ ταῦτα δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ μονο-
ετής καὶ ἡ 18μηνος θητεία. Ἐξ ἄλλου
δὲν θεωρῶ βιώσιμον τὴν 14μηνον μετὰ
δύο προσκλήσεων. Τί δέον λοιπὸν γε-
νέσθαι;

Δι' ὅλους τοὺς λόγους οὗς ἤδη ἀνέ-
πτυξα, εἶχον ὑποβάλῃ, κατὰ Ἰανουά-
ριον τοῦ 1924, πρότασιν νόμου περὶ
καθιερώσεως τῆς 16μηνου θητείας, μὲ
μῖαν κατάταξιν ὅλης τῆς ἀπογραφῆς
τῆν 1ην Φεβρουαρίου.

Διὰ τῆς ἐμῆς προτάσεως, ἀποφεύ-
γουσα τὰ μειονεκτήματα τῆς διτλῆς
κατάταξεως, αἱ μονάδες, μετὰ τὴν κα-
τάργησιν τοῦ ἐνὸς συντάγματος κατὰ
μεραρχίαν, θὰ ἔχουν ἀρκοῦσαν δύνα-
μιν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Δὲν παρουσι-
άζει μὲν ἡ πρότασις τὰ πλεονεκτήματα
τῆς 18μηνου θητείας, ἀλλὰ καὶ δὲν
ὕστερεῖ πολὺ ταύτης. Θὰ εἶνε δυνατόν

οἱ ἄνδρες κατὰ τοὺς 3 μῆνας νὰ ἀπο-
κτήσουν τὴν ἱκανότητα, ὥστε κατὰ μῆ-
να Μάιον, ποῦ θὰ συνυπαρξύναι αἱ δύο
κλάσεις, νὰ ἐκτελεσθοῦν ἀσκήσεις
συνόλου καὶ μεγάλας ἀσκήσεις εἰς τὰ
στρατόπεδα διὰ προσκλήσεως καὶ τῶν
ἐφέδρων, πρᾶγμα ἀπαραίτητον, διὰ τὸ
ὅποσον οὐδεμία φροντίς ἀπὸ τοῦ 1923
καὶ ἐντεῦθεν ἐλήφθη.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς προηγουμένης
κλάσεως, ἡ παραμένουσα θὰ τελειοποι-
ῇται εἰς τὰς εἰδικότητας καὶ εἰς τὸν
καταρτισμὸν τῶν ὑπαξιωματικῶν πρὸς
ἐκγύμνασιν τῆς ἐπομένης κλάσεως.
Ἡ κατὰ Φεβρουάριον κατάταξις μειο-
νεκτῇ ὄλλων τῆς κατὰ 8) βριον, ἀλλὰ
παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα τῆς κα-
ταλληλοτέρας ἐκγυμνάσεως τῶν ἀν-
δρῶν, ἴδια ὡς ἐκ τῆς συνυπάρξεως τῶν
δύο ἡλικιῶν, κατὰ Μάιον, ἥτοι ἐποχὴν
λίαν κατάλληλον διὰ μεγάλας ἀσκή-
σεις. Ἄλλο πλεονέκτημα παρουσιάζει
ὅτι οἱ ἄνδρες, τοῦ ἀγροτικοῦ ἴδιον κό-
σμου, χάνουν μόνον μίαν σπορὰν καὶ
ἕνα θερισμὸν διὰ τῆς 16μηνου θητείας
καὶ τῆς κατατάξεως κατὰ Φεβρουά-
ριον.

Ἐάν λοιπὸν λόγοι οικονομίας ἐπι-
βάλλουν τὴν ἐλάττωσιν τῆς θητείας,
ἥτις ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὴν διὰ τὴν χώ-
ραν ἀνάγκην, δὲν εἶνε σκόπημον νὰ κα-
τέλῃ ἡ μείωσις κάτω τῆς 16μηνου θη-
τείας. Ἡ ἐκπαίδευσιν θὰ βελτιωθῇ μετὰ
τὴν μείωσιν τῶν μονάδων. Ἡ μείωσις τῆς
θητείας ἐνέχει καὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς ἐθνι-
κῆς οικονομίας διότι ἀποδίδονται εἰς
τὰς ἀσχολίας τῶν 40.000 χεῖρες καὶ κατὰ
δύο μῆνας ἐνωρίτερον. Ἐάν ὑπολογι-
σθῇ καὶ ὁ μὴν κανονικῆς ἀδείας ποῦ
δικαιούνται οἱ ἄνδρες, ἡ θητεία πρᾶγ-
ματι θὰ εἶνε 15 μῆνῶν. Ἡ οικονομία ἐκ
τῆς δαπάνης διὰ τὸν ἕνα μῆνα ἀρκεῖ
νὰ καλύψῃ τὴν πρόσκλησιν μῖας ἡλικί-
ας ἐφέδρων κατ' ἔτος ἐπὶ 20 ἡμέρας,
ἥτοι ἀπὸ 10 μέχρι τέλους Μαΐου.

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητηθῇ ἡ περαιτέ-
ρω μείωσις τῆς θητείας, διότι τοῦτο θὰ
ἀποβαίῃ πρὸς ζημίαν τῆς στρατιωτι-
κῆς ὁργανώσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀ-
νάγκην οικονομικῶν, εἰς τὰς τακτικὰς
δαπάνας τῶν προϋπολογισμῶν πρὸς
ἐπαύξησιν τῶν ἐκτάκτων δαπανῶν διὰ
τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ἐφοδιασμοῦ, κα-
ταλληλοτέρα διαρρυθμίσεις τῶν στρα-
τιωτικῶν πραγμάτων ἀσφαλῶς θὰ ἀπο-
φέρῃ οικονομίας δεκάδων ἑκατομμυ-
ρίων.

Στρατηγὸς **ΙΩ. Β. ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ**

Βουλευτὴς, Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν Στρα-
τιωτικῶν Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς

ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Δημοκρασία προμηθειῶν χάλυβος ἐργαλείων

Ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν Σιδηρο-
δρόμων Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐκτίθεισιν
εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν δι' ἐνσφρα-
γίστων προσφορῶν τὴν προμήθειαν δι-
αφόρων ράβδων ἐκ χάλυβος πρὸς κα-
τασκευὴν ἐργαλείων, συμφώνως τοῖς
ὁροις τοῖς κατατεθειμένοις παρὰ τῷ
Τμήματι Προμηθειῶν, ὁδὸς Γ'. Σε-
πτεμβρίου ἀριθ. 5.

Ἐνσφράγιστοι προσφοραὶ δεκταὶ μέ-
χρι τῆς μεσημβρίας τῆς 20 Μαρτίου
ἔ. ἔ., ἡμέρας Πέμπτης.

Οὐδεμία προσφορὰ ληφθήσεται ὅπ-
ωσιν ἐάν δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τῆς ἐν
τοῖς ὁροις τῆς δημοπρασίας καθορι-
ζομένης ἐγγυοδοσίας.

Ἐν Ἀθήναις, 10 Φεβρουαρίου 1930

(Ἐκ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως)

Η ΦΙΛΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΑΥΤΙΚΟΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ

Αἱ μακροὶ ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις ἐπὶ
τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν
παρασκευῶν τῆς Ἑλλάδος, ἔδωσαν διὰ
μῖαν ἀκόμη φορὰν τὴν εὐκαιρίαν εἰς
τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ
διακηρύξῃ τὴν φιλερηνικότητα τῆς Ἑλ-
λάδος καὶ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλάς, ὅπως ὅλα τὰ Κράτη τὰ
συμμετασχόντα ἡ μὴ εἰς τὸν τελευ-
ταῖον μεγάλον πόλεμον, εἶνε ἀναντίρ-
ρητον ὅτι ἔχει ἀνάγκην μακρᾶς εἰρη-
νικῆς περιόδου ὅπως δυνήθῃ καὶ ἐπ-
ουλώσῃ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου πλη-
γὰς. Νικηταὶ καὶ ἡττημένοι, δὲν ἐξῆλ-
θον ἐκ τοῦ πολέμου τούτου ἄνευ σοβα-
ρῶν τραυματικῶν καὶ ἰσχυροῦ κλονισμοῦ
τῆς οικονομικῆς καὶ δημοσίας ζωῆς αὐ-
τῶν. Τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, ἡ δὲ
τελευταία ἐν Χάγῃ Διάσκεψις διεπίστω-
σεν ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα ταύ-
της ἤλθον ἀκριβῶς ὅπως τακτοποιήσουν
καὶ ἐπανορθώσουν τὴν ἐκ τοῦ πολέμου
γεννηθεῖσαν κατάστασιν.

Τὸ ἔργον ὁμως τοῦ κ. Πρωθυπου-
ροῦ ἐκινεῖται καὶ ἐπὶ περαιτέρω: κατα-
βάλλεται παρ' αὐτοῦ ἡ προσπάθεια ὁ-
πως τὴν φιλερηνικότητά του, τὰς σκέ-
ψεις του καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύ-
νην, ἣν ἐκ πεποιθήσεως τρέφει πρὸς
τὴν εἰρήνην, μεταδώσῃ καὶ εἰς πάντα
ἀμφιβάλλοντα ἡ διατάζοντα ἀνεπιφυ-
λάκτως νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι καὶ τὰ ἄλλα
κράτη ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐμποροῦνται δια-
θέσεων καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐμπιστοσύ-
νης ἀποβλέπουσιν πρὸς αὐτήν.

Εἶνε βαθεῖς οἱ στοχασμοὶ καὶ αἱ πε-
ποιθήσεις τοῦ μεγάλου τούτου εἰρηνο-
ποιοῦ, τοῦ κατηγορηθέντος ὡς φιλοπο-
λέμου εἰς τὸ παρελθόν, ἐπειδὴ ἠθέλησε
νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν δικαι-
α, δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι αἱ πρὸς τὴν
εἰρήνην νέαι διηρησάιν του, πλὴν τῶν
πολλῶν ἀς μέχρι σήμερον ἔχει προσ-
φέρει, θὰ ἀναγνωρισθῶν διὰ μίαν ἐπι-
φορὰν, ὅχι μόνον παρὰ τῶν γειτόνων
μας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου
τῆς Εὐρώπης. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δύ-
ναι νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὸ ἔργον
του τοῦτο, διότι ἐπέτυχεν ὅπως ὁλόκλη-
ρος ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος
ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ διατάραξις τῆς εἰρή-
νης δὲν εἶνε εὐχολος, καὶ ἡ ἀσφάλεια
τῆς Ἑλλάδος δὲν διατρέχει κίνδυνον
νῦν: ὁ δὲ λαὸς τῆς δύναται ἀπερίσπα-
στος νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰ φιλερηνικὰ του
ἔργα.

Ἀναφερόμενοι εἰδικῶς εἰς τὴν διεξ-
αχθεῖσαν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν ἐπὶ
τοῦ ναυτικοῦ προγράμματος τῆς χώρας,
ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν πρωτίστως,
ὅτι ἡ Κυβέρνησις μακρὰν τοῦ νὰ δια-
βλέπῃ οἰονδήποτε κίνδυνον ἐπαπει-
λοῦντα τὴν ἀσφάλειάν μας, ἐν ἐπιγνώ-
σει τῶν ὑποχρεώσεών της καὶ τῆς ἱστο-
ρίας τοῦ Ἀρχηγοῦ της ἀπέναντι τοῦ
ἔθνους, καὶ χάριν τῆς ἐξασφαλίσεως
τῆς ἀδιατάρακτον εἰρηνικῆς διαβιώσεως
μετὰ τῶν γειτόνων μας, ἔχει ὑπ' ὄψει
τῆς ὅπως ἐν καιρῷ λάβῃ τὰ μέτρα ἐ-
κείνα τὰ ὅποια θὰ συμβάλουν εἰς τὴν
καλὴν ταύτην γειτονίαν, διὰ τῆς ἀμοι-
βαίας ἀναγνωρίσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ
τῶν δικαιῶν της.

Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τῆς ὑπερο-
πλίας ἀπέναντι οὐδενὸς ὑποθετικοῦ
ἀντιπάλου. Δεχόμεθα τοῦτο ὡς ὅρον
συμβάλλοντα εἰς τὴν διατήρησιν τῆς
παγκοσμίου εἰρήνης: ἄλλως τε πρὸς τὴν
ἀρχὴν ταύτην τείνουν αἱ προσπάθειαι
καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων Μεσογειακῶν
ναυτικῶν Δυνάμεων—εἶνε δὲ εὐτύχημα
ὅτι, παρὰ τὰς ἀντιθέτους ἀντιλήψεις,
τοιαύτη συνεννόησις πρόκειται νὰ ἐπ-
έλθῃ μετὰ τῶν μεγαλειτέρων ναυτι-
κῶν κρατῶν τοῦ κόσμου, τῆς Ἀγγλίας
καὶ τῆς Ἀμερικῆς,—ὁπότε ἀδιστάκτως
πλέον πιστεύομεν καὶ εἰς τὴν εὐκολο-
τέραν σύναψιν γενικωτέρου ναυτικοῦ
συμφώνου φιλίας καὶ διατηρίας ἐν τῇ
Μεσογείῳ.

Καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην θὰ
δεχθῶμεν ὅτι καὶ ἡ κυριαρχία τῆς θα-
λάσσης παρ' ἡμῶν δὲν εἶνε ἀπαραίτη-
τος, ἀρκεῖ ἂν ἐνὸς ὅτι διὰ τοῦ ἐλαφροῦ
στόλου δν θὰ διαθέτωμεν καὶ τῆς Ἀε-
ροπορίας μας διὰ εἰμεθα κράτος τὸ ὁ-
ποῖον θὰ ὑπολογίζεται ὡς δυνάμενον
νὰ διεκδικήσῃ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ,
καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἀναγκάσιν τῶν
δικαίων του ἐν ταῦτα παροραθῶν, ἂν
ἐτέρου δὲ ὅτι εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα ὑπὲρ
τῆς εἰρήνης θὰ συνεισφέρῃ τὴν ὑπολο-
γισμὸν συμμετοχὴν του.

Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, λέγω, ταύτην,
δεχόμεθα τὴν ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου κ.
Πρωθυπουργοῦ ἐκτεθεῖσαν ἀποψιν τῆς
συγκροτήσεως τῶν ναυτικῶν ἡμῶν δυ-
νάμεων. Καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυν-
σιν ἔχει καθήκον ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐν-
τείνῃ τὰς προσπάθειάς της ἄνευ χρονο-
τριβῆς, παρακολουθοῦσα μετὰ τοῦ με-
γαλειτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐκ τοῦ
πλησίον τὰς ζυμώσεις αἰτίνας λαμβά-
νονν χώραν ἐν Λονδίῳ, Παρισίοις καὶ
Ρώμῃ κατ' αὐτάς.

Δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ
Ἑλλάς, κράτος κατ' ἐξοχὴν ναυτικόν,
καὶ τῆς ὁποίας ἡ εἰς τὴν θάλασσαν ἐπι-
δοσις καὶ ἱκανότης ἀπὸ ἀρχαιοτάτων
χρόνων εἶνε ἀποδεδειγμένη καὶ ἀνεγνω-
ρισμένη, θὰ τύχῃ ἀπολύτου ἐμπιστοσύ-
νης ἐκ μέρους τῶν ἰσχυρῶν, καὶ ὅτι ἡ συ-
μετοχὴ αὐτῆς εἰς τοιοῦτον κοινὸν Μεσο-
γειακὸν Σύμφωνον θὰ ἐκμηδυνῇ δεόν-
τως καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμητὴν ἡ συμβολὴν
της εἰς τὸν μεγάλον ἀνθρωπιστικὸν
σκοπὸν τῆς εἰρήνης. Ἄν τοῦτο, παρ'
ἐλπίδα, δὲν ἐξασφαλισθῇ, τότε ἴσως
θὰ πρέπῃ καὶ αἱ σκέψεις τῶν κρατούν-
των νὰ μεταβληθοῦν ἀναλόγως, διότι ἡ
ἀνεξαρτησία ἐνὸς ἔθνους δὲν μετράται
εἰς χῶμα.

Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
Βουλευτὴς Λοκρίδος

ΧΡ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

Ἐκλεκτὰ Ἀγγλικά Ὑφάσματα
Καλλιτεχνικὴ Ἑργασία
ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ. ΑΡΙΘ. 223

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Ναυτικὴ Διάσκεψις πρὸς ἀδιέξοδον

Τὰ τηλεγραφήματα μᾶς ἀγγέλλουν τὸ ἀδιέ-
ξοδον εἰς τὸ ὅποιον περιήλθεν ἡ ἐν Λονδίῳ
Ναυτικὴ Διάσκεψις διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν
ἐξοπλισμῶν, ὡς ἐκ τῶν ὑπεμετέρων γαλλι-
κῶν ἀξιώσεων. Ἀλλὰ ποῖα εἶνε αὐτὰ αἱ
ἀξιώσεις; Κατὰ τὸ «Δαίλυ Χέρολδ», τὸ ἡμι-
ἐπίσημον ἐργατικὸν ὄργανον, ἡ Γαλλία ὀρίζει
τὰς ἀνάγκας της, ἐν τῷ ὑπονήματι ποῦ ὁ
κ. Ταρντιὺ ὑπέβαλεν εἰς τὸν κ. Μὰν Δονάλδ,
εἰς 724.000 τόννων. Πράγματι, ἡ σημερινὴ
ναυτικὴ δύναμις τῆς Γαλλίας εἶνε 401.000
τόνων, προβλέπονται δὲ κατασκευαί 552.000
τόνων, ἐπὶ τῶν ὁποίων συγκατατίθεται ἡ
Γαλλία νὰ κατασκευάσῃ πλοῖα 323.000 τόν-
νων. Αὐτὸ σημειῶναι καὶ τὸ «Δαίλυ Χέ-
ρολδ», προσθέτον ὅτι αὐτὴ αὐτὴ ἡ συμμετοχὴ
τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Διάσκεψιν πείθει περὶ
τῆς ἐλαστικότητος τοῦ προγράμματος της.
Ἄλλως τε, καθὼς παρατηρεῖ ὁ «Ἡμερησίος
Τηλεγραφεὺς» εἰς τοὺς 724.000 τόννους συμ-
περιλαμβανόμενα πλοῖα μὴ ἔχοντα ἤδη ἡ
φορτισμένα νὰ μὴ ἔχουν πλέον τὸ 1936 καμ-
μίαν μαχητικὴν ἀξίαν. Μολαταῦτα ὅμως, ἐπω-
φελούμενοι ἴσως καὶ τῆς ἐκ Λονδίνου ἀπου-
σίας τῶν κ. κ. Ταρντιὺ καὶ Μπρίαν, οἱ «Ἀγ-
γλοι, Ἀμερικανοί, Ἰταλοὶ καὶ Ἰάπωνες» ἐκρί-
ναν τὰς γαλλικὰς ἀπατήσεις ὡς ὑπερφιά-
λους,—συντελοῦσιν δὲ καὶ τῆς γαλλικῆς ὑ-
πογρυκτῆς κρίσεως ἡ Δ

αυτή επιδοτικότητα συντόμως να αποκρυσταλλωθεί εις ουσιαστικήν προώθησιν του κοινού βαλκανικού ιδεώδους!

Η εσωτερική εν Ρωσία κρίσις.

Αι προβλέψεις του κ. Κερένσκυ τας όποιας ανέδημιούσαν εις το τελευταίον της τευχός η «Εργασία» περί της προσεχούς καταρρέουσας του σοβιετικού εν Ρωσία καθεστώτος, φαίνονται άναποκρινόμεναι προς πραγματικούς κινδύνους, αισθητούς παρά τοις σημερινούς κυβερνήταις της Ρωσίας. Ούτω, κατά νεωτέρας πληροφορίας, η Ρωσική Κυβέρνησις προβαίνει εις μέτρα συγκρατητικά της διοικήσεως του άνατολικού κράτους, το όποιον, ως γνωστόν, άποτελείτο μέχρι τούδε από Δημοκρατίας χωριστάς και αυτοδιοικουμένας. Πρό έβδομάδων ήδη, ιδρυθή κεντρική επιτροπή (ύπουργείον) επί της Γεωργίας, και ήδη δύο νέα συνιστώσιν κεντρικά, όμοσπονδιακά, ύπουργεία δια τας έσωτερικάς ύποθέσεις και δια την δημοσίαν έκπαιδευσιν. Αι τοπικά διοικήσεις των τριών αυτών κλάδων δεν κρατούν πλέον παρά περιωρισμένην δικαιοδοσίαν έπιβλέψεως της έφαρμογής των εν τού κέντρου διαταγών. Ούτω, καταρρέει μία από τας κυριώτερας βάσεις του οικοδομήματος που ελχεν άνεγείρει ο Λένιν, και έπανερχεται η Ρωσία εις ένα καθεστώς τσαρικό, εν τώ όποιώ ο Στάλιν παίζει του Τσαρου τον ρόλον. Άλλά τί άλλο άφίνει αυτή η στροφή η μαντεύεται, άν μη την άνησυχίαν των κυβερνητών της Ρωσίας δια την ασφάλειαν του συγκροτημάτος των;

Τό εργατικόν όκτάωρον.

Κατά την τελευταίαν συνεδρίαν του πρότιμος συνέληθόντος εν Γενεύη Διοικητικού Συμβουλίου του Διεθνούς Γραφείου της Εργασίας, έσημειώθη ένδιαφέρουσα περί του όκταώρου συζήτηση. Κατ' αυτήν, ο Βέλγος άντιπρόσωπος έξήτησε διά μάθη ποία η σημερινή θέσις της Άγγλιας και της Γερμανίας άπέναντι της, ως γνωστόν, θεσπισθείσης του όκταώρου Συμβάσεως του Ουάσιγκτον. Καί ο μόν κ. Άλμπερτ Τομά άπάντησεν ότι το Διεθνές Γραφείον συνεχίζει τας άκονους προσπάθειάς του, τόσον εν Λονδίνω όσον και εν Βερολίνω, ύπέρ της υπό των δύο Δυνάμεων κυρώσεως της συμβάσεως. Οι δέ άντιπρόσωποι των διγείνων Κρατών άπάντησαν ό μόν Άγγλος ύπενθυμίζων τας ύποσχέσεις τας όποιας η Εργατική Κυβέρνησις έκαμε τον Ιούνιον του 1929 πρό της Διοικήσεως της Εργασίας, και προσέθετον ότι τόν προσέχη Ιούνιον θα δυνήθη να δώση άκριβέστεραν και σαφέστεραν άπάντησιν, ό δε Γερμανός άρίστων να προβάλω την προσέχη άπόφασις της Κυβερνήσεώς του. Μεθ' ό ο Γάλλος άντιπρόσωπος κ. Ζουά, λαμβάνων υπό σημείωσιν τας άνωτέρω δηλώσεις, έξεδίλωσε την θερμήν και πιστήν προσήλωσιν της εργατικής τάξεως εις την διεθνή μεταρρυθμίσιν του 1919, την καθιερώσαν τον όκτάωρον.

Η έξωτερική πολιτική της Πολωνίας

Άναλύων κατ' αυτάς την έξωτερικήν πολιτικήν της Πολωνίας, κατά την συζήτησιν του προόπολογισμού του Ύπουργείου των Έξωτερικών, ο βουλευτής κ. Μπερετόφσκι έδήλωσε τά έξης: «Απορροφημένη επί πολλά άώμια έτη από τας προβλήματις της έσωτερικής της πολιτικής, η Πολωνία έχει ανάγκην ειρήνης, και πάσαι αι θετικά προσπαθείαι αι τεινόμεναι εις την εδραίωσιν της ειρήνης εν Εύρώπη κατανοούνται πλήρως εν Πολωνία. Άλλ' άδυνατούμεν να κλεινωμεν τά μάτια επί των τάσεων των όποιων το φιλεργικόν προσωπείον καώς συγκαλύπτει την φιλοπόλεμον μορφήν. Δι' αυτό και το πολωνικόν έθνος πιστεύει ότι η βεβαιότερα έγγύησις της ασφάλειας του έγκειται εις τας ίδιαις του δυνάμεις, εις την άκαμπτον θέλησιν του να διατηρήσθ το έδαφός του εν τη άκραιωτέτη και κατ' ελαττωμένην έν. Ο άκρογωνιαίος λίθος της πολωνικής πολιτικής και των συμμάχων μας είνε, πράγματι, η μετά της Γαλλίας συμπαχία μας, την όποιαν θεωρούμεν ως μίαν των μονιμωτέρων εν Εύρώπη, διότι και άναποκρίνεται εις τας ζωτικώς άνάγκας και τας γενικά προβλήματα των δύο λαών, και έξ άλλου άναγνωρίζει ότι η Εύρωπαϊκή πολιτική, άνεξαρτήτως των περιόχων της, πρέπει άπαραιτήτως να βασίζεται και επί της ισσορροπίας των δυνάμεων».

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑ

ΑΠΟ τινος χρόνου σπουδαίως έχει άπασχολήσθ τούς έπίσημους κύκλους και την κοινήν γνώμην η έρευνα των διοικητικών ζητημάτων της χώρας και εύρεία συντελούνται συζητήσεις προς τόν σκοπόν της βελτιώσεως και εύρυθμότερας λειτουργίας της διοικητικής μηχανής.

Έχει άναμφισβητήτως καταστή έκδηλον ότι η διοίκσις στηριζόμενη άκόμη σήμερον επί των βάσεων, τας όποιαις έθεσε κατά τας πρώτας έτη από της άπελευθερώσεως η βασιρική δυναστεία, δεν άναποκρίνεται πλέον προς την σύγχρονον συνθετικήν εξέλιξιν της δημοσίας, κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Το πολιτικόν άσυστημα, οι κοινωνικοί όροι, οι οικονομικοί συντελεσταί, ως προϋποθέσεις στηρίζουσαι τας τόν διοικητικόν χάρτην της έποχής εκείνης, έξέλιπον σήμερον. Όσον δε και άν λεχθή ότι και ούτος ύπέρ της παράλληλόν τινα μεταλλαγήν, παραμένει βέβαιον τό γεγονός ότι αυτή τας μέγιστα άφίσταται από την γοργώς εξέλιχθείσαν νέαν ζωήν.

Η διοίκσις άποτελοῦσα τόν τονικόν παράγοντα του συνολικού ρυθμού, την ζωντανήν έκφρασιν των γενικών προσπαθειών, όπως έπίσης έκ παραλλήλου και την δημιουργόν και ζωογόνον έκδήλωσιν του Κράτους, όφείλει να είνε ένηρμονισμένη προς τας πράγματις της έποχής της περισσότερον από κάθε άλλην δημοσίαν λειτουργίαν. Η έναρμόνισις αυτή είνε εκείνη κυρίως εις τόν έργαζόμενόν της μάχη και τών κατά μέρος όμαδικών ή άτομικών έκδηλώσεων άσθμαίνουσα υποκύπτει λόγω ποιοτικής, δυναμικής και έξουσιαστικής άτόνειας, άδυνατούσας να ένεργήσιν συντονισμένως επί των ποικίλων συγχρόνων δημοσίων άναγκών και μη άναποκρινόμεναι ειμή εις μέρος μόνον τούτων. Το γεγονός δε τούτο άποτελεί και τό ουσιαστικό αίτιον, έξ ού προέρχεται τό εσχάτως έπιταθέν παραλήρημα της δημιουργίας διαφόρων άνεξαρτήτων οργανισμών δημοσίας ύπηρεσίας. Το ότι δε η τάσις αυτή παρατηρείται κυρίως εις την σφαίραν των γεωργικοοικονομικών πραγμάτων, δικαιολογεί άκριβώς τούτο, διότι άκριβώς εις την κατεύθυνσιν ταύτην της κοινωνικής ζωής ύπερεί η ένέργεια της διοικήσεως και η θερμούργος δράσις της. Κατά συνέπειαν, ότι έξ αυτής δεν δύναται να άναμνήν προσπαθεί ν' άνεύρην εις τας ίδιαις δυνάμεις και δι' αυτών να καλύψη τό κενόν. Καί έάν, βεβαίως, τό κενόν πράγματι έκάλυπτετο, τό πράγμα πολύ όλίγον επώδυνον θα θεωρισμός άνεξαρτήτων παραγωγικών και οικονομικών οργανισμών έξω μιάς ρυθμιστικής κεντρικής έξουσίας, τείνουν να προσλάβη και την αίρετικήν μορφήν, την όποιαν παρουσιάζει σαφώς ό κ. Παπαϊωάννου εις τό άρθρον του «Εργασίας», της μερικής, κατ' είδος οικονομικών έκδηλώσεων, οικονομικής αυτοδιοικήσεως, επί της όποιας να βασισθή η δημοσία ζωή του τόπου, άντι της, μέχρι τούδε τουλάχιστον, γνωστής μορφής της συνθετικής αυτοδιοικήσεως των πραγμάτων ένός πληθυσμού, δημιουργεί, λίαν επίζημιω, παραγωγικήν και οικονομικήν άναρχίαν εν τή συνο-

Α

λικήν προσπαθεία ένός τόπου. Δεν παραγορίζεται, άσφαλώς, η έπιτυχής μέχρι τούδε δράσις τοιούτων οργανισμών, ούδέ ότι ό καταμερισμός των ένεργειών αοξάνει την έντατικότητα και χωρικότητα τούτων, άλλ' έφ' όσον, και με την προϋπόθεσιν δημιουργίας βιωσίμων τοιούτων, ένυπαρχοντες εις ένα πλαίσιον γενικών κατευθύνσεων, πρόκειται εν άρμονία να ύπηρετήσουν την συνολικήν προσπάθειαν, έκδηλοῦντες, εν τώ συμφέροντι της όλότητος, την όμαδικήν άτομικότητα αυτών και ούχι τόν άναρχικόν άτομικισμόν.

Άλλ' όπως είπομεν, και τούτο είνε ένα σύμπτωμα προερχόμενον έκ της σημερινής άνεπαρκείας της διοικήσεως, όπως πληρώση τό κενόν. Άποτέλεσμα άδυναμίας, λόγω έλλείψεως συγκροτήσεως εύσταθούς και ζωντανού συστήματος, της όποιας άπόρροια είνε η ήδη παρατηρουμένη πλήρης έπίδρασις της προσωπικότητας ένός διοικητικού λειτουργού επί των δημοσίων πραγμάτων της δικαιοδοσίας του, ώστε ν' άποδίδεται εις τόν ποιοτικόν βαθμόν των ίκανοτήτων του η έπιτυχής λειτουργία αυτών, χωρίς έκ παραλλήλου να όμολογηται, ότι έκτός της άναμφισβητήτου σημασίας, την όποιαν έχει η ίκανότης του προσώπου ένός άνωτάτου διοικητικού λειτουργού, ίσην, άν όχι μεγαλειέταν, έχει και η ύπαρξις συστήματος ύποβοηθούτος την έφαρμογήν καλής διοικήσεως.

Πρός την κατεύθυνσιν ταύτην δέον, μετά βαθείαν έρευναν και μελέτην, να βαδίσω γοργώς, αλλά και σταθερώς, η προσπάθεια προς ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑΝ. Τά περ αυτήν δε θα έπιχειρήσωμεν να έξετάσωμεν εν συνόψει ένταῦθα, άνερευνάντες τά αίτια της ελαττωματικότητας της διοικήσεως και τας ένδεικνύόμενας μέσα προς βελτίωσιν της λειτουργίας αυτής. Με την προσθήκην ότι εις τούτο έχομεν πρωτίστως ύπ' όψει την διοίκησιν, όπως αυτή έμφανίζεται εις τας έπαρχίας του Κράτους, εις τας όποιας άλλως τε περισσότερον κατάδηλος και αισθητή είνε η άνεπάρκεια ταύτης.

Εάν παρατηρήσωμεν έπισταμένως τας έκδηλώσεις της διοικητικής έξουσίας θα ίδωμεν ότι εις τρία κύρια και ουσιαστικά σημεία προσκρούει αυτή.

Πρώτον, ότι δεν διενεργείται με την άπαιτουμένην γοργότητα και αυτενέργειαν των όργάνων αυτής. Πλήθος ύποθέσεων κοινής ώφέλειαις ή άτομικότητας. Είμπορεί να έκδίδωνται άσπλην διαταγαί δια την ταχείαν διεκπεραίωσιν των ύποθέσεων των πολιτών. Είμπορεί ό κ. Πρωθυπουργός να δυσανασχετή, να στενωχωρήται, εν τή μεγάλη του προσπαθεία δια την άνάπλασιν της χώρας, δια τό κακόν τούτο ελάττωμα της διοικητικής μηχανής. «Ας λεχθή όμως από των σπηλιών τούτων ότι πολύ όλίγον, άν ούδέν άποτέλεσμα έφερον αι διαταγαί αδιατά, διότι τό αίτιον είνε δυναμικόν και «impossibilium nulla est obligatio». Η λύσις των ύποθέσεων εξακολουθεί να βραδύνη και αι άπαντήσεις προς τούς πολίτας έκ μέρους των άρχων κατά τό Σύνταγμα να μη γίνονται.

Δεύτερον, ότι έλλείπει η πρωτόβου-

λος ένέργεια των περιφερειακών όργάνων, ύπάρχει δε άποπνικτική ή δέσμευσις του συγκεντρωτισμού της πρωτεύουσας.

Και τρίτον, ότι, ένώ η έπαφή διοικήσεως και λαού δέον να είνε στενωτάτη, δια της ένεργου έκ μέρους αυτού συμμετοχής εις την άσκησιν αυτής επί των τοπικών του πραγμάτων, σήμερον ούτε ό παλμός της μάχης δίδει πνοήν τινα ένεργείας εις την διοίκησιν ούτε αυτή έξωτερικώς την βούλησιν αυτής, ως πρέπει, επί των μεγάλων κοινών έκάστου πληθυσμού ζητημάτων.

Δηλαδή, εν όλλοις, αι έλλείψεις αυτές άνάγονται εις τό οργανικόν και ποιοτικόν περιεχόμενον της διοικήσεως, εις την έξουσιαστικήν δικαιοδοσίαν και εις την σφαίραν των σχέσεων της με τόν λαόν.

Αυτά είνε τά σημεία προς τας όποιαις πρέπει να τείνη η άνακαινιστική προσπάθεια. Ός προς τας μέσα, ταῦτα άσφαλώς είνε:

1. Η ποιοτική και πειθαρχική τόνωσις του όργανισμού των δημοσίων λειτουργιών.

2. Η άποδέσμευσις της περιφερειακής διοικητικής μονάδος από τόν κλειόν του κέντρου, δια της έκχωρήσεως έξουσιών αυτού εις τας περιφερειακά όργανα, δηλαδή της άποσυγκεντρώσεως.

3. Η σύσφιγξις των δεσμών και της έπαφής μεταξύ διοικήσεως και λαού, δια της άμεσότητας συμμετοχής αυτού εις την άσκησιν της διοικητικής έξουσίας επί των τοπικών ζητημάτων, τουτέστι της αυτοδιοικήσεως.

Ας ίδωμεν, ένα έκαστον των κεφαλαίων τούτων τί παρουσιάζει και τί χρειάζεται προς εύδοκίμησιν.

Και ως προς τό πρώτον, τούτο άφορά την ύπάρχουσαν ποιοτικήν και όργανικήν σύνθεσιν των δημοσίων ύπηρεσιών.

Είνε εις πάντα άντιληπτόν, είτε διευθύνοντα δημοσίαν ύπηρεσίαν είτε πολίτην, ότι η άπόδοσις των κρατικών όργάνων άπέχει πολύ της άπαιτούμενης. Ότι εις τόν παραγωγικόν και δημιουργικόν μεταπολεμικόν όργασμόν των μαζών και των άτόμων αι δημόσιαι λειτουργίαι δεν άναποκρίνονται. Η αίτία τούτου είναι διττή. Αφ' ένός διότι ό μέσος ποιοτικός βαθμός των δημοσίων υπαλλήλων είνε κατά πολύ κατώτερος του δέοντος και άφ' έτέρου διότι ό ύπηρεσιακός ζήλος και ό πειθαρχικός συντελεστής έλλείπει άπ' αυτών. Δεν πρόκειται βεβαίως να ύποστηρίχθω ότι δεν ύπάρχουν δημόσιοι υπάλληλοι κατά πάντα άριστοι. Τούναντίον πολλοί τούτων κοσμοῦν πράγματι τό υπαλληλικόν μητρώον. Το μεγαλύτερον όμως μέρος είνε εκείνο τό όποιον περιλαμβάνεται εις τ' άνωτέρω λεγόμενα και μάλιστα εις την κατώτερην και μέσην βαθμίδα της υπαλληλικής κλίμακας.

Η άτακτος είσορ ή τας δημοσίας ύπηρεσίας, εις έποχάς μάλιστα κατά τας όποιαις η παραχάλη του πλουτισμού και του εύκόλου κέρδους άπεμάκρυνε τούς ίκανούς από τήν διάθεσιν της εισελεύσεως εις τόν δημοσιούπαλληλικόν κόσμον, με συνέπειαν, ούτω, της άφέσεως έλευκλας της όδοις εις τούς μετρίους ή άνικάνους, αι συχνάί πολιτικά ένναλλαγαί και μεταπτώσεις δημιουργούσαι συναίσθημα άβεβαιότητος, ή προκλήσεις εις άλλους μεν κλάδους πύκνωσις εις άλλους δε δυσανάλογος περικοπή θέσεων με τό προφανές άποτέλεσμα της άδυνάτου παραγωγής, της όποιας η έλπίς άποτελεί

πάντοτε ούσιωδέστατον κίνητρον ένεργείας, ό οικονομικός τέλος συντελεστής με την γνωστήν γλισχρότητα της μισθοδοτικής άμοιβής, κατεργάσθησαν την σημερινήν ποιοτικήν σύνθεσιν του δημοσιούπαλληλικού κόσμου. Πώς, επί παραδείγματι, θα εισήρχοντο εις τας δημοσίας ύπηρεσίας νέοι κατηρτισμένοι και ίκανοί, εις τό έγγυς παρελθόν, με την μικράν κρατικήν άμοιβήν, την στιγμήν που τό εύκολον και μεγάλο κέρδος, τό όποιον έχαρακτήριζε την πρόσφατον έποχήν, προσείλκυεν αυτούς; Θα άντιπαρηργήθω ίσως ότι ό καιρός αυτός παρήλθε και ότι σημερον, με τας κρατούσας δυσχερεστάτας δια τόν ίδιωτικόν βίον οικονομικάς συνθήκας, η θέσις του δημοσίου υπαλλήλου είνε πλεονεκτική. Τούτο άσφαλώς είνε άληθές. Άλλά τό κακόν έγένετο. Η υπαλληλική σφαίρα εν τώ συνόλω της έχει πληρωθή και δια να εισέλθουν νέοι θέλοντες, ίκανοί και με νέαν ζωήν, πρέπει να φύγουν πρώτον ύπάρχοντες. Άλλ' αυτό πώς θα γίνει; Κανείς μας δεν τολμά να θέξη την μονιμότητα. Είνε ίσως μία περίπτωσις που άληθεύει περισσότερον από κάθε άλλην η παροικία «εκαθήκαμε στο ζεστό και φυσάμε και τό κρύο».

Άλλά και άν παρουσιασθόν κενάί θέσεις δια τινας κλάδους, ύποβλήθηντας εις άπορροϊκόν μαρασμόν, ούδεις ή έλάττωσι καλοί προσέρχονται προς κατάληψιν των. Πρόσφατον παράδειγμα έχομεν τόν προκηρυχθέντα έσχάτως υπό του Ύπουργείου Έσωτερικών διαγωνισμόν προς πλήρωσιν 24 θέσεων γραμματέων. Δις η τρίς, άν δεν άπατώμεθα, έπανελήθη ό διαγωνισμός, διότι δεν προσήρχοντο ύποψήφιοι και οι τυχόν προσερχόμενοι άπερρίπτοντο, διότι ήσαν εκ των πλέον άκαταρτίστων. Τούτο δε εις στιγμήν που, όπου και άν στρέψη κανείς τό βλέμμα του, θα ίδη πυχιούχους άνακαταρτίστους τρόπον ζωής. Η έξήγησις δεν είνε δυσχερής. Πώς θα συνέβαιναν άλλως, όταν ό, υπό την στενήν έννοιαν, διοικητικός κλάδος, ένώ έδει με τας νέας κοινωνικές και παραγωγικές συνθήκας να ένισχυθή και τωνώθη, τούναντίον έχει ύποστή περικοπήν του ένός τετάρτου του όλου όργανικού άριθμού των θέσεων του δια διαφόρων νόμων και νομ. διαταγμάτων από του 1923, δια της καταργήσεως 94 θέσεων; Η έλπίς της προωθήσεως εν τώ κλάω με την ύπάρχουσαν κατάστασιν του είνε άνυπαρκτος και η έλπίς αυτή είνε ούσιωδέστατος λόγος δια να παρακινήσθ έναν ίκανόν νέον να εισέλθω εις δημοσίαν ύπηρεσίαν.

Είπομεν όσαύτως ότι έλλείπει ό πειθαρχικός συντελεστής. Ίεραρχική ύπηρεσιακή πειθαρχία δεν ήμπορεί να λεχθή ότι διακρίνει την δημοσίαν υπαλληλίαν. Μας έτυχεν έν τη ύπηρεσία μας να ίδωμεν, εις δύο περιπτώσεις, κατώτερον προσωπικόν μιάς ύπηρεσίας να συνασπίζεται κατά του προϊστάμένου του, διότι ό άνθρωπος ήλίου την αυστηράν έπιτέλεισιν του καθήκοντος έκάστου, και να ζητή μάλιστα δια της κεντρικής όργανώσεως την μετάθεσιν αυτού παρά του άρμόδιου Ύπουργείου, ήτις μάλιστα εις την μίαν περίπτωσιν και έγένετο. Όπως έπίσης, υπάλληλον αὐθαδέστατα συμπεριφερθέντα προς τόν προϊστάμενόν του, όστις, μη έχων τό δικαίωμα αυτός να τιμωρήσθ, έχίτησεν άρμόδιος την τιμωρήσθ, ήτις όμως, άγνωστον διατί, ούδέποτε έπραγματοποιήθη. Ό στενός χώρος δεν έπιτρέπει ν' αναφερθόν πολλά άλλα παρόμοια.

Η πειθαρχική αυτή χαλάρωσις έπιφέρει σημαντικώς δυσμενή έπίδρασιν εις την άπόδοσιν του δημοσίου όργανισμού, μειουμένην έκ παραλλήλου υπό της ποιοτικής του άνεπαρκείας.

Τί λοιπόν πρέπει να γίνει δια την περιστολήν των μειονεκτημάτων του κεφαλαίου τούτου; Χωρίς να έχωμεν την άξίωσιν αι παρούσαι γραμμάι να θεωρηθόν ως αι μόναι όρθαί, θα είπωμεν εν γενικαίς γραμμαίς τί έκ των πραγμάτων καταδεικνύεται.

Κατά πρώτον, δέον να βελτιωθή η οικονομική θέσις των δημοσίων υπαλλήλων, καταβαλλομένης προσπάθειας έκ παραλλήλου δια της έξισωσιν όλων των κλάδων, ως προς την μισθοδοτικήν θέσιν των. Καί είνε μόν άληθές ότι και ό κρατικός προόπολογισμός δεν έχει ίσχυρούς όμους δια να βαστάσθ νέα βάρη και ότι η κοινή γνώμη μετά δυσανασχετήσεως άκούει μισθοδοτικές αυδήσεις. Άλλ' έξ ίσου πρέπει να κατανοηθή ότι άνευ αυτού δεν θα έπέλθω η ποθυμένη βελτίωσις της διοικητικής μηχανής. Δαπάναι δε τοιαύται είνε καθάρως παραγωγικάι με γεωμετρικήν την αύξησιν της άποδόσεως των. Η δέ μισθοδοτική έξίσωσις, όσονήποτε δυσχερής και άν είνε, λόγω των αξιώσεων των τεχνικών κλάδων, ανάγκη είνε να προσεγγισθή τουλάχιστον, δια την ύπαρξιν συναίσθηματος ίσότητος και δικαιοσύνης εις τόν υπαλληλικόν κόσμον.

Να διαρρυθμισθή η βαθμολογική κλίμακ κατ' άπό τόν Ισόνομον, ίνα μη συμβαίνουν ως τό άκόλουθον π. χ. άτοπον, του να προεδρεύη διευθυντής Νομαρχίας με βαθμόν τμηματάρχου, ως νομαρχών, Συμβουλίων, εις τας όποιαις μετέχουν ως άπλά μέλη προϊστάμενοι ύπηρεσιών με βαθμόν διευθυντού Ύπουργείου.

Να έπέλθω βαθμιαία έκκαθάρισις των άνεπαρκών υπαλληλικών στοιχείων δια των άρμόδιων διοικητικών Συμβουλίων. Πιστή και αυστηρά άσκησις του δικαιοδικαίου τούτου των Συμβουλίων εν σχέσει με την εύσυνείδητον και άκρεσίαν έκθεσιν υπεύθυνος έκ μέρους των προϊσταμένων και έπιθεωρητών έκάστης ύπηρεσίας περί της ίκανότητος έκάστου υπαλλήλου, θ' άπέδιδε τό άποτέλεσμα της έπιλογής χωρίς να παρίσταται ανάγκη να γίνει καταφυγή εις τό έπισφαλές — άνεπιθύμητον εν πάση περιπτώσει — μέτρον της άρσεως της μονιμότητας. Μέχρι τούδε δυστυχώς εις μόν τας Συμβουλίας έπικρατεί πνεύμα άκρας χαλάρωτος και κακώς έννοουμένης έπιχειρείας, οι δέ προϊστάμενοι ύπηρεσιών εις τας έκθέσεις των κατά κανόνα, έλαφρά τη συνείδησει, ποιούνται χρήσιν της κρίσεως των περί των υπαλλήλων των, άφίεμνοι εις άλλους την διόρθωσιν των κακώς κειμένων και την φιλευσπλαγχνίαν συγχίζοντες με τας ύπηρεσιακάς πράγματις.

Ν' άποκατασταθή η πειθαρχική τάξις εις τας δημοσίας ύπηρεσίας δια τόνωσεως της πειθαρχικής δικαιοδοσίας των προϊσταμένων των ύπηρεσιών και δια συστάσεως, εις έκαστην έδραν διοικητικής περιφέρειας, πειθαρχικών συμβουλίων άκατήχητων έκ των προϊσταμένων των Άρχων δια την άσκησιν της πειθαρχικής δικαιοδοσίας μεγαλειέταν πονών. Η άμεσος άντίληψις των πραγμάτων, την όποιαν θα έχη τό Συμβούλιον τούτο, τό βέβαιον της, έξω διαφόρων έπίδρασεων τας όποιαις ύφίσταται τά κεντρικά τοιαύτα, ταχέως και έπιβλητική έκδηλώσεως της πειθαρχικής διάξεως, έκ παρα-

λήλου με το συναίσθημα, το οποίο θα δημιουργηθεί εις τους υπαλλήλους, της επιμελείας και προσοχής, λόγω της άμεσότητας της έπιβολής, την οποίαν θ' άσκη ή άπαρξίς του Συμβουλίου τούτου, θα επιτύχουν πραγματικήν άλλαγήν υπηρεσιακού φρονήματος εις τόν δημοσιούπαλληλίκον κόσμον τών έπαρχιών.

Νά ένισχυθούν οργανικώς οι κλάδοι εκείνοι, οίτινες πάσχουν από άτροφίαν, ως π. χ. ο ύπό την στενήν έννοιαν διοικητικός.

Αί ασθητικά οικονομία εις την διοίκησιν είνε νοητά, έφ' όσον δέν πρόκειται νά έχουν την συνέπειαν του μαρασμού καί τής άπονεκρώσεως. Η διοίκησις είνε κάτι ζωντανόν που έχει ανάγκην ζωτικών δυνάμεων, ανάγκην έλευθερίας κινήσεως καί ένεργείας, έχει ανάγκην πρωτίτως νά μη στερηται των μέσων νά κινηθή προς τούς εύρείς μάστιγας σημερινούς όρίζοντας της κοινωνικής καί παραγωγικής δράσεως. Μία άναγκαία δαπάνη εις την διοίκησιν σημαίνει πολλαπλασίαν άπόδοσιν της. Καί τούναντίον μία μικροσχόλος στένους των οργανικών της δυνάμεων σημαίνει μαρασμόν καί βλάβην εις πολλαπλάσιον.

Αυτά έν τάς γενικάς γραμμάς ένδεικνυνται διά την ποιοτικήν βελτίωσιν του έμψυχου οργανισμού της Διοικήσεως. Βελτίωσις ή οποία είνε άπαραίτητος βάσις, έφ' ής θα δυνήθι νά στηρίχθι ή των δύο έτέρων κεφαλαίων διοικητική άναμόρφωσις, της άποσυγκεντρώσεως καί αυτοδιοικήσεως, περί των οποίων θέλομεν πραγματευθή εις τά έπόμενα.

ΓΕΩΡ. ΚΟΥΡΑΤΟΣ
Νομάρχης Λέσβου

ΠΑΤΩΜΑΤΑ
Δρύινα καί Pitch-Pine
Παρκέτα Σλαβωνίας
Άρίστης ποιότητος καί
άποστεγνωμένα.
Π. Α. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Γωνία Γ' 1 επτεμβρίου-Φερρών
Τηλέφωνον 56-56

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΜΑΝΟΛΑ
ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 37.
(ΝΕΑ ΣΤΟΑ)

Άναλαμβάνει την διεκπεραίωσιν παντός είδους φορολογικών καί διοικητικών υποθέσεων.

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Η ΔΙΑΛΕΞΙΣ του κ. Ν. Άβραάμ περί του κόμματος των Φιλελευθέρων καί αί καταβαλλόμενα προσπάθεια διά την επί νέων βάσεων αναδιοργάνωσιν του συγκεντρώνουν την γενικήν προσοχήν.

Άλλά τί είνε το κόμμα τούτο εις την έσωτέραν ύφήν του;

Δέν θα έλεγε καμμίαν παραδοξολογίαν έκείνος ο οποίος θα ισχυρίζετο ότι το κόμμα των Φιλελευθέρων είνε ο κ. Έλευθ. Βενιζέλος, καί ο κ. Έλευθ. Βενιζέλος το κόμμα των Φιλελευθέρων.

Όταν δι' όλα τά ελληνικά κόμματα, παλαιότερα καί σύγχρονα, οι άρχηγοί είνε ή άρχή καί το τέλος των καί εις το πρόσωπον αυτών ταύτα ένσαρκούνται καί άπορροφώνται, θά ήτο άληθώς παράδοξον άν συνέβαινε το αντίθετον μέ άρχηγόν του άναστήματος καί τής έπιβολής του κ. Βενιζέλου. Η σκιά του άπλώνετο βαρεία επί του κόμματος καί των ελληνικών πολιτικών πραγμάτων καί καθ' ήν έποχήν εύρίσκετο άπέχων μακράν εις την ξένην. Η πολιτική ζωή της Έλλάδος δέν ήτο δυνατόν νά έξελιχθί όμαλή καί άνόθευτος έφ' όσον έξη, καί άν έξήτει καταφύγιον εις τούς αντίποδας. Η έπάνοδος του εις τόν πολιτικόν στίβον καί ή άνάληψις ύπ' αυτόν της άρχηγίας του κόμματος έπάνεφερε πράγματι την χώραν εις την κανονικήν τροχιάν της καί άποκατέστησεν έντός του γνησίου ελληνικού πλαισίου την πολιτικήν της ζωήν. Δέν πρέπει δέ νά λησμονηθί ότι ο κ. Βενιζέλος είνε το Α - Ω όχι μόνον διά το κόμμα του άλλα καί διά τούς αντίθετους. Άντιβενιζελικοί λέγονται ούτοι καί ή διάστασις των μετ' αυτού άποτελεί τόν έναντικόν των κρίκων. Άπό της άπόψεως έπομένως ταύτης είνε άκριβές ότι διεχώρισε την Έλλάδα εις δύο αντιπάλους παρατάξεις. Έφθασε μάλιστα νά ένώση επί το αυτό εις το αύλικόν στρατόπεδον καί γηραιούς πολιτικούς άρχηγούς, ως ο Δημ. Ράλλης, Στ. Δραγούμης, Λεβίδης, οι οποίοι πολλάκις είχαν έκφρασθή δημοσία κατά της αύλής. Η ήνωμένη αντιπολίτευσις του 1920 άπετελείτο έκ 16 άρχηγών καί άρχηγίσκων. Καί το αντιβενιζελικόν πάθος άπετέλει την μόνην συγκολλητικήν των ούσαν άν μη καί την μόνην ούσίαν της ύπάρξεώς της.

Οι λόγοι του έξαιρετικού αυτού φαινομένου του συνταυτισμού καί της συγχωνεύσεως των κομμάτων παρ' ήμιν με τούς άρχηγούς των είνε πολλαπλοί. Η ένιστά μικροαστική σύνθεσις της ελληνικής κοινωνίας δέν άφισε περιθώριον διά την δημιουργίαν κομμάτων άρχών, δηλ. κομμάτων ταξικών συμφετύσσεται καί μετ' αύτης ή έργατική άνδρωθή καί εις την χώραν μας κόμμα άκραϊφών ταξικών, το έργατικόν καί σοσιαλιστικόν. Όλα τά κόμματα πολέμων τούλάχιστον, έν καί το αυτό κοινόν ιδανικόν, την έθνικήν ιδέαν, έστω καί άν παρεσκεύαζαν την πραγματοποίησιν της - έξαιρέσεις των Φιλελευθέρων - μέ κινήν καί στείραν λογοκοπίαν καί νοσηρότατον ρομαντισμόν. Άφ' έτέρου ο άθεράπτευστος άτομικιστικός έθνικός μας χαρακτήρ άποτελεί σοβαρότατον κώλυμα διά την συλλογικήν όργάνωσιν των κομμάτων. Αί

γενόμενα προσπάθειαι άπέβησαν άκαρποι. Όλα τά κόμματα έθώπευσαν το όνειρον της τριαύτης άνασυγκροτήσεως των. Δέν έλειψαν καί παρ' ήμιν οι πολιτικοί σύλλογοι, σύνδεσμοι, λέσχαι κτλ. Άλλ' έξησαν όσον τά ρόδα του Μαΐου, παρ' τας ένέσεις τας οποίας ή χαρτοπαίξια έκαμνε. Το Λαϊκόν κόμμα ένεκαινίσαν εις την Θεσσαλονίκην τώ 1921 πολιτικόν σύλλογον μέ στρατιωτικήν παράταξιν, μουσικήν, καί επί παρουςία δλων των άρχών. Άλλ' ο θόρυβος αύτός ύπήρξε το μόνον σημεϊον ζωής το όποιον έδωσεν. Η «Μακεδονική νεολαία», όργανωθεϊσα ύπό ζωηρών νέων καί στηριζομένη εις τοπικιστικόν άίσθημα, είχε καλύψη την Μακεδονίαν μέ τας διακλαδώσεις της. Δέν παρέλειπε νά όργανώη καί τακτικές γενικές συνελεύσεις. Άλλ' άπέθανεν από άδοξον μαρασμόν. Κάτοπτρον άλλως τς της ανικανότητος μας γενικώς προς όμαδικήν δράσιν άποτελοϋν καί οι σύλλογοι, τά σωματεία, οι συνεταιρισμοί, οι άνώνυμοι έταιρείαι μας κτλ. Επί πλέον το πλειοψηφικόν έκλογικόν σύστημα καί ή εύρεία περιφέρεια δέν ύπήρξαν έξένα εις την ένίσχυσιν των άρχηγών. Έλλείπει άρχηγού άνεγνωρισμένου καί έπιβεβλημένου, το Άγροτικόν κόμμα δέν κατάρθωσε νά όρθοποδήσιν, μολοντί πολλάκις οι πνέοντες άνεμοί ύπήρξαν ούριοι.

Παρά ταύτα όμως, το κόμμα των Φιλελευθέρων ύπήρξεν ύποσυνειδήτως, άλλα κατ' έξοχήν κόμμα άρχών. Έδικαίωσε πληρέστατα τόν τίτλον του. Είνε κόμμα φιλελεύθερον ύπό την παλαιάν κλασσικήν έννοιαν του όρου τούτου, προοδευτικόν καί ριζοσπαστικόν. Δύναται μάλιστα νά λεχθί ότι παρέμεινε πολύ περισσότερο πιστόν καί σταθερόν εις τας κατεϋθύνσεις του από τά μεγάλα ιστορικά κόμματα άρχών της Δύσεως, όπως τά άγγλικά των Φιλελευθέρων καί Συντηρητικών, διά τά όποια προσφυώς λέγεται ότι έκαστον έρχόμενον εις την άρχήν εφαρμόζει το πρόγραμμα των αντιπάλων του. Γεννηθέν το κόμμα τούτο από την έπάναστασιν του Γουδί, ένεσάρκασε τά ιδανικά της καί μάλιστα γοργώς τά έπραγματοποίησε. Τί ήτο ή έπάναστασις εκείνη; Ένα έξόπασμα της λαϊκής ψυχής κατά του έπικρατοϋντος πολιτικού φεουδαρχισμού, ο οποίος στήριγμά του είχε την προσωπικήν συναλλαγην. Άπό το στάδιον τούτο είχαν διέλθι καί άλλαι χώραι. Το σύστημα της συναλλαγής (poil system = σύστημα λείας, λαφύρων), έγνωρισε καλώς καί ή Άμερική. Άλλ' είχε ώριμάσει πλέον εις την έθνικήν συνείδησιν ή καταδίκη του. Άφ' έτέρου ή στρατιωτική καί διπλωματική κατάπτωσης του τούτου την οποίαν έλαβαν την ευκαιρίαν νά ψηλαφήσουν οι άναμιχθέντες εις τόν Μακεδονικόν άγώνα άξιωματικοί, έδωκε ζωηράν πατριωτικήν καί έθνικιστικήν πνοήν εις το κίνημα. Το τέκνον του, το κόμμα των Φιλελευθέρων, άπηρτίσθη έπομένως από τά προοδευτικά, φωτισμένα, έξελιγμένα, από τά ζωντανά άστικά στοιχεία του λαού. Προοδευτική μεταρρυθμιστική ύπήρξεν έκτοτε καί ή σταδιοδρομία του. Έργατική πολιτική, άγροτική πολιτική καί άπαλλοτριώσις των τσιφλικιών, φθάνουσα τά σοσιαλιστικά όρια, γλωσσική καί εκπαιδευτική μεταρρύθμισις, άνακαινίσις από το 1920 του φορολο-

γικού συστήματος, ένοικιστάσια ύπήρξαν αι κυριώτεραι έκδηλώσεις των κοινωνικών κατευθύνσεων του κόμματος. Το κεμαλικόν κίνημα είνε πιστόν αντίγραφον εις τας ροπάς του. Η έπελθούσα ρήξις μέ τόν Κανσταντίνον, περί τόν όποιον συνεκεντρώθησαν τά μοναρχικά καί αντίδραστικά στοιχεία, διήρυνε το χάσμα καί έπετάχυνε τόν προοδευτικόν ρυθμόν των Φιλελευθέρων. Ηδη από το 1919 είχε προβλέψη ο Σκληρός ότι έπάνοδος εις την άρχήν του μοναρχισμού θα είχε μοιραϊαν καί άναπόδρεπτον συνέπειαν νά ώθήσθι άποφασιστικώς τόν Φιλελεύθερον κόσμον προς την άβασίλευτον δημοκρατίαν.

Εις την Βουλήν του 1926 έπρόβαλεν άπτοκάλυπτος ή ριζική διαφορά μεταξύ των δύο κόσμων. Η διάστασις ύπήρξε πλήρης ευθύς έξ άρχής καί επί όλων των σημείων: έργατικού, άγροτικού, έκκλησιαστικού, φορολογικού, έκπαιδευτικού, γλωσσικού κλπ. Βεβαίως δέν έλειπον έκάτερωθεν στοιχεία άπροσανατόλιστα ή μη προσηρημοσμένα. Άλλ' αι έξαιρέσεις αύται δέν είχαν άλλην σημασίαν ειμή την έπίρροσιν του γενικού κανόνος. Εις την άτμόσφαιραν έντός της οποίας έξαν καί έκινούντο οι δύο κόσμοι, οι παραστρατημένοι βουλευταί έμοιαζαν τά ψάρια τά πεταγμένα εις την ξηράν. Έσιώπων κατά τας όξεις συζητήσεις οι αντιδμοτικισταί καί υπεράγαν συντηρητικοί Φιλελεύθεροι - δημοκρατικοί, καί έτήρουν σιγήν ιχθύος οι όλγοι δημοτικισταί καί ριζοσπάσται έκ των αντιθέτων, μολοντί μη παραδεχόμενοι ότι δημοτικισμός, δημοκρατισμός, σοσιαλισμός, κομμουνισμός, μασωνισμός, χιλιαισμός είνε συνώνυμα.

Έάν ύπάρχη κόμμα το όποιον έχει την άνωμαλίαν εις τόν οργανισμόν του καί τόν θάνατον εις την ψυχήν του, είνε ο αντιβενιζελισμός καί ιδιαιτέρως το Λαϊκόν. Έπιχειρεί νά ένωση καί νά συζεύξη τά άσυμβίβαστα: τόν μοναρχισμόν από τόν όποιον κατάγεται καί τόν κοινοβουλευτισμόν τόν όποιον έπιταί καλείται. Έχει κατά ταύτα άπόλυτον δικαϊον ο κ. Χαλκοκονδύλης γράφωσιν ότι ο αντιβενιζελισμός έχει έκτροχιασθή από την κανονικήν, την μοναρχικήν τροχιάν του, καί δέν είνε άβάσιμος ή άνησυχία έκείνων οι όποιοι μέ τόν φανόν του Διογένης ανά χείρας άναζητούν διά τόν αντιβενιζελισμόν νέα ιδανικά καί κατευθύνσεις.

Καί τά άλλα κόμματα δέν έχουν περισσότερο ένσωτερικήν ισορροπίαν. Ένψ το κόμμα των Φιλελευθέρων αντίθετως στηρίζεται επί έδραϊας βάσεως. Έκπροσωπεί τάς προοδευτικές άστικές τάσεις. Λόγω της έσωτερικής του ύφης, είνε το κύριον στήριγμα του κοινοβουλευτισμού, παρ' τας διατυπωθεϊσας έναντίον του κατηγορίας κατά την θεωλλώδη περίοδον της πολεμικής άναστατώσεως. Άποτελεί καί το δημοκρατικόν φρούριον, κέκληται δέ νά συγκεντρώσθι περί έαυτό όλα τά προοδευτικά καί άστικά στοιχεία του Έθνους.

Άπό της άπόψεως ταύτης παρουσιάζει καί το προσφορότερον έδαφος διά την έπιχειρουμένην ήδη επί δημοκρατικώτερον συλλογικών βάσεων άνασυγκρότησιν αυτού, εάν ο άτομικιστικός έθνικός μας χαρακτήρ δέν παρεμβάλλι άνυπέρβλητα κώλυματα.

Γ. ΜΟΛΗΣ
Βουλευτής Φλωρίνης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ

Η ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

B'

ΕΚ της μέχρι τούδε έρευνής ήμυν συναγόμενον το συμπέρασμα, ότι διαφόρων όντων των σκοπών της μορφώσεως άρρένων καί θηλέων διάφορον πρέπει νά είνε καί το πρόγραμμα των μαθημάτων έκάτερου των φύλων. Κατά ταύτα εις το έρώτημα περί του όρθού ή μη της κοινότητος άγωγής (coeducation) πρέπει νά δοθί άρνητική άπάντησις. Μη γενομένης δέ δεκτής της κοινότητος άγωγής καί διδασκαλίας άρρένων καί θηλέων (τ. έ. της coeducation), εύνόητον ότι επιβάλλεται ή χωριστή εκπαιδευσις άρρένων—θηλέων, άφ' ου ο σκοπός καί το πρόγραμμα διδασκαλίας δι' έκάτερον των φύλων είνε διάφορα. Καί άν μη ύπήρχον καί άλλοι σπουδαίοι λόγοι (ως ύπάρχουν), καί μόνη ή άνωτέρω άρχή άρκεί, όπως ο άποδεχόμενος αύτην ταχθί κατά της συνεκπαιδευσεως άρρένων καί θηλέων (coinstruction), περί την όποιαν τόσαι σφοδρά συζητήσεις γίνονται μεταξύ άρμοδίων καί άναρμοδίων όπως έκφέρουν γνώμη.

Τά άνωτέρω ισχύουν γενικώς ου μόνον διά την μέσην άλλα καί την δημοτικήν έπ. εκπαιδευσιν, άν καί εις έλάχιστον βαθμόν. Διά τούτο άποκρούμεν κατ' άρχήν την επιβληθεϊσαν μικτοποίησιν των ιδιαιτέρων πολιταξιών δημοτικών άρρένων—θηλέων, άτίνα έλειτούργουν εις άπάσας τάς πόλεις πρό της εφαρμογής του τελευταίου νόμου περί δημοτικής εκπαιδευσεως. Ταύτα, όντα προϊόν μακράς παιδευτικής προεργασίας καί εξέλιξεως, ανταπεκρίντο, καθ' ήμάς, κρείττον προς τούς επί μέρους σκοπούς της μορφώσεως έκάτερου των φύλων, έτι δέ καί προς την επιθυμίαν της μεγάλης πλειονότητος των Έλλήνων γονέων καί κηδεμόνων. (Τά μικτά μοντάξια δημοτικά σχολεία, τά λειτουργούντα εις μικρά μέρη, ως προϊόν άνάγκης εξαρούνται της άνωτέρω γενικής άρχής).

Ός όμως θα ίδωμεν κατωτέρω, καί όπου ή απόκλισις της μορφώσεως των θηλέων δέν είνε σημαντική άποφεύγεται κατά το δυνατόν ή συνεκπαιδευσις άρρένων καί θηλέων έν τη μέση εκπαιδευσει. Τούτο δηλοί, ότι ή άποδοχή της coeducation δέν συνεπάγεται άναγκαίως καί έγκρισιν της coinstruction άρρένων καί θηλέων ένψ ή άπόρριψις της άρχής περί coeducation άμφοτέρων των φύλων άναγκαίως συνεπάγεται την άπόρριψιν καί της coinstruction. Τα αίτια της μη έγκρίσεως του θεσμού της coinstruction παρ' των δεχομένων πρόγραμμα παιδευσεως των θηλέων ουχί σημαντικώς διάφορον του των άρρένων είνε

πολλά, ως θα ίδωμεν έν τοις έπομένους. Πρό της εκθέσεως όμως των κυριωτέρων έξ αυτών, κρίνομεν σκόπιμον, ίνα αναφέρωμεν πως έχει διαοριθμισθί σχετικώς ή μέση εκπαιδευσις εις άρκετά κράτη, περί των οποίων ύπάρχουν άκριβείς πληροφορίες. Ός ήδη έλέχθη, το ζήτημα της συνεκπαιδευσεως ή μη άρρένων—θηλέων έν τη Μ. Ε. είχεν όρισθί ως έν των κυρίων θεμάτων του διεθνούς συνεδρίου των δημοσπονδιών λειτουργών της Μ. Ε. του συγκροτηθέντος έν Χάγη κατά το παρελθόν έτο. Έγκαιρώς είχαν προβληθί εις τας οργανώσεις Μ. Ε. των μελλόντων νά μετάσχουν κρατών προς άπάντησιν διάφορα σχετικά έρωτήματα, μεταξύ των οποίων καί τά εξής κύρια:

1) Τά σχολεία Μ. Ε. του τόπου σας είνε πάντα διηρημένα εις σχολεία άρρένων καί σχολεία θηλέων ή είνε πάντα μικτά;

2) Η έν μέρει μικτά καί έν μέρει ιδιαίτερα κατά φύλον, καί κατά τίνα άναλογία;

3) Υπάρχουν διαφοραί εις το πρόγραμμα των σχολείων Μ. Ε. των άρρένων καί των θηλέων, καί εις τί συνίστανται αύται;

Εις τά άνωτέρω έρωτήματα έδόθησαν άπαντήσεις έν μέρους των έπομένων κρατών, άτίνα μετέσχιν του έν Χάγη συνεδρίου:

1) Πολωνίας, 2) Ολλανδίας, 3) Ρουμανίας, 4) Βελγίου, 5) Γαλλίας, 6) Μεγάλης Βρετανίας, 7) Λεττωίας, 8) Μεγάλου Δουκάτου του Δουξεμβούργου, 9) Πορτογαλλίας, 10) Γουγκολαυίας καί 11) Τσεχοσλοβακίας.

Έξ αυτών μανθάνομεν, (ιδε Bulletin international No 24, 25 καί 26), ότι ή Μ. Ε. εις έκαστον των άνωτέρω κρατών έχει ως εξής:

1) Εις Πολωνίαν λειτουργούν σχολεία θηλέων 265, άρρ. 321, μικτά 213.

2) Εις Ολλανδίαν ύφίστανται 15 ιδιαίτερα γυναικεία θηλέων. Τα λοιπά των δημοσίων σχολείων Μ. Ε. είνε μικτά.

3) Εις Ρουμανίαν ή Μ. Ε. των θηλέων διακρίνεται άσθητως της των άρρένων. Τά μικτά σχολεία μόνον ως έξαιρέσεις δύναται νά ίεωρηθούσιν.

Έπί 327 σχολείων μόνον 46 είνε μικτά. Καί εις ταύτα όμως, όταν ο αριθμός των θηλέων τάξεως τινος ανέλθι εις 20, συνιστάται χωριστή τάξις θηλέων.

4) Εις Βέλγιον ή Μ. Ε. διακρίνεται εις δύο βαθμούς: τόν κατώτερον βαθμόν, περιλαμβάνοντα τά μέσα σχολεία (écoles moyennes), άτίνα χωρίζονται εις σχολεία άρρένων καί σχολεία θη-

λέων, και τὸν ἀνώτερον βαθμὸν, περιλαμβάνοντα τὰ Ἀθήναια (Athenées) διὰ τὰ ἄρρενα καὶ τὰ Λύκεια (Lycées) διὰ τὰ θήλεα. Ἐκτὸς τῶν ἰδιαίτερων σχολικῶν τύπων κατὰ φύλον, ὑπάρχουν καὶ τινα μικτὰ, ἐπιτρεπόμενης τῆς φοιτήσεως τῶν θηλέων εἰς σχολεῖα ἀρρένων, ὅπου ἑλλείπει ἴδιον σχολεῖον θηλέων.

5) Εἰς Γαλλίαν ἡ Μ. Ε. διακρίνεται κατὰ φύλον. Οὕτως ἔχομεν ἀπ' ἐνὸς σχολεῖα Μ. Ε. ἀρρένων (Lycées ou collèges), ἀπ' ἐτέρου δὲ σχολεῖα Μ. Ε. θηλέων (Lycées, Collèges ou Cours Sécondaires).

6) Εἰς Μεγάλην Βρετανίαν ὑφίσταται μεγάλη διαφορὰ σχολικῶν τύπων καὶ συστημάτων. Κατὰ τὸ ἔτος 1928 ἐλειτούργουν σχολεῖα Μ. Ε. :

α'. Ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Maintained Schools» θηλέων 254, ἀρρένων 183, μικτὰ 243.

β') Ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Roman Catholic Schools» θηλέων 57, ἀρρέν. 23, μικτὰ 0.

γ'. Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Foundation Schools» θηλέων 135, ἀρρέν. 264, μικτὰ 69.

δ'. Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Welsch Intermediate» θηλέων 23, ἀρρένων 21, μικτὰ 57.

Ἡτοι ἐπὶ συνόλου 1329 σχολείων Μ. Ε. τελούντων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ εκπαιδευτικοῦ συμβουλίου τῆς Μ. Βρετανίας, 469 εἶναι σχολεῖα θηλέων, 491 ἀρρένων καὶ 369 μικτὰ. Τ. ἔ. πλεόν τῶν $\frac{2}{3}$ τῶν σχολείων τῆς Μ. Ε. διακρίνονται εἰς ἰδιαίτερα σχολεῖα ἀρρένων - θηλέων.

7) Εἰς Λεττονίαν. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικτὰ. Ἐπὶ 98 γυμνασίων 12 εἶναι θηλέων. Ὡς αἰτιον ἀναφέρονται λόγοι οικονομικοὶ, παρακωλύοντες τὴν ἰδρυσιν γενικῶς χωριστῶν σχολείων διὰ τὰ ἄρρενα καὶ χωριστῶν διὰ τὰ θήλεα.

8. Εἰς τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου ἡ μόρφωσις τῶν θηλέων τελεῖται ἰδιαίτερος. Λειτουργοῦν: 3 γυμνάσια ἀρρένων καὶ 2 θηλέων.

9) Εἰς Πορτογαλίαν ἡ Μ. Ε. τῶν ἀρρένων - θηλέων τελεῖται ἰδιαίτερος εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ἀπὸ κοινοῦ δὲ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη.

10) Εἰς Τσεχοσλοβακίαν ὑφίστανται 31 σχολεῖα Μ. Ε. θηλέων καὶ 265 ἀρρένων, εἰς τὰ ὁποῖα φοιτοῦν καὶ θήλεα, ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἴδια σχολεῖα θηλέων.

Εἰς Γιουγκοσλαβίαν ὑφίστανται σχολεῖα Μ. Ε. δημόσια - ἰδιωτικά: θηλέων 40, ἀρρένων 36, μικτὰ 189.

Ἐπίσης εἰς τὰ Γερμανικά κράτη, τὰ σχολεῖα Μ. Ε. διακρίνονται εἰς σχολεῖα ἀρρένων καὶ σχολεῖα θηλέων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερόν:

α'. Ὅτι παντοῦ λειτουργοῦν ἰδιαίτερα σχολεῖα θηλέων ἐν τῇ Μ. Ε.

β'. Ὅτι εἰς τινα Κράτη, τὰ θήλεα μόνον εἰς σχολεῖα ἀρρένων φοιτοῦν καὶ τὰ ἄρρενα εἰς σχολεῖα ἀρρένων (Γαλλία, Ρουμανία, Λουξεμβούργον, Γερμανικά κράτη).

γ'. Ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἰδιαίτερων κατὰ φύλον σχολείων τῆς Μ. Ε., εἰς ἀρκετὰ κράτη ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὰ σχολεῖα Μ. Ε. ἀρρένων φοίτησις καὶ θηλέων, ὅπου διὰ λόγους οικονομικοῦς ἢ δι' ἑλλείψεως ἐπαρκεῶς ἀριθμοῦ μαθητῶν δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἡ ἰδρυσίς ἰδιαίτερου σχολείου θηλέων.

δ'. Ὅτι ἀνακριβὴς τυγχάνει ἡ ἐν σελίδι 59 τῆς Γενικῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν νομοσχεδίων (1929) βεβαίωσις, καθ' ἣν «πάντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη πρὸ πολλοῦ ἔχουν καθιερώσει τὴν συνεκπαιδεύσιν γενικὴν ἀπὸ τῆς κατωτάτης βαθμίδος τῶν σχολείων μέχρι τῆς ἀνωτάτης».

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόγραμμα τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μ. Ε. τῶν μνημονευθέντων κρατῶν, συνάγουμεν ἐκ τῶν δοθεισῶν εἰς τὸ σχετικὸν ἐρώτημα ἀπαντήσεων, ὅτι εἰς τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν τὸ τῶν σχολείων τῶν θηλέων διαφέρει ἀπὸ τοῦ προγράμματος τῶν σχολείων τῶν ἀρρένων κατὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ χειροτεχνικὰς ἐργασίας. Ἐπὶ πλεόν, εἰς τινα κράτη τὸ πρόγραμμα τῶν σχολείων τῶν θηλέων περιλαμβάνει οἰκιακὴν οἰκονομίαν, ραπτικήν, κοπτικήν, σχέδιον, ἱστορίαν τῆς τέχνης, μουσικήν.

Ἡ διαφορὰ ὅμως μεταξὺ τῶν προγραμμάτων τῶν σχολείων ἐκατέρων τῶν φύλων δὲν εἶναι ἐκείνη, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ εἶναι, οὐδὲ τοσαύτη ὥστε ἐξ αὐτῆς καὶ μόνῃς νὰ δικαιολογῆται ἡ εἰς πάντα τὰ κράτη, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο λόγος, ἰδρυσίς καὶ λειτουργία καὶ ἰδιαίτερων σχολείων θηλέων Μ. Ε. παρὰ τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων. Ἀναμφιβόλως ἄρα θὰ ὑπάρχουν καὶ ἕτεροι σπουδαῖοι λόγοι ὡθοντες εἰς τοῦτο. Ὅντως δὲ ὑπάρχουν, καὶ ἐπὶ τὴν ἐκθεσὶν τῶν κυριωτέρων ἐκ τούτων θέλων προοβῇ ἐν τοῖς ἐπομένοισι.

α') Εἰς τῶν κυρίων λόγων κατὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ διδασκαλίας ἀρρένων καὶ θηλέων εἶναι ἡ διαφορὰ φυσιολογικὴ καὶ ψυχικὴ σύστασις ἐκατέρου τῶν φύλων. Ἡ ὑπαρξὶς διαφορῶν μεταξὺ τῶν δύο φύλων, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ σωματικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ ψυχικοῦ πεδίου, εἶναι ἀναντίλεκτος, ἐλεγχθεῖσα καὶ βεβαιωθεῖσα διὰ πληθὺς εἰδικῶν ἐρευνῶν τῆς πειραματικῆς ψυχολογίας. Ψυχικαὶ λειτουργίαι εἶναι μᾶλλον ἰσχυραὶ παρὰ τῇ ἐνὶ ἡ τῷ ἑτέρῳ φύλῳ, ἰδιότητες δὲ πινες δυνατόν νὰ ἀπαντοῦν συχνότερον ἢ καὶ σχεδὸν νὰ ἑλλείπουν παρ' ἐκατέρῳ τῶν φύλων. Καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν, ὅτι τὰ δεδομένα τῶν πειραματικῶν ἐρευνῶν τοῦ μὲν ἡ τοῦ δὲ ἑρμηνεύονται δυνατόν νὰ μὴ παριστοῦν τὴν ἀκριβὴ κατὰστασιν τῶν δύο φύλων καὶ ἂν δεχθῶμεν, ὅτι πολλὰς μετρήσεις καὶ πολλὰ ἐξαγόμενα τῆς πειραματικῆς ψυχολογίας θίγουν μόνον ἑξωτερικὰς ἢ ἐπιφανειακὰς σχέσεις ὁμοιότητος ἢ διαφορᾶς καὶ ἂν δεχθῶμεν τέλος, ὅτι αἱ εἰς μέτρησιν καὶ συγκρίσιν προσεῖται διαφοραὶ δὲν καταδεικνύουν ἡμῖν τὴν ἀληθὴ ἰδιοσυστασίαν ἐκατέρου τῶν φύλων, οὐχ ἥττον γεγονὸς παραμένει ἡ ὑπαρξὶς διαφορῶν, αἵτινες τυγχάνουν πρόσκομμα σπουδαῖον εἰς κοινὴν τῶν δύο φύλων διδασκαλίαν. Αὐτὰ ἀναφέρονται τόσο εἰς τὰς αἰσθήσεις, ὅσον καὶ τὰς πνευματικὰς δεξιότητας.

Αἱ μεταξὺ τῶν δύο φύλων διαφοραὶ αὐξάνονται ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς σὺν τῇ παρόδῳ τῆς ἡλικίας, καὶ διὰ τοῦ 9 ἔτους καὶ πέραν, ἀποκορυφούμεναι κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν. Σύγκρισιν τῶν μεταξὺ τῶν δύο φύλων διαφορῶν καὶ ἀντιπαράθεσιν τῶν ἰδιαίτερων χαρακτηριστικῶν ψυχικῶν ἰδιοτήτων παρέχει ὁ Lippmann εἰς τὴν μεγάλην εἰδικὴν πραγματείαν του (Psychische Geschlechtsunterschiede), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπεξηγησάσθη στατιστικῶς τὰ δεδομένα μετρήσεων πολλῶν χιλιάδων παιδῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ ἐκ παντῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐργαζόμενοι εἰς μικτὰ σχολεῖα διδασκαλοὶ πολλὰκις ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσουν γενικῶς τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀρρένων εἰς τὰ μαθηματικά, τὴν γεωμετρίαν, τὴν γεωγραφίαν, φυσικὴν, καὶ τὴν δυσχερεῖαν ὡς ἐκ τούτου τῆς πραγματικῆς καὶ ἐπὶ ἴσοις ὁροι συνδιδασκαλίας. Ἀπ' ἐτέρου δὲ τὰ θήλεα διακρίνονται συνήθως εἰς τὰ μαθήματα τάπαιτοῦντα μνημονικὰς δεξιότητας (ἱστορίαν, νεωτέρας ξένας γλώσσας), ἰσχυρὴν φαντασίαν (ἐκδόσεις, μυθολογίαν, ἡ συναισθηματικὴν συγκίνησιν (θηρηστικὰ). Γενικῶς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διαφορὰ ὁ ρυθμὸς τῆς ψυχικῆς—πνευματικῆς ἐξελίξεως ἐκατέρου τῶν φύλων, αἱ κλίσεις, τὰ διαφέροντα, καὶ ἡ ἐσωτάτη ἐκτέννησις τῶν φύλων διάθεσις. Αἱ τελευταῖαι δὲ εἶναι καὶ αἱ μᾶλλον δυσσύλληπτοι διαφοραὶ καὶ αἱ δυσχερότερον προσεῖται εἰς τὸ πείραμα καὶ τὴν ποσοτικὴν μέτρησιν. Ὡς ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ W. Stern, τὰς ἐσωτάτας καὶ ριζικωτάτας μεταξὺ τῶν δύο φύλων διαφορὰς δύναται τις νὰ ἀντιληφθῇ, ἐὰν συγκρίνῃ παιδία καὶ κοράσια παίζοντα ἐπὶ τῆς ἡμέρας. Ὅτι εἶναι διὰ τὸ ἀγρόδι ἡ γέφυρα καὶ ἡ σήραγγα τοῦτο παριστᾷ διὰ τὸ κοράσιον ὁ κλίβανος. Αἱ προτιμήσεις εἰς τὰ παιχνίδια μᾶς φανερώνουν ἐπίσης τὰς μεταξὺ τῶν δύο φύλων διαφορὰς. Οἱ παῖδες παίζουν τοὺς ληστάς, τὸ κρυφτό, σχεδιάζουν πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. Τὰ κοράσια προμηθεύονται καὶ στολίζουν τὰς κούκλας των, παίζουν καὶ χορεύουν ἐν κύκλῳ κλπ.

Τὴν λεπτὴν ἰδιαίτερότητα ἐκατέρου τῶν φύλων, τὴν ὁποίαν μόνον τὸ ὄμμα τοῦ γεννημένου ψυχολόγου δύναται νὰ συλλάβῃ, μᾶς παρουσιάζει παρεμπιπτόντως θαυμάσια ὁ Ed. Spranger εἰς τινα διάλεξιν του: «Ὅτε γὰρ τὸ ἐσπέρας, συλλογιζόμενος τὴν διάλεξιν ταύτην, ἐκτίταξα ἀπὸ τὸ παρόν μου καὶ εἶδα ἀγόρια καὶ κοράσια νὰ περνοῦν ἐμπρός, διαγράφοντα ἐπανειλημμένως τόξα μετὰ τοῦ ποδηλάτου καὶ δίδουν τὴν ὠδήν εἰς τὸ κινητήριον μηχανήμα. Τοῦτο δύναται τις βέβαια νὰ ἐξηγήσῃ ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῆς σωματικῆς κατασκευῆς, τῆς διαπλάσεως τῶν μυῶν καὶ τῆς δυνάμεως ἐκατέρου τῶν φύλων. Οὕτως ὅμως, μόνον ἑξωτερικῶς ἐρευνᾶται τὸ πρόβλημα. Ἐν προκειμένῳ συμμετέχουν πρὸς παντὸς ἡ φαντασία, τὰ ἐν ἐργασίᾳ ὄνειρα τὰ ὁποῖα συννοεῖται τὸ παιγνίδιον. Ὁ παῖς στοχάζεται πιθανῶς ἀγῶνας καὶ νικητήρια βραβεῖα τὸ κοράσιον χοροὺς καὶ τραγοῦδια. Ἐκ τούτου ὅμως προκύπτει μία ὅλως διαφορετικὴ ἐμφύχωσις τῶν κινήσεων. Γαυτῆς ἡ προσεκτικὴ παρατήρησις καὶ ἔρευνα ἀποτελεῖ τὸ ἰδιαίτερον ἔργον τῆς ψυχολογίας...», ἥτις καὶ μόνῃ ἐν προκειμένῳ δύναται νὰ μᾶς διαφωτίσῃ Διαφύρον ἄρα οὕσης τῆς ψυχικῆς—πνευματικῆς ἰδιοσυστασίας παιδῶν—κορασίων, εὐνόητον, ὅτι ἡ κοινὴ καὶ ὁμοία διδασκαλία πρὸς ἄρρενα καὶ θήλεα τῆς αὐτῆς ἡλικίας καὶ τῆς αὐτῆς τάξεως (συνδιδασκαλία) δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἐνδεαυγμένη καὶ προσήκουσα.

β') Ἄλλος σπουδαῖος λόγος κατὰ τῆς διδασκαλίας ἀρρένων - θηλέων, ἰδίᾳ ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαιδεύσει, εἶναι ἡ διαφορὰς ἡλικίας, καθ' ἣν ἐμφανίζεται παρ' ἐκατέρῳ τῶν φύλων ἡ κρίσις τῆς ἡβης καὶ αἱ συμπαρομαρτοῦσαι βαθεῖαι φυσιολογικαὶ καὶ ψυχικαὶ μεταβολαὶ καὶ ἀναστατώσεις τοῦ ἀτόμου. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο ὁ παῖς ἡ ἡ νεανὺς ἀρχίζει νὰ λαμβάνουν συνείδησιν τοῦ ἰδίου ἐγῶ καὶ νὰ ἀντιδιαστέλλουν τὸν ἐσωτερικὸν πρὸς τὸν ἑξωτερικὸν κόσμον.

Τὸ στάδιον ὅμως τῆς ἡβης ἀρχεται καὶ λήγει εἰς διαφορὸν ἡλικίαν παρ' ἐκατέρῳ τῶν φύλων. Παρ' ἡμῖν, ἡ πρώτη περίοδος τῆς ἡβης μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν φυσιολογικῶν καὶ ψυχικῶν συμπτωμάτων, συνήθως ἀρχεται παρὰ τοῖς θήλεσιν ἀπὸ τοῦ 11ου ἔτους, παρὰ δὲ τοῖς ἄρρεσιν ἀπὸ τοῦ 13ου ἔτους.

Ἡ ὅλη δὲ κρίσιμος περίοδος τῆς ἡβης διαρκεῖ ἐπὶ τινα ἔτη παρ' ἐκατέρῳ τῶν φύλων. (Ἐξαγορεύου: Σωματολογία τοῦ παιδός). Τόσον ἡ ἑναρξὶς τῆς ἐφηβείας, ὅσον καὶ ἡ διάρκεια ταύτης ποικίλλουν ἀναλόγως τοῦ κλίματος, τῆς φυλῆς, τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, ἐν τῷ ὁποίῳ γεννᾶται καὶ ζῇ ὁ παῖς, καὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως καὶ διαβιώσεως αὐτοῦ. Εἰς τὰ βόρεια κλίματα ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἡβὴ ἀρχεται βραδύτερον ἢ εἰς τὰ θερμὰ, ὡς ἐπίσης καὶ παρὰ τοῖς τῶν κατωτέρων λαϊκῶν μαζῶν. Παρὰ τὰς ἐν λόγῳ διαφορὰς καὶ διακυμάνσεις, οὐχ' ἥττον γεγονὸς ἀναντίλεκτον τυγχάνει, ὅτι ἡ ἡβικὴ κρίσις ἐκδηλοῦται ἐνωρίτερον εἰς τὰ θήλεα, γενικῶς περίπου κατὰ δύο ἔτη. Ἀπὸ τοῦ 11ου ἔτους τὰ θήλεα ὑπερτεροῦν κατὰ τὸ μῆκος καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος μέχρι τοῦ 15ου ἔτους, ὅτε ἀρχεται ἡ τῶν ἀρρένων ὑπεροχή.

Αἱ βαθεῖαι μορφολογικαὶ ἀλλοιώσεις τοῦ νεανίου καὶ τῆς νεανίδος κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, παρακολουθοῦνται, ὡς ἐλέγχθη, ἀπὸ ἰσχυροῦς ψυχικοῦ καὶ διη συναισθηματικῶς συγκλονισμοῦ, παρακωλύοντες τὴν πνευματικὴν συγκέντρωσιν καὶ ἥρεμον περὶ τὴν ἐνασχόλησιν. Ἰδίᾳ διὰ τὴν νεανίδα ἡ περίοδος αὕτη ἐνέχει κατὰ τὸ ἀποτρόπαιον καὶ φοβερόν, ὅπερ τὴν κρατεῖ εἰς διηνεκὴ συγκίνησιν καὶ ἀδημονίαν. Τοῦτοῦτον ὄντων τῶν συμπτωμάτων καὶ ἐπακολουθημάτων τῆς ἐφηβικῆς κρίσεως, καθίσταται προδήλον, ὅτι, καθ' ὃν χρόνον τὰ θήλεα ἀπὸ τοῦ 11ου μέχρι τοῦ 13ου ἔτους τῆς ἡλικίας των θὰ τελοῦν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συνταρακτικῆς ἐφηβικῆς ἐξελίξεως, τὰ ἄρρενα ἀπροσκόπως θὰ ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἔργον των καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σχολικῶν καθηκόντων των. Τοῦναντίον οἱ ὁροι θ' ἀντιστραφοῦν ἀπὸ τοῦ 14ου—15ου ἔτους καὶ πέραν, ὅτε τὰ θήλεα θὰ ἔχουν διέλθει τὴν τρομερὰν δοκιμασίαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν μετὰ τὴν σειράν των θὰ τελοῦν τὰ ἄρρενα.

Πῶς λοιπὸν θὰ ἰδύνατο νὰ ὑποστηρικθῇ σοβαρῶς ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 17ου ἔτους τῆς ἡλικίας των κοινὴ ἐκπαίδεσις καὶ συνδιδασκαλία ἀρρένων καὶ θηλέων, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ γεγονότος τῆς εἰς διαφορὸν ἡλικίαν παρ' ἐκατέρῳ τῶν φύλων ἐκδηλώσεως τῆς ἐφηβείας μετὰ τῶν ἡδὲ ἐκτεθέντων φυσιολογικῶν καὶ ψυχικῶν ἐπακολουθημάτων τῆς;

Γ. Ν. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Β

ΔΙΑ νὰ εὐρωμεν πῶς ἡδυνήθη ἡ κεφαλὴ Κυβέρνησις ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς κολλοσιαίας δαπάνας, περὶ ὧν ἀνέφερον ἐν τῇ προηγουμένῃ μου μελέτῃ, χωρὶς ν' ἀποταθῇ εἰς ξένα κεφάλαια, εἶνε ἀνάγκη ν' ἀνατρέξωμεν εἰς μερικὰ γεγονότα αποτελούμενα τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ δράσις τῶν κυβερνήτων.

Ἐν πρώτοις, τὸ μεταπολεμικὸς δημιουργηθὲν καὶ μέχρι σήμερον διατηρηθὲν καθεστὼς τῆς Τουρκίας ἀποτελεῖ κρᾶμα ἀπολυταρχίας, δικτατορίας καὶ κοινοβουλευτισμοῦ, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ἴσως ὡς κατὰλληλον δι' ἕνα λαὸν καθυστερησάντα εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ νὰ ἀντιδιαστέλλουν τὸν ἐσωτερικὸν πρὸς τὸν ἑξωτερικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦ πρωτοτύπου τούτου πολιτευματος, μετὰ κοινοβουλίου ἀνευ ἀντιπολιτεύσεως, καὶ μετὰ Πρόεδρον Δημοκρατίας συγκροτήσας, καὶ ἀρχηγὸν τοῦ μόνου κόμματος, ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ λαοῦ πᾶν δικαίωμα ἐλευθερίας αὐτοδιαθέσεως, οἱ τυγχόντες ἀντιπρονοῦντες ἀπεστάλησαν εἰς τὰς φυλακάς, οἱ δὲ ἀντιδρώντες εἰς τὴν ἀγρόνην, καὶ ἐξεκαθηρίσθη τὸ ἔδαφος ἀπὸ κάθε κώλυμα, διὰ νὰ ἐπιβληθῇ τὸ οικονομικὸν πρόγραμμα τῆς Ἀγκύρας.

Ἀντιστάσεις μὴ οὐσίας, τὰ πρόχειρα λάφυρα τὰ ἐκ τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς ἐχρησιμοποιήθησαν ἄμεσως πρὸς κάλυψιν τῶν μᾶλλον ἐπείγουσων ἀναγκῶν τοῦ κενοῦ ταμείου τοῦ Κράτους, ἐπεβλήθησαν φόροι βαρυτάτοι καὶ ἐντελῶς δυσανάλογοι πρὸς τὸν ἐκ μακρῶν καὶ πολυνέκρων πολέμων ἐξαντληθέντα λαόν, δέοντες ἀντιθέτως ἄμεσον βοήθειαν.

Ἡ πανίσχυρος Κυβέρνησις στραφεῖσα κατόπιν εἰς τὸ γόνιμον κεφάλαιον τῶν δημοσίων ἐθέσσε κατὰ σειράν χεῖρα ἐπὶ τῶν ἐπισήμων προηγουμένων ἀναγκῶν, καλύπτεται ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους. Ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ ἐναεῖος στόλος ὁρεῖται τὴν ὑπαρξὴν του εἰς τοὺς ἐράνους τούτους διὰ τῆς πράγματι εὐμεθοῦς καὶ ἐπαινετῆς ὁργανώσεώς των, καὶ διὰ τοῦ μεγάλου λαχείου τοῦ στόλου τοῦ μετ' ἐλπίσιν ἀποδόσιν καὶ ἐπιτυχίαν.

Ἐδμημορφηθῆσαν δὲ καὶ πλείστοι ἄλλοι πόροι τοὺς ὁποίους ἐφευρίσκει ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικότης τῶν Τούρκων οικονομολόγων, οἵτινες δὲν σκοποῦνται πολὺ μετὰ τὰ προσχήματα καὶ τοὺς τύπους. Τὸ σύνολον τῶν πόρων τούτων ἀποτελεῖ ἀρκούντως σβαρστὸν ποσὸν ἐλαφρόν τοῦ βάρους τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὁδοποιίαν ἐφαρμόζεται τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς ἀγγαρείας, ἐκαστῆς περιπερείας ὑποχρεωμένης νὰ συνεισφέρῃ τὴν σωματικὴν τῶν κατοικούντων ἐργασίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ ὁρισμένῳ χρονικῷ διαστήματι οὐκ ἐνδεῶς συνδεσθὲν μετὰ τοῦ κέντρου. Οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐργάζωνται αὐτοπροσώπως, καταβάλλουν ἐτησίως δέκα λίρας, ἥτοι 860 δρχ. περίπου κατ' ἄτομον. Αἱ σιδηροδρομικαὶ ἐπίσης γραμμαὶ, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα δημόσια ἔργα κατασκευάζονται ἐν τῷ μέτρῳ διὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ, καὶ δι' ἐργολαβίας τῶν ξένων τεχνιτῶν, χωρὶς νὰ λήβῃ τὸ Κράτος προνομιακὰς ὑποχρεώσεις ἐναντι τῶν τελευταίων.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πόρους τοὺς ὁποίους ἀντλεῖ τὸ Δημόσιον ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου, τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν καὶ τοὺς ὑπογείους πηγαίους, ἐπὶ τῶν ὁποίων κυρίως

μαντικὰ κονδύλια διὰ τὴν ἄμυναν τῆς χώρας.

Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν τὰ διάφορα κονδύλια τὰ ἐκχωρηθέντα κατὰ τὸ παλαιὸν καθεστὼς εἰς ξένους, οἵτινες προστατευόμενοι ὑπὸ τῶν γνωπτῶν διημολογήσεων ἐξεμεταλλεύοντο ἄγχιως τὴν χώραν. Ὁ κεφαλικὸς ὁδοστρωτὴρ παρώχας τὰς διημολογήσεις καθήργησε καὶ τὰ κοινοβώλια, τὰ δρῶντα εἰς βάρος τῆς ἐθνικῆς οικονομίας τῆς Τουρκίας.

Ἡ κυβερνήσις τῆς Ἀγκύρας ἐπεκτείνουσα τὴν τακτικὴν τῆς καὶ ἐπὶ τῶν μετὰ τῶν ξένων δανειστῶν δολοχημῶν, μετὰ ἐλκυστικὰς καὶ ἀναγκᾶς συζητήσεως καὶ διαπραγματεύσεως κατώρθωσε νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ μέχρις ἐσχάτων τὸν προϋπολογισμόν, διὰ σοβαροῦς τινος ποσοῦ ἐναντι τοῦ Δημοσίου Χρέους, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀφῆρσε σχεδὸν ὅλας τὰς ἐκχωρηθείσας εἰς αὐτὸ ἐγγυήσεις κατὰ τὴν διεθνή Σύμβασιν τοῦ 1881 χωρὶς ὅμως καὶ νὰ πύσῃ ν' ἀναγράφῃ ἐκαστοτε εἰς τὸν προϋπολογισμόν ποσὸν τι (ὡς λ.χ. 12,189,861 λίρας Τουρκίας, ἀντιστοιχοῦσας πρὸς δρχ. 1,150 ἑκατομ. περίπου διὰ τὸ παρελθὸν ἔτος) οὕτως μὲν ὡς χρησιμοποιοῦται δι' ἄλλον σκοπὸν μᾶλλον πρακτικόν.

Ἄλλη πηγὴ πόρων ὑπῆρξαν οἱ ἀτελεύτητοι ἔρανοι οἵτινες ἐλάβον χαρακτῆρα μονίμου πόρου.

Ἐλλείπει στατιστικῆς ἢ ἀπολογισμοῦ, δὲν δύναται τις νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ πραγματικὸν ποσὸν τῶν ἀκουσίων αὐτῶν ἔράνων. Ἀλλὰ πάντως ἀντιπροσωπεύουν ποσὸν σημαντικὸν ἐκ τῶν ἀβύσσων ὑπ' ὅψιν ὅτι ἀρκετὸν μέρος τῶν δαπανῶν, πλὴν τοῦ κονδυλίου τῶν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ στόλου, τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπισήμου προηγουμένου ἀναγκῶν μένων, καλύπτεται ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους. Ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ ἐναεῖος στόλος ὁρεῖται τὴν ὑπαρξὴν του εἰς τοὺς ἐράνους τούτους διὰ τῆς πράγματι εὐμεθοῦς καὶ ἐπαινετῆς ὁργανώσεώς των, καὶ διὰ τοῦ μεγάλου λαχείου τοῦ στόλου τοῦ μετ' ἐλπίσιν ἀποδόσιν καὶ ἐπιτυχίαν.

Ἐδμημορφηθῆσαν δὲ καὶ πλείστοι ἄλλοι πόροι τοὺς ὁποίους ἐφευρίσκει ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικότης τῶν Τούρκων οικονομολόγων, οἵτινες δὲν σκοποῦνται πολὺ μετὰ τὰ προσχήματα καὶ τοὺς τύπους. Τὸ σύνολον τῶν πόρων τούτων ἀποτελεῖ ἀρκούντως σβαρστὸν ποσὸν ἐλαφρόν τοῦ βάρους τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὁδοποιίαν ἐφαρμόζεται τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς ἀγγαρείας, ἐκαστῆς περιπερείας ὑποχρεωμένης νὰ συνεισφέρῃ τὴν σωματικὴν τῶν κατοικούντων ἐργασίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ ὁρισμένῳ χρονικῷ διαστήματι οὐκ ἐνδεῶς συνδεσθὲν μετὰ τοῦ κέντρου. Οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐργάζωνται αὐτοπροσώπως, καταβάλλουν ἐτη

βασιζόταν το οικονομικόν οικοδόμημα των πολιτισμένων κρατών, ή τουρκική Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἐκβιάζουσα τὰ πράγματα νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ ἐπ' αὐτῶν τὴν ἰδίαν τακτικήν.

Ὡς γνωστόν, οἱ δύο πρώτοι κλάδοι, δηλ. τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, εὐρίσκοντο κατὰ 90 % εἰς τὰς χεῖρας τῶν χριστιανῶν, διὰ τοῦ ἐκπατρισμοῦ τῶν ὁποίων ἡ πηγὴ αὐτῆς σχεδὸν ἐστεῖρευσεν. Τὸ ἐμπόριον, ἐκτός τῶν κεφαλαίων ὧν στερούνται οἱ αὐτοχειροτόνητοι Τούρκοι ἔμποροι, ἀπαιτεῖ γνώσεις ἐιδικὰς, μὲρφοισιν ἀρτίων, καὶ πείραν μακράν. Διὰ τοῦτο τὰ 9/10 τῶν Τούρκων τῶν μετελθόντων τὸ ἐξαγωγικὸν κυρίως ἐμπόριον, ἐναυαγῆσαν οἰκτρὰς πτωχεύσαντες μὲ σημαντικὰ ποσά, παρ' ὅλην τὴν ἐνεργὸν ὑποστήριξιν καὶ χρηματικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Κράτους. Καὶ οἱ ἔξωτι ἐμπορικὸι οἶκοι, συνεπεῖα τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας παρουσιάζει εἰς αὐτοὺς ἡ σωβινιστικὴ Κυβέρνησις τῆς Ἀγκύρας, δὲν κατορθώνουν νὰ ἀναπληρῶσιν τὸ κενόν.

Ἡ αὕτη παρακμὴ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν, τῆς ὁποίας τὸν σῦλον ἀπετέλουν οἱ χριστιανοί. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπράξε πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πλουτοφύρου τούτου κλάδου, διαθέσασα ἐκ τοῦ πενιχοῦ ταμείου τοῦ Δημοσίου σημαντικὰ ποσὰ εἰς κεφάλαια, καὶ λαβούσα πολλάκις μέρος εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις ὡς μέτοχος αὐτῶν. Διὰ τὴν νῦν εἰρηκὴν ἡ Κυβέρνησις διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ὄντως ἐθνικὸν τῆς σκοπὸν τούτου, ἐφύλαξε μέχρι βίας, ἀναγκάσασα, διὰ τῆς γνωστῆς αὐτῆς μεθόδου, πολλοὺς ἐκ τῶν δυναμένων, νὰ συμμετέσχουν εἰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν καὶ προστασίαν τῆς. Ἀλλ' ἡ ὁψιμος αὕτη παρέμβασις, καὶ ἂν πρόκειται νὰ ἐπιτύχῃ, θ' ἀπαιτήσῃ πολλὰ ἐτι διὰ ν' ἀποδώσῃ τὸ ἀναμενόμενον ἀποτεῖσμα.

Τὰ αὐτὰ δυνάμεθα νὰ εἰπομεν καὶ διὰ τὴν ναυτιλίαν, ἥτις, σχεδὸν ἀνύπαρκτος κατὰ τὸ παρελθόν, ἐνεργασίᾳ αἰρήνης μὲ πολλὰ πλοία ἀριθμὸν ἀτμοπλοίων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀκτοπλοίας, ἀπαγορευθεῖσης εἰς ξένας ἐταιρίας.

Αἱ προσπάθειαι ὅμως τῆς Ἀγκύρας ἐστέρησαν ὑπὸ πλῆρους ἀποτυχίας διότι ὅχι μόνον τὰ ἀγορασθέντα σκάφη, ὧν τὰ περισσότερα ἑλληνικά, ἦσαν παλαιὰ καὶ ἀκατάλληλα δι' ὃν σκοπὸν προωρίζοντο, ἀλλὰ καὶ τὰ πλοία αὐτῶν ἐστερεῖτο στοιχειωδῶν γνώσεων ναυτικῆς τέχνης.

Ἐκτός τούτου οἱ ἐπιχειρήσαντες τὴν ἱσλασσίαν συγκοινωνίαν, ἀντὶ νὰ τὴν ὀργανώσουν καὶ δι' αὐτῆς νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ ἐκτεταμένα παράλια τῆς Τουρκίας, ἐπωρλούμενοι τῆς ἀποκλειστικότητος καὶ τῶν προνομίων, ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ἀγρίαν ἐκμετάλλευσιν τοῦ λαοῦ, αὐξήσαντες τοὺς ναύλους εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἡ μεταφορὰ ἐπιβατῶν ἡ ἐμπορευμάτων ἀπὸ Τραπεζοῦντος ἡ Μερσίνης εἰς Κων/πολιν νὰ κοστίζῃ περισσότερο παρὰ μέχρι Πειραιῶς καὶ Τεργέστης.

Φυσικὴ συνέπεια τῆς ἀναστασιαίας ταύτης ὑπῆρξεν ἡ πρόσδεσις πλείστων ἀτμοπλοίων εἰς τοὺς σημαντήρας, ἡ ἀπρῆξις τῶν λιμένων, καὶ ἡ ἄλλειψις μεταφορικῶν μέσων, ὁλοθρίως ἐπιδρώσα ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας.

Ἐξέταζον τὴν γεωργίαν, ἥτις ἀποτελεῖ ἀνέναντον τὸν σπουδαιότερον πόρον τῆς κατ' ἐξοχὴν ἀγροτικῆς Τουρκίας, εὐρίσκον αὐτὴν εἰς ἀσυγκρίτως καλλιτέραν θέσιν, χάρις εἰς τὰς ἀνθρώπους προσπάθειάς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὰ λυσιτελῆ μέτρα ἃντα ἐλάβον

αὕτη διὰ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας. Ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ 75 % τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀγρότας, ἀντιλαμβανόμεθα πῶς ἡ Κυβέρνησις ἐλάβε σοβαρὰν μέριμναν περὶ τῆς γεωργίας. Ἡ καλλιέργησιμος ἐκτασις τῆς Τουρκίας ὑπολογίζεται, εἰς εἴκοσι περίπου ἑκατομ. ἑκταρίων, τῶν ὁποίων ὅμως μόλις τὸ 1/3 καλλιεργεῖται ἐξ αὐτοῦ δὲ τὰ 89 % διατίθενται διὰ τὰ δημητριακά. Τὸ πλοῦσιον καὶ εὐφορον ἔδαφος εἶνε πρόσφορον καὶ ἐπιδεκτικὸν διὰ πολλὰ εἶδη προϊόντων. Παραλείπων τὴν ἀπαρίθμησιν αὐτῶν ἀναφέρω μόνον τὸν σῖτον, τοῦ ὁποῦ ἡ παραγωγὴ ἀνήλθε, μ' ὅλας τὰς ἐκ ξηρασίας πρωτοφανεῖς καταστροφάς, εἰς 40 ἑκατ. χιλιάδων. καθιστώσα τὴν χώραν αὐτάρκη. Ἡ κεμαλικὴ Κυβέρνησις ἐπιδιοθεῖσα μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τούτου, ἐν ᾧ ὁ Τούρκος εὐδοκίμει, ἐξαιρετικῶς παρέσχεν εἰς αὐτὸν πᾶν μέσον, μηχανήματα, λιπάσματα καὶ τριετὴ ἄτοκα δάνεια, διὰ τῶν ἀγροτικῶν τραπέζων.

Ἡ ἀγροτικὴ τάξις ὡς ἐκ περισσοῦ ἔχει ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν δεκάτην καὶ ἄλλας ὑποχρεώσεις.

Ἡ εὐμεθέδος καὶ ἐντατικὴ αὕτη προσπάθεια τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε δυνατόν ἐμὴ ν' ἀποδώσῃ, ἂν ὅχι ἀμέσως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἐτη, ἀγαθὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐν δὲν μεσολαβήσῃ ἐν τῷ μεταξὺ γεγονότα οὐχὶ ἐντελῶς ἀπρόοπτα.

Περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πλοῦτος τῶν ἐν Τουρκίᾳ μεταλλείων ὑπάρχουν παρὰ τοῖς εἰδικῶς διάφοροι γνώμαι.

Τινὲς ἀποφαινόμενοι ὅτι, ἐξαίρεσις μερικῶν ἐν ἐνεργείᾳ μεταλλείων, ὡς τῶν Ἀργάνων, Τοκάτης, Ἡρακλείας, τὰ ἄλλα μεταλλεῖα τῆς Τουρκίας δὲν δύνανται ν' ἀποδώσουν κέρδος. Ἄλλοι πάλιν διατείνονται τὸ ἀντίθετον, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ γίνῃ ἡ ἐκμετάλλευσις αὐτῶν ἐπιτημονικῶς.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ Τουρκία ἐπωφελεῖται ἐλάχιστα ἐξ αὐτῶν, οὔτε εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐφαρμόσῃ μεταλλευτικὴν πολιτικὴν ἀπαιτοῦσαν ἀφθονα κεφάλαια, ὧν στερεῖται. Ἀς ἐπισκοπήσωμεν τῶρα τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Τουρκίας διὰ νὰ ἐξάγωμεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω δεδομένων θετικὰ συμπεράσματα.

Ἡ Μεγάλῃ Ἐθνικῇ Συνέλευσις τῆς Ἀγκύρας, ἀνακηρύττουσα τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ, καὶ ἀποστελλούσα καὶ τὸ χαλιφάτον καὶ τὴν κληρονομίαν τῆς Εὐρώπης εἰς περίπατον, ἔθεσεν ὡς βάσιν τοῦ «Ἐθνικοῦ Συμβολαίου» τὴν ἀπομάκρυνσιν παντὸς ξένου στοιχείου ἐκ Τουρκίας καὶ τὴν ἐξ ἰδίων καὶ μόνον ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους.

Τὸ δόγμα τοῦτο θὰ ἦτο καλὸν καὶ ἀγιν δι' ἐκεῖνα τὰ κράτη (ὡς π.χ. ἡ Ἀμερικὴ μὲ τὸ δόγμα τοῦ Μονρόε) ἃντα ἔχουν μέγα ἀφθονα εἰς τὴν διάθεσίν των, ὅχι ὅμως καὶ διὰ τὴν Τουρκίαν, ζήσανσαν ἐλέω ξένων, κατεστραμμένην ἐξ ἀδικαρίτων

πολέμων, καθυστερήσανσαν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τέλος ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἐξωτερικῆς βοήθειας διὰ νὰ συνέλθῃ καὶ ὀρθοποδήσῃ ὡς Κράτος.

Ἀλλὰ διὰ τοῦ πρὸς τὸν λαὸν δοθέντος ὅρκου τῆς Ἀγκύρας ἡ πρὸς τὰ ξένα κεφάλαια προσφυγὴ κατέστη ἀνέφικτος, ἡ δὲ ἀρνήσις τοῦ διακωνισμοῦ τῶν πρὸς τοὺς δανειστάς ἀνειλημμένων ὑποχρεώσεων ἐκλείσσει τὴν θύραν πρὸς νέα δάνεια, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξευρεθῶν ἢ δι' ἐπιβολῆς βαρυτάτων ὀρων δεσμευόντων μὲν τὸ Κράτος, ἀντιβαίνοντων δὲ βασικῶς εἰς τὸ διακρηχθέν δόγμα τῆς αὐτοτελείας.

Ἡ κεμαλικὴ Κυβέρνησις βαρύνεται ἤδη μὲ τὴν ἀδιάλλακτον καὶ μισόξενον αὐτῆς πολιτικὴν ἣν ἐχάραξεν ἐπιπολαιῶς, παρασυρθεῖσα ἀπὸ τὸν στιγμιαῖον ἐνθουσιασμὸν τῶν φαινομενικῶν αὐτῆς ἐπιτυχιῶν, ὅφει λομένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν τύχην καὶ τὴν ἀντιζήλιαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Διὰ τῶν σπαταριδικῶν κινήσεων, εἰς ἃς προβαίνει, θέλει νὰ διατηρήσῃ τὰ προσήματα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν δύνανται νὰ παρατείνῃ πολὺ. Οὔτε δύνανται νὰ ἐξαπατῶν ἐπ' ἄπειρον ἓνα λαὸν πεινῶντα καὶ στερούμενον τῶν πάντων.

Μολοντί ἡ περισσύτερον ταλαιπωρουμένη ἀστικὴ τάξις ἀποτελεῖ αἰσθητὴν μειονότητα ἐναντὶ τῆς ἀγροτικῆς, ἐν τούτοις εὐρισκομένη εἰς ἀνωτέραν διανοητικὴν θέσιν, δύνανται νὰ ἐξασηκῇ ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀπλοῦ ἀγρότου, οὐχὶ καὶ τὸσον ἐνθουσιασμένον ἐκ τῶν τολμηρῶν καὶ ἀποτόμων νεωτερισμῶν τῆς Ἀγκύρας.

Ἀλλωστε αἱ δυσάρεστοι συνέπειαι τῆς ἀλλόφρονος πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως γινόμεναι ὁσημέραι μάλλον αἰσθηταί, παραλύον ἀπελπιστικῶς τὸν ἀγῶνα πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ κακοῦ.

Ἡ οἰκονομικὴ δυσπραγία, ἡ ἀκρίβεια τοῦ βίου, αἱ ἀθρόαι πτωχεύσεις, ἡ ραχδαία ὕψωσις τῆς ἀγγλικῆς λίρας, λόγῳ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐσωτερικῆς παραγωγῆς καὶ αὐξήσεως τῆς ἐξαγωγικῆς συναλλαγῆς πρὸς ἀλλυψιν τοῦ ἐμπορίου ἐλλείμματος ἰδίως δὲ στρατιωτικῶν προμηθειῶν, ἐλάβον ἐπικινδύνους τάσεις. Τὸ ἐκ πέντε ἑκατ. λιρῶν ἀγγλ. ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορίου ἰσοζυγίου ἀνέρχεται διαρκῶς, πολλοὶ ἐκ τῶν ἀστῶν καταφεύγουσιν εἰς τὴν ὑπαίθριον χάριν τῆς εὐθηνείας τῆς ζωῆς ἄλλοι δὲ εὐποροὶ ἀναχωροῦν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ ν' ἀπ' ἀλλαγοῦν τοῦ ἀβιώτου βίου τῆς Τουρκίας.

Τὸ ἀπὸ τινος λειτουργοῦν ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον ματαίως ἀγωνίζεται νὰ ἐξεύρῃ τὴν ὑπερβαίνειν τοῦ αὐχόντος κακοῦ. Οὔτε ἡ ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀποκητὴ 12 ἑκατομ. τουρκικῶν λιρῶν, οὔτε τὸ χρεωστάσιον ἄλλ. οὔτε ὁ κατὰ 20 % περιορισμὸς τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν δύνανται ν' ἀποτρέψουν τὴν ἐπερχομένην γενικὴν πτώχευσιν.

Ἡ Τουρκία ἐξαντλήσασα πᾶν ἄλλο μέσον κατατρώγει τὰς ἐκτετῆς σάρκας.

Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΣΑΛΟΙΣΙΝΗ
Κατὰ τῶν κρουολογημάτων

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΗΣ ΣΑΚΧΑΡΕΩΣ

ΕΝ ἔτει 1853 διὰ πρώτην φοράν ἐν Ἑλλάδι γαλλικὴ τις ἐταιρεία ἱδρύσεν εἰς τὰ περίχωρα τῆς Λαμίας ἐργοστάσιον σακχαρώσεως δευτερευούσης σημασίας. Ἡ ἐπιχειρήσις ὅμως αὕτη δὲν ἠδουκίμωσεν, ἀφ' ἐνὸς μὲν λόγῳ τῆς κατεργασίας 300 τόνων τεύτλων ἡμερησίως, ἐκμεταλλευόμενος συνάμα δι' ἰδίων αὐτοῦ μέσων αὐτοκαλλιέργειαν ἐπιφανείας 12.000 στρεμμάτων.

Ἐνεκα ὅμως ἀνεπαρκείας τῆς ἐκτάσεως ταύτης ὡς καὶ κακῆς διευθύνσεως τῆς ἀγροτικῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ ἐτήσια παραγωγή τεύτλων ἦτο κατὰ πολὺ ἐλάττωσιν τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν τροφὸν τοῦ σακχαροποιείου. Ἄλλως τε αἱ γαῖαι δὲν ἐσπείροντο ἐναλλάξ διὰ τεύτλων, δημητριακῶν καὶ κτηνοτροφικῶν φυτῶν, εἰς τὸν τρόπον ὥστε νὰ ἐπανέρχεται ἡ καλλιέργεια τῶν τεύτλων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους κατὰ τετραετίαν, ἄλλ' ὅπως ἀντιθέτως αἱ γαῖαι, αἵτινες εἶχον ἀποδώσει τὴν καλλιτέραν ἐσοδείαν κατὰ τὸ προηγουμένον ἔτος, ἐκαλλιερῶντο ἐκ νέου καὶ συνεχῶς διὰ τεύτλων τὰ ἐπόμενα ἔτη μέχρι πλήρους ἐξαντλήσεως τοῦ ἐδάφους καὶ καταστρεπτικοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἐντόμων καὶ σχετικῶν ἀσθενειῶν.

Ἐν τέλει ἡ ἀνεπαρκεία ὕδατος, ἡ κακὴ τοποθεσία τοῦ ἐργοστασίου, ἡτις ἐγένετο πρόβλεψις ἐπιβαρύνσεως τῆς μεταφορᾶς τῶν προϊόντων δι' ὑπερόγκαν ἐξόδων, ἡ ἀθλιεστάτη συγκοινωνία εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς αὐτοκαλλιέργειας, ἡ μηδανίη σχεδὸν χρήσις χημικῶν λιπασμάτων καὶ κόπρου, ἡ παντελής ἔλλειψις κτηνοτροφίας, ἡ ἀσάθεια ἐπὶ τῆς φορολογίας τῆς σακχαρώσεως, ὡς καὶ πλείστα ὅσα σημεία παραμεινάντα ἐκκρεμῇ ἢ ἄλυστα, ἐπέδρασαν σημαντικῶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος δέκα πέντε ἔτη ἀργότερον, ἐπώλησε, διὰ τῆς ἀπὸ 12ης Νοεμβρίου 1909 μετὰ τοῦ Δημοσίου συμβάσεώς του, ἀπάσας τὰς ἐγγραφὰς κατεργασίας τοῦ σακχαροποιείου, ὡς καὶ πλείστα ὅσα σημεία παραμεινάντα ἐκκρεμῇ ἢ ἄλυστα, ἐπέδρασαν σημαντικῶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ὁ Χριστάκης Ζωγράφος δέκα πέντε ἔτη ἀργότερον, ἐπώλησε, διὰ τῆς ἀπὸ 12ης Νοεμβρίου 1909 μετὰ τοῦ Δημοσίου συμβάσεώς του, ἀπάσας τὰς ἐγγραφὰς κατεργασίας τοῦ σακχαροποιείου, ὡς καὶ πλείστα ὅσα σημεία παραμεινάντα ἐκκρεμῇ ἢ ἄλυστα, ἐπέδρασαν σημαντικῶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

Ἡ κυρία ὁθεν αἰτία τοῦ ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δοκιμαστικῆς ἱδρύσεως βιομηχανίας σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἡ ἐλαχίστη ποσότης τεύτλων ἡ κατεργαζομένη ὑπὸ τοῦ ἐργοστασίου, τοῦθ' ὅπερ προῦκάλειεν ὑπέρογκον αὐξήσιν τῆς τιμῆς κόστους τῆς κατασκευαζομένης σακχαρώσεως.

των.

δ) Ἐκλογὴ τοποθεσίας τοιαύτης ὥστε τὰ προβλήματα τοῦ ἐδάφους, τοῦ κλίματος, τῆς ἐπαρκείας τοῦ ὕδατος, τῆς συγκοινωνίας, καὶ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ κλπ. νὰ εἶνε κατὰ τὸν εὐμενέστερον διὰ τὴν ἐπιχειρήσιν τρόπον ἐκ τῶν προτέρων λευκωμένα.

Μόνον λοιπὸν διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ὡς ἄνω ὄρων ὡς καὶ μίαν λογικῆς ὀργάνωσιν, τὸσον τῆς ἀγροτικῆς ὅσον καὶ τῆς καθαρῶς βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως, δύνανται μίαν νέα βιομηχανία σακχαρώσεως νὰ ἀποκομίσῃ κέρδη, καθότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀπαντες οἱ περιβάλλοντες οὐρανὸν νέαν ἐπιχειρήσιν κίνδυνον θὰ ἔχουν ἐκ τῶν προτέρων ἀποσοβῆθῃ.

Οὕτως ἡ ἐκλογὴ ἀρδευμένων γαιῶν εἰς σχετικῶς βορείαν περιοχὴν λύει τὸ ζήτημα τοῦ κλίματος καὶ τῶν βροχῶν, ἡ διαλογὴ μὴ ἐξηντημένων διὰ συνεχῶς ἐντατικῆς καλλιέργειας κτημάτων λύει τὸ ζήτημα τοῦ ἐδάφους, ἡ κατασκευὴ δικτύου ὁδῶν καὶ ἡ προέκτασις τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μέχρι τοῦ ἐργοστασίου, ἡ περιτορφικὴ καλλιέργεια τῶν κτημάτων τὸσον τῆς αὐτοκαλλιέργειας ὅσον καὶ τῶν καλλιερῶντων κλπ. ὑπόσχονται εἰς τὴν βιομηχανίαν ταύτην ἀναμφιβόλητον ἐπιτυχίαν.

Ἡ εἰσαγωγή καὶ ἐπομένως ἡ καταναλώσις σακχαρώσεως ἐν Ἑλλάδι ἠδὲ καὶ καταπληκτικῶς κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν, συμφώνως πρὸς τὸν κάτωθι πίνακα:

Ἔτη.	Ποσότης εἰς τόνους.
1900	7.208
1911	9.745
1912	12.901
1913	13.947
1914	29.946
1915	36.070
1916	24.845
1917	10.858
1918	17.141
1919	37.057
1920	25.370
1921	45.252
1922	39.500
1923	32.211
1924	56.508
1925	61.138
1926	48.140
1927	60.292
1928	60.847
1929	63.290

Ἡ αἰφνιδία αὐξήσις τοῦ ἔτους 1914 ὀφείλεται εἰς τὴν κτήσιν τῶν νέων χωρῶν συνεπεῖα τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἡ μείωσις τοῦ ἔτους 1916 δύνανται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς καταναλώσεως ἕνεκα τοῦ παγκοσμίου πολέμου.

Ἡ μείωσις τοῦ 1917 ὀφείλεται εἰς τὸν ἀποκλεισμόν.

Ἡ μείωσις τοῦ 1920 ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἀλματώδους εἰσαγωγῆς τοῦ 1919, ἥτις ὑπερέβη τὴν καταναλώσιν τοῦ ἰδίου ἔτους.

Ἡ μείωσις τοῦ 1923 προέρχεται ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῆς καταναλώσεως κατόπιν τῆς ταχείας πτώσεως τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς.

Ἡ αὐξήσις τοῦ 1924 ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλευσιν τῶν προσφύγων, ἀρξαμένων νὰ γίνωνται παραγωγοὶ καὶ καταναλωταί.

Ἡ αὐξήσις τοῦ 1925 προέρχεται ἐκ τῆς προβλέψεως τοῦ νέου δασμολογίου ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1926. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ 1926 ἀποδίδεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ εἰσαγωγή τοῦ 1925 ὑπερέβη τὴν καταναλώσιν τοῦ

ιδίου έτους (1ον έξάμηνον 21.692 τόννοι, 2ον έξάμηνον 26.448 τόννοι).

Έκ των ως άνω έμφανίζεται θθεν ότι ή κατανώλις της Ελλάδος αύξάνει συνεχώς και βαθμύδον από έτους εις έτος. Ούτω ή κατανώλις κατά κάτοικον και έτος ήτο έν Ελλάδα 2.90 χιλιόγραμμα κατά τό 1900, και περίπου 9,25 χιλιόγραμμα κατά τά έτη 1925 — 1928. Η αύτή κατανώλις έν Γαλλία και Γερμανία κατά τό 1900 ήτο 14 χιλιόγραμμα, εις δέ την Άγγλίαν περίπου 40 χιλιόγραμμα. Η αύξησης της κατανώλις της σακχάρως έν Ελλάδα όφείλεται άφ' ένός μόν έν την βαθμιάαν έξάπλωσιν του δυτικού πολιτισμού μέχρι των πλέον άπομακρυσμένων περιοχών της χώρας, άφ' έτέρου δέ εις την έπίσης ρυθμικήν αλλά βεβαίαν αύξησιν του πληθυσμού, άνεξάρτητως των άπρωδοκίτων αύξήσεων λόγω έκτάκτων γεγονότων της χώρας. Η κανονική αύτή αύξησης, κατά τάς ευμενείς περιστάσεις του 1900, ήτο περίπου 1½ επί τοις έκάτον έτησίως, μετά περιόδου διπλασιασμού του πληθυσμού 45 έτών. Η αύτή αύξησης κατά τάς δυσμενείς περιστάσεις των έτών 1925 — 1927 ήτο μόνον 3¼ επί τοις έκάτον, μετά περιόδου διπλασιασμού 83 έτών.

Λαμβανόμενου έπίσης ύπ' όψιν του γεγονότος ότι κατά την περίοδον 1900 — 1926 ή αύξησης της έτησίως κατανώλις κατά κάτοικον ήτο 9,25 — 2,93 = 6,32 χλγρ., ήτοι περίπου 0,24 χλγρ. κατ' έτος, ό ύπολογισμός της μελλούσης έτησίως κατανώλις της σακχάρως έν Ελλάδα εινε θθεν ευχέρης.

Η σιτάρκεια της χώρας συνδέεται στενάτα μετά της τευτοκαλλιέργειας, καθότι ή πρόσ τουτο έπιμελής καλλιέργεια του έδάφους και ή αύτόματος διά των σακχαροτευτλων άπανσίς του, άνεξάρτητως της προσθέτου λιπάσεως, βελτιώνει επί τοσοϋτον την γην, τουλάχιστον επί διετία, ώστε να αύξάνεται καταπληκτικώς ή παραγωγή των μετά τά τεύτλα διά δημητριακών σπειρομένων γαιών.

Η όσον τό δυνατόν έκτεταμένη καλλιέργεια των σακχαροτευτλων έπιβάλλεται έπίσης, λόγω της άναπτύξεως της κτηνοτροφίας, της έν συνόλω οικονομικής εύρωστίας διά της έξασφαλίσεως του έμπορικού ισοζυγίου, της σημαντικότητας πλουτοπαραγωγής της έθνικής οικονομίας, της συγχρόνου εισπράξεως πολύ μεγαλειτέρου ποσοστού φόρων, ως και της άφθόνου παρασχευομένης εργασίας.

Είνε άλλωστε πασίγνωστον ότι τά κράτη άτινα δέν ύποστηρίζουν την βιομηχανίαν ταύτην και έν συνεπεία εισάγουν την σάκχαριν έκ της άλλωδαπής, είνε οικονομικώς ύποτελή εις τά έξάγοντα τό προϊόν τουτο παρ' αυτοίς κράτη, καθότι ταύτα οικονομικώς έκμεταλλεύονται τά πρώτα, ένισχύοντα ούτω την γεωργίαν, κτηνοτροφία, έμπορικόν ισοζύγιον, έθνικήν οικονομίαν έν γένει και οικονομικήν εύρωστίαν των. Ένεκα τουτου θθεν ή τευτοκαλλιέργεια ύποβοηθεί την σιτοκαλλιέργειαν και εις τάς μάλλον σιτοπαραγωγούς χώρας, και δέ εις Γερμανίαν με καλλιέργειαν 3.947.700 στρεμμάτων έτησίως, Τσεχοσλοβακίαν με 3.025.790 στρέμματα, Γαλλίαν με 1.847.250 στρέμματα, Ιταλίαν με 1.240.000 στρέμματα και ούτω καθεξής. Εις τά Βαλκάνια άκόμη, ή Ρουμανία καλλιέργει 537.120 στρέμματα με παραγωγήν 80.000 τόννων σακχάρως έτησίως, ή Γιουγκοσλαυία 482.570 στρέμ-

ματα με παραγωγήν 60.000 τόννων σακχάρως έτησίως, ή Βουλγαρία 250.000 στρέμματα με παραγωγήν 39.000 τόννους σακχάρως έτησίως και έν τέλει ή Τουρκία 45.000 στρέμματα με παραγωγήν 6.000 τόννων σακχάρως έτησίως.

Έκ των ευρωπαϊκών χωρών μόνον ή Ελλάδα και ή Άλβανία δέν καλλιεργούν σακχαροτεύτλα, πρόσ μεγίστην ζημίαν αυτών, ενώ ή κατανώλις της Ελλάδος ύπερέβη τους 60.000 τόννους έτησίως με μέσην έξαγωγήν συναλλάγματος περίπου 0,8 έκτομμυρίου Λιρών Άγγλίας.

Διά τους άνωτέρω λόγους, άπαντα τά ευρωπαϊκά κράτη ένισχύουν διά παντοίων μέσων την ιδιαιτικήν πρωτοβουλίαν, ούχι μόνον διά δασμολογικού φράγματος αλλά και διά της παραχωρήσεως έπιχορηγήσεων επί τώ τέλει δημιουργίας τοιαύτης βιομηχανίας. Ούτω τελευταίως έν Τουρκία ή κρατική έπιχορήγησης άνέρχεται εις 20 γρόσια κατά παραγόμενον χιλιόγραμμα και επί μίαν όκταετία, ήτοι δραχμάς 9,70 περίπου κατ' όκάν, ή δέ δασμολογική άπαλλαγή εις δραχμάς 6,30 κατ' όκάν παραγόμενης σακχάρως.

Εις άνταλλαγήν ένδοχόμενην παρ' του Κράτους ένισχύσεως της σακχαροβιομηχανίας, τό Έλληνικόν Δημόσιον ήθελεν άποκομίση έκ της τευτοκαλλιέργειας τά ακόλουθα όφέληματα:

Ός πρόσ τό έμπορικόν ισοζύγιον: Ός πρόσ τη έξαγωγής συναλλάγματος διά την σάκχαριν και μελάσσαν 0,8 έκτομμύρια Λιρών Άγγλίας.

Έκ της επί πλέον παραγωγής σίτου και δημητριακών 1,6 έκτομμύρια Λιρών Άγγλίας.

Έκ των δημιουργουμένων νέων κτηνοτροφικών προϊόντων 2,2 έκτομμύρια Λιρών Άγγλίας.

Ότοι έν συνόλω τό έμπορικόν ισοζύγιον θέλει περίπου βελτιωθή κατά 4,6 έκτομμύρια Λίρας Άγγλίας.

Ός πρόσ την έθνικήν οικονομίαν της χώρας, αύτη θέλει πλουτισθή διά των άντιστοιχών ως άνω άριθμών, ήτοι διά παραγωγής προϊόντων αξίας περίπου 1.700 έκτομμυρίων δραχμών.

Ός πρόσ την έκ της σακχαροβιομηχα-

νίας συντήρησιν άγροτικού πληθυσμού, ό έν τας έκτάσεις της τευτοκαλλιέργειας άριθμός των εργασθησόμενων οικογενειών θέλει άνέλθη εις 36.000 οικογενείας, ήτοι εις πληθυσμόν άνωτερον των 150.000 κατοίκων.

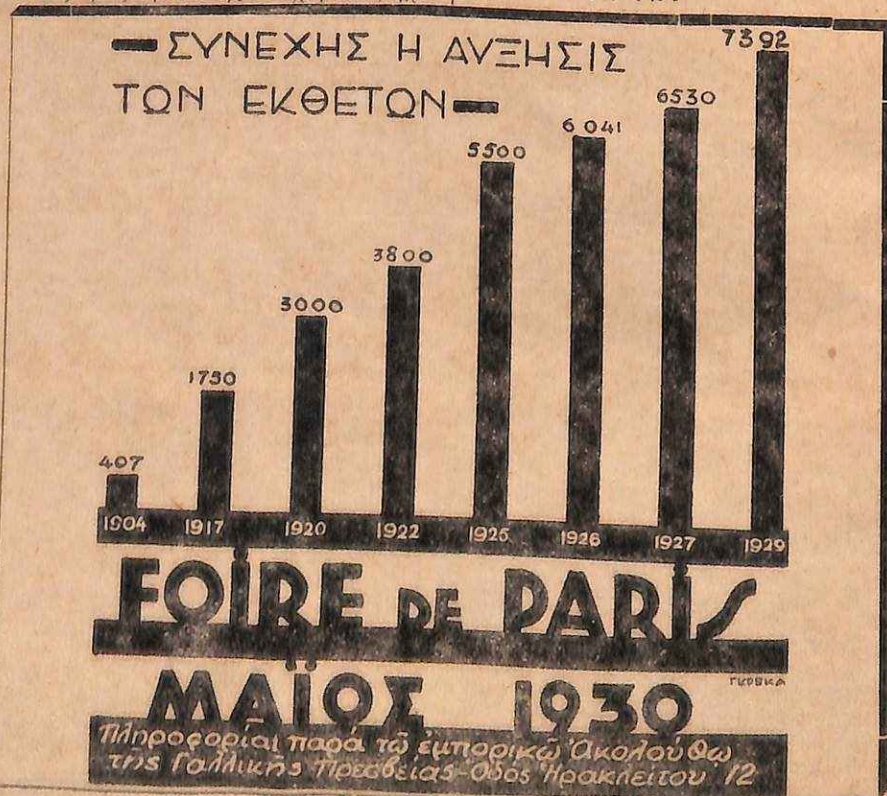
Ός πρόσ τάς μεταγενέστερας προσόδους του Κράτους, τάς εισπραχθησόμενας έκ της έπιχειρήσεως, αύται θέλουν άνέλθη, μη ύπολογιζόμενου φόρου κατανώλις επί της παραγομένης σακχάρως, εις τουλάχιστον 600 έκτομμύρια δραχμών έτησίως, λαμβανομένου ύπ' όψει ότι τό Κράτος διά των διαφόρων αύτόν φορολογιών άντλεί ποσοστόν κυμαινόμενον μεταξύ 35 — 40 % επί του παραγόμενου πλούτου.

Ούτω έν Γαλλία κατά τό 1885, δηλαδή τριακονταετίαν κατόπιν της έπιτρεψάσης την πραγματικήν ίδρυσιν της βιομηχανίας της σακχάρως νομοθεσίας, τά άποτελέσματα ήσαν τά ακόλουθα:

Αί καλλιεργούσαι σακχαροτεύτλα έπαρχίαι έδανείζοντο 100.000 κεφαλάς μεγάλων κτηνών από τάς άλλας έπαρχίας. Η έτησία έπεξεργασία ριζών ήτο 7 ½ έκτομμύρια τόννων. Τά έργοστάσια παρήγον σάκχαριν αξίας 200 έκτομμυρίων χρυσών φράγκων, μελάσσαν αξίας 27 έκτομμυρίων και πολypous αξίας 18 έκτομμυρίων, ήτοι έν συνόλω προϊόντα αξίας 245 έκτομμυρίων φράγκων χρυσών, μείζονος θθεν αξίας της παραγωγής γαιανθράκων και σιδήρου όμοι. Έχρησιμοποιοϋντο συνάμα 65.000 έργάται εις τά σακχαροποιεία και 110.000 εις τους άγρούς. Η βιομηχανία αύτη είχεν έγκατεστημένη δύναμιν 75.000 ίππων ενώ αί βιομηχανίαί κλωστήριων και ύφαντουργείων όμοι μόνον 39.000 ίππων. Αί 100.000 κεφαλαί κτηνών απέδιδον έτησίως 30.000 τόννους κρέατος διά τά σφαγεία και 2 έκτομμύρια τόννους κόπρου διά την λίπανσιν έκτάσεων ένδς έκτομμυρίου στρεμμάτων.

Δ. ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ (*)

(*) [Σ.Σ. Η «Εργασία» έπιφυλάσσει να επανέλθη επί του ζητήματος ίνα έξεταστώ τουτο και από άπόψεως διεθνούς συναγωνισμού και παραγωγής.]

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΕΝΟΙΚΙΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΤΟ 19ον άρθρον του Συντάγματος της Έλληνικής Δημοκρατίας όρίζει κατά λέξιν τά εξής: «Ούδεις στερείται της ιδιοκτησίας αυτού ειμή διά δημοσίαν ώφέλειαν προσηκόντως άποδεδειγμένην, ότε και όπως ό νόμος διατάσσει, πάντοτε δέ προηγούμενης πλήρους άποζημιώσεως».

Έννοείται, από μίαν καθαρώς νομικήν άποψιν, ίσως τό ένοικιοστάσιον να μη θεωρηται ότι άποστερεί τινα της ιδιοκτησίας του. Είνε πασίγνωστον ό μόνον κατέστρεψεν άμεσώ τώ τρώφω πολυδλιγώτερα κεφάλαια άπ' εκείνα τά όποια ήμεις καταστρέψαμεν και έξακολουθούμεν να καταστρέφωμεν έμμέσώ τώ τρώφω, διά της άστόχου και άσυνειδήτου κοινωνιστικής πολιτικής μας. Ρευστά κεφάλαια υπάρχουν άφθονα εις τον τόπον μας, έγραφε πρό καιρού κάποιος έξέχων διευθυντής ένός μεγάλου τραπεζιτικού καθιδρύματος μας. Έννοείται, άφθονα θα ήτο γελοϊον να όνομάσχη κανείς τά ρευστά κεφάλαια τά όποια σήμερον ή έλληνική αγορά διαθέτει. Θά ήτο όμως λογικόν εάν διύσχυριζετο κανείς ότι με τά διαθέσιμα ρευστά κεφάλαια της σήμερινης έλληνικής αγοράς, ή βιομηχανία και τό έμπορίον της χώρας μας δέν ήθελον ύποφέρει και τόσον, εάν αί κυριώτεροι βάσεις, δηλ. ή άκίνητος περιουσία της χώρας μας δέν εύρίσκετο εις μίαν περιοριστικήν κατάστασιν. Τά ρευστά κεφάλαια, ως γνωστόν, αί τράπεζαι δέν τά διαθέτουν διά φιλανθρωπικούς σκοπούς, άν και εύτυχώς εις τον τόπον μας τό φιλόνηθρον πνεύμα τυγχάνει να είνε λίαν άνεπτυγμένον. Ο κυριώτερος έπίσης σκοπός των τραπεζών δέν δύναται να είνε μόνον ή συνάθροις ρευστών κεφαλαίων. Έπιθυμούν έπίσης να τά έκμεταλλευσθώ. Προκειμένου όμως να τά άπολέσουν, αναγκάζονται να άκολουθήσουν μίαν συντηρητικήν πολιτικήν. Η μόνη διέξοδος λοιπόν της κυριαρχίας της κρίσεως, ή οποία σήμερον μαστίζει την χώραν μας δέν δύναται να είνε μόνον ή έμμεσος επέμβασις της Κυβερνήσεως, διότι και εις αύτην την περίστασιν άμφιβάλλομεν κατά πόσον πάλιν αί τράπεζαι θα ήσαν εις θέσιν να κρίνουν τό βιώσιμον ή μη των διαφόρων οικονομικών έπιχειρήσεων ίνα επ' αυτών των βάσεων έγκαταλείψουν την μέχρι τοϋδε δικαιολογημένην συντηρητικήν πολιτικήν των. Τό τί λοιπόν εις αύτην την περίστασιν δύναται να μάς χρησιμεύσῃ ή άκίνητος περιουσία, δυστυχώς δέν είμεθα εις θέσιν να άναπτύξωμεν έδω, μάλλον άφού ήδη πρό πολλού μάς έδόθη ή εύκαιρία να δημοσιεύσωμεν τάς άντιλήψεις μας. Δέν πάσχομεν λοιπόν τόσον από έλλειψιν ρευστών κεφαλαίων όσον από μίαν λίαν αισθητήν εξάντλησιν της αξίας ένός μεγάλου μέρους της άκίνητου περιουσίας μας.

Τώρα ως έλθωμεν εις μίαν άλλην άποψιν εξ ίσου οικονομικής φύσεως. Διά την Βιέννην, όπου ως γνωστόν τό ένοικιοστάσιον θεωρείται ως τό άντιοικονομικότερον της Εύρώπης, έχομεν να παρατηρήσωμεν τά εξής: φαινομενικώς και έκ πρώτης όψεως οι Βιεννέζοι ιδιοκτήται ζημιούται περισσότερο των ιδίων μας. Άλλ' όμως μόνον φαινομενικώς, διότι εκείνος όστις ήθελε λάβη τον κόπον να ύπολογίσῃ τά τελικά και πραγματικά άποτελέσματα άμφοτέρων των ένοικιοστασίων ήθελεν είδη ότι δυστυχώς οι Έλληνες ιδιοκτήται ζημιούται πολύ περισσότερο των Αυστριακών. Άκριβώς διά τον λόγον

καμμίαν άλλην έποχήν ή άνθρωπότης δέν κατεκυριεύθη από πλέον άνισορροπίας οικονομικών άντιλήψεων από ό,τι ή σήμερινη μεταπολεμική άνθρωπότης. Άρκεί να αναφέρωμεν τά κομμουνιστικά πειράματα της Ρωσίας και την κοινωνιστικήν πολιτικήν των διαφόρων κρατών της Εύρώπης. Ο πόλεμος λοιπόν κατέστρεψεν άμεσώ τώ τρώφω πολυδλιγώτερα κεφάλαια άπ' εκείνα τά όποια ήμεις καταστρέψαμεν και έξακολουθούμεν να καταστρέφωμεν έμμέσώ τώ τρώφω, διά της άστόχου και άσυνειδήτου κοινωνιστικής πολιτικής μας.

Ρευστά κεφάλαια υπάρχουν άφθονα εις τον τόπον μας, έγραφε πρό καιρού κάποιος έξέχων διευθυντής ένός μεγάλου τραπεζιτικού καθιδρύματος μας. Έννοείται, άφθονα θα ήτο γελοϊον να όνομάσχη κανείς τά ρευστά κεφάλαια τά όποια σήμερον ή έλληνική αγορά διαθέτει. Θά ήτο όμως λογικόν εάν διύσχυριζετο κανείς ότι με τά διαθέσιμα ρευστά κεφάλαια της σήμερινης έλληνικής αγοράς, ή βιομηχανία και τό έμπορίον της χώρας μας δέν ήθελον ύποφέρει και τόσον, εάν αί κυριώτεροι βάσεις, δηλ. ή άκίνητος περιουσία της χώρας μας δέν εύρίσκετο εις μίαν περιοριστικήν κατάστασιν. Τά ρευστά κεφάλαια, ως γνωστόν, αί τράπεζαι δέν τά διαθέτουν διά φιλανθρωπικούς σκοπούς, άν και εύτυχώς εις τον τόπον μας τό φιλόνηθρον πνεύμα τυγχάνει να είνε λίαν άνεπτυγμένον. Ο κυριώτερος έπίσης σκοπός των τραπεζών δέν δύναται να είνε μόνον ή συνάθροις ρευστών κεφαλαίων. Έπιθυμούν έπίσης να τά έκμεταλλευσθώ. Προκειμένου όμως να τά άπολέσουν, αναγκάζονται να άκολουθήσουν μίαν συντηρητικήν πολιτικήν. Η μόνη διέξοδος λοιπόν της κυριαρχίας της κρίσεως, ή οποία σήμερον μαστίζει την χώραν μας δέν δύναται να είνε μόνον ή έμμεσος επέμβασις της Κυβερνήσεως, διότι και εις αύτην την περίστασιν άμφιβάλλομεν κατά πόσον πάλιν αί τράπεζαι θα ήσαν εις θέσιν να κρίνουν τό βιώσιμον ή μη των διαφόρων οικονομικών έπιχειρήσεων ίνα επ' αυτών των βάσεων έγκαταλείψουν την μέχρι τοϋδε δικαιολογημένην συντηρητικήν πολιτικήν των. Τό τί λοιπόν εις αύτην την περίστασιν δύναται να μάς χρησιμεύσῃ ή άκίνητος περιουσία, δυστυχώς δέν είμεθα εις θέσιν να άναπτύξωμεν έδω, μάλλον άφού ήδη πρό πολλού μάς έδόθη ή εύκαιρία να δημοσιεύσωμεν τάς άντιλήψεις μας. Δέν πάσχομεν λοιπόν τόσον από έλλειψιν ρευστών κεφαλαίων όσον από μίαν λίαν αισθητήν εξάντλησιν της αξίας ένός μεγάλου μέρους της άκίνητου περιουσίας μας.

Τώρα ως έλθωμεν εις μίαν άλλην άποψιν εξ ίσου οικονομικής φύσεως. Διά την Βιέννην, όπου ως γνωστόν τό ένοικιοστάσιον θεωρείται ως τό άντιοικονομικότερον της Εύρώπης, έχομεν να παρατηρήσωμεν τά εξής: φαινομενικώς και έκ πρώτης όψεως οι Βιεννέζοι ιδιοκτήται ζημιούται περισσότερο των ιδίων μας. Άλλ' όμως μόνον φαινομενικώς, διότι εκείνος όστις ήθελε λάβη τον κόπον να ύπολογίσῃ τά τελικά και πραγματικά άποτελέσματα άμφοτέρων των ένοικιοστασίων ήθελεν είδη ότι δυστυχώς οι Έλληνες ιδιοκτήται ζημιούται πολύ περισσότερο των Αυστριακών. Άκριβώς διά τον λόγον

ότι ό μόν Έλλην ιδιοκτήτης εισπράττει τό πολλαπλάσιον του Αυστριακού, πάλιν όμως μετά την τελικήν άρσιν του ένοικιοστασίου θα είνε ήναγκαζόμενος να έξοδεύσῃ τουλάχιστον τό ποσόν των 20% της πραγματικής αξίας της ιδιοκτησίας του πρόσ ριζικήν έπισκευήν αύτης. Ένώ ό Βιεννέζος ιδιοκτήτης μετά παρέλευσιν μερικόν έτών θά εισέλθῃ εις την ιδιοκτησίαν του ή όποία θά είνε θαυμασίως άνακαινισμένη με τά έξοδα των ένοικιαστών του. Τοιούτοτρόπος λοιπόν άν και κατά την διάρκειαν του ένοικιοστασίου ό Βιεννέζος ιδιοκτήτης όπέφερε περισσότερο του Έλλήνος συναδέλφου του, πάλιν όμως αυτός θά είνε ό δλιγώτερον ζημιωθείς από τό ένοικιοστάσιον. Δέν πρέπει δέ να λησμονήσωμεν ότι ήμεις οι Έλληνες είτε ένεκα της έμφύτου άκαταστασίας μας, είτε ένεκα της έλλείψεως έπιστάτων, άσυντηρών νόμων άποζημιώσεως κτλ., πολύ περισσότερο από κάθε άλλον λαόν φθείρομεν τάς οικίας εις τάς όποιās δωρεάν κατοικοϋμεν. Μία δέ έλαφρά φθορά, την όποίαν οι ιδιοκτήται σήμερον άποφεύγουν να έπιδιορθώσουν, εις τό τέλος θά τους στοιχίσῃ πολύ περισσότερο.

Ότι τό ένοικιοστάσιον δέν είνε τό καταλληλότερον μέσον πρόσ καταπολέμησης της μεγάλης έλλείψεως κατοικιών, αυτό είνε ήδη παραδοχόμενον πρό πολλού από κάθε λογικόν άνθρωπον. Σύμφωνα όμως με τάς γνώσεις μας, ύπάρχει ένα άλλο ζήτημα τό όποιον δυστυχώς μέχρι σήμερον δέν παρετηρήθη από κανένα οικονομολόγον ή δημοσιογράφον. Εις την Βιέννην, ως γνωστόν, όπου ή παράτασις του ένοικιοστασίου θεωρείται ως ένα έκλογικόν δελείασμα τάς Βιεννέζων Μαρξιστών, παρετηρήθη ότι παρ' όλας τάς νέας κατοικίας τάς όποιās οι τελευταίοι άνηγειραν από τάς εισπράξεις του πολυσεβικικού φόρου επί τό μισθώματος των οικιών (έννοείται εις βάρος του ιδιοκτήτου), ή έλλειψις κατοικίας παρέμεινε ακριβώς ή αύτή ως ήτο και πρό της έναρξεως του μεγαλειπόδου προγράμματος των. Ο πληθυσμός της Βιέννης κατά τό 1914 άνήρχετο εις 2.045.000 κατοίκους χωρίς καμμίαν σπουδαίαν έλλειψιν κατοικιών. Από τό 1914 — 1930 άνηγέρθησαν (ιδίως κατά την έποχήν 1924 — 1930) πλέον των 50.000 κατοικιών από μέρους των Μαρξιστών, ενώ ό πληθυσμός ήτο κατά τό 1930 μόνον 1.858.000. Σύμφωνα με τάς πολυσεβικικάς μεγαλοφάσεις των κατά τάς άρχάς του 1929, ζήτημα έλλείψεως κατοικίας δέν θά ύφίστατο πλέον διά την Βιέννην. Πώς λοιπόν δυνάμεθα να εξηγήσωμεν τό άνωτέρω παράδοξον γεγονός; Αί κατηγορίαι έναντίον του μαρξιστικού νεποτισμού είνε αδύνατον να έπεξηγήσουν τάς μεγάλας διαφοράς των άνωτέρω άριθμών. Είνε αληθές ότι τά κομμουνιστικά προγράμματα πάντοτε άποτυγχάνουν. Εις αύτην την περίπτωση όμως δέν πρέπει να λησμονήσωμεν ότι οι Μαρξιστάι της Βιέννης είχον εις την άπόλυτον διαθέσιν των μίαν θαυμασίαν πηγήν πλούτου — την έντιμωτάτην άστικήν τάξιν των Βιεννέζων ιδιοκτητών. Η σήμερινη λοιπόν έλλειψις κατοικιών δέν δύναται άλλως να εξηγηθῇ παρ' ούτω: Μία πόλις, ως γνωστόν, έχει περισσότερους θανάτους από γεννήσεις, ιδίως δέ μία μεγαλούπολις, ως είνε ή Βιέννη, εις την όποιαν άλλως τε από τό 1914 — 1930 ή άνωτέρα αναλογία ηδείθη καταπληκτικώς (καθ' έκάστην ήμεραν) πληθυσμός της Βιέννης μειοϋντο κατά 4 άτομα. Ο άριθμός λοιπόν εκείνων

οίτινες κατά τὰ 1914 κατείχον κατοικί-
ας, σήμεραν ἐμειώθη σημαντικῶς, ὁ ἀ-
ριθμὸς δὲ τῶν δωματίων τῶν κατοικί-
ων τῶν ἐμειωμένων αὐτῶν. Δηλαδή ση-
μερον χάρις εἰς τὸ ἐνοικιοστάσιον ἕνας
μεγαλειτέρος ἀριθμὸς δωματίων ἀντι-
στοιχεῖ εἰς ἕνα μικρότερον ἀριθμὸν
κατοίκων, ἀπὸ τὸ 1914. Ἐνῶ οἱ ἐπὶλυ-
δες τοῦ 1914 — 1930 (διότι ἀπὸ τοὺς
ἐπὶλυδας διατηρεῖται καὶ αὐξάνει ὁ
πληθυσμὸς μὴς πολιτισμένης μεγα-
λουπόλεως) καὶ ἕνα μέρος ἐκείνων
(ἀπὸ τῶν γηγενῶν) οἵτινες ἔκτοτε
ἱδρυσαν ἰδικὰς τῶν οἰκογενείας, εἶνε
σημερον ἡναγκασμένοι νὰ παραμεινῶν
εἰς τὰς κατοικίας τῶν Μαρξιστῶν
εἰς μικράς καὶ ἀκριβὰς κατοικίας
τῆς ἐλευθέρας ἀγορᾶς. Φαίνεται λοιπὸν
ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶλυδων τοῦ 1914—
1930 εἶνε πολὺ μεγαλιτέρος ἀπὸ τὰς
νέας ἀνεργεῖας οἰκίας. Ἀλλῶστε ση-
μερον εἰς τὴν Βιέννην εἶνε κοινῶς γνω-
στὸν μυστικὸν ὅτι ἡ ἐλευθέρα ἀγορὰ
παρουσιάζει μίαν μεγαλιτέραν προσ-
φορὰν εἰς «ὑπενοικιστὰς» κατοικίαν
ἀπὸ τὸ 1914, καὶ ὅτι πολλὰ οἰκίαι μὲ
6 — 12 δωμάτια κατοικοῦνται ἀπὸ 1—2
πρόσωπα.

Τώρα ἂς ἐλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς
οἰκονομικῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἀφρημέ-
νη νομικὴ δικαιοσύνη δὲν μᾶς ἐνδιαφέ-
ρει ποσῶς. Ἐδῶ πάλιν θὰ περιορισθῶ-
μεν εἰς τὸ μαρξιστικὸν πρότυπον τοῦ
ἐνοικιοστασίου τῆς Βιέννης, ἀκριβῶς
διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ Μαρξισταὶ θεω-
ροῦν τοὺς ἐαυτοὺς τῶν ὡς τοὺς κατ'
ἐξοχὴν προμάχους τῆς οἰκονομικῆς δι-
καισύνης. Εἰς τὴν Βιέννην ὁ κόσμος
ἔνεκα τῆς μεγαλῆς πτώσεως τοῦ νομί-
ματος (1 Kr. = 14.000 Kr. χάρτινης)
καὶ τῶν διαφόρων πολεμικῶν δανείων
ἀπώλεσε τὸ πᾶν, ἐνῶ οἱ ἰδιοκτῆται διε-
τήρησαν τὸ ἐλάχιστον τὴν ἀκίνητον πε-
ριουσίαν τῶν. Οἱ Μαρξισταὶ λοιπὸν τῆς
Βιέννης ἂν καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπο-
φύας ἔπεισαν ἕξω, πάλιν δὲ ἀπὸ τὴν
ἀποψιν μὴς ἀφρημένης δικαιοσύνης
(ἡ ὁποία, ἐννοεῖται, πάντοτε βλάπτει
ἀκριβῶς ἐκείνους τοὺς ὁποίους θέλει
νὰ ὠφελήσῃ) δὲν εἶχον καὶ τὸσον ἄδι-

κον διατηροῦντες τὸ ἐνοικιοστάσιον.
Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἡ
ἰδιοκτησία τῆς Βιέννης εὐρίσκεται ἤδη
πρὸ πολλοῦ συγκεντρωμένη εἰς ὀλίγα
πρόσωπα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ, ὅπου
μόνον τὸ ἥμισυ τῶν ἰδιοκτητῶν στερεῖ-
ται τῆς ἰδιοκτησίας του, ὅπου τὸ νόμι-
μα δὲν ἀπώλεσε παρὰ τὰ 15) 16 τῆς ἀξί-
ας του καὶ ὅπου, ὡς γνωστὸν, ἡ ἰδιοκτη-
σία δὲν εἶνε συγκεντρωμένη εἰς ἕνα πε-
ριορισμένον ἀριθμὸν προσώπων, τὸ
ἐνοικιοστάσιον δὲν δύναται κατ' οὐδέ-
να τρόπον νὰ δικαιολογηθῇ. Ἐκτὸς ἐάν
θέλωμεν νὰ τιμωρήσωμεν ἕνα μέρος
τῶν ἰδιοκτητῶν μας, οἱ ὁποῖοι ἐν παν-
τὶ μόνον καὶ κόπον κατάρθωσαν νὰ
μᾶς ἐφοδιάσουν μὲ κατοικίας εἰς μίαν
ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ χρῆμα, ὡς
γνωστὸν, δὲν ἔβγαине καὶ τὸσον εὐκόλου.
Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ
νὰ προφυλάξωμεν τοὺς οἰκονομικῶς ἀ-
δυνάτους, ἀλλ' ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεῦ-
σωμεν ὅτι ἡ ἴδια δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ
ἀδικήσωμεν ἕνα μέρος μόνον τῶν ἰδιο-
κτητῶν μας. Ἐννοεῖται, οἱ οἰκονομικοὶ
νόμοι μᾶς ἀπαγορεύουν παρόμοια ἡμι-
κομμουνιστικὰ πειράματα ἐπὶ τῶν νέ-
ων ἰδιοκτητῶν, διότι αἱ συνέπειαι τοι-
αύτης φύσεως πειραμάτων θὰ ἦσαν
λίαν δυσμενεῖς διὰ τὰς μελλούσας γε-
νεάς τῶν οἰκονομικῶς ἀδυνάτων. Δὲν
ἀμφιβάλωμεν ὅτι καθὼν ὅλων μας
εἶνε νὰ προφυλάξωμεν τοὺς ἀναπῆ-
ρους καὶ τοὺς ἀπόρους συγγενεῖς τῶν
θυμάτων τοῦ πολέμου. Ἀλλ' ἐννοεῖται,
ὅλων μας καὶ ὅχι ἐνὸς μόνον μέρους
τῶν ἰδιοκτητῶν μας. Εἶνε εὐκόλον νὰ
κάνη κανεὶς τὸν γενναῖον δῶρον μὲ τὴν
στέτην τοῦ ἄλλου, δὲν φαίνεται ὅμως
νὰ εἶνε καὶ ἠθικῶς δίκαιον. Ἐνα ἠθικὸν
κράτος δὲν βλάπτει κανένα μέρος μὴς
ὀρισμένης τάξεως πολιτῶν διὰ νὰ ὠφε-
λήσῃ ἕνα ἄλλο μέρος πολιτῶν· αὐτὸ
εἶνε ἴδιον ἐνὸς ἡμιπολυσεβικικοῦ κρά-
τους.

ΝΙΚ. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ (*)

(*) [Σ.Σ. Προσθέντες τὰς ἐπὶ πολλῶν σημειῶν
ἐπιφυλάξεις τῆς «Εργασίας», ἴδια ὡς πρὸς
τὴν σκοπιμότητα συγκρίσεως τῆς ἐξελίξεως
τῆς Βιέννης πρὸς τὴν τῶν Ἀθηνῶν.]

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΛΛΗΝ. ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἀποτελέσματα ἐκμεταλλεύσεως μηνὸς Ὀκτωβρίου 1929

ΣΥΝΟΛΟΝ ΔΙΚΤΥΟΥ

I. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ		1929	1928
1) Ἐξ ἐπιβατῶν	Δεχ.	12. 722. 164. 65	Δεχ. 15. 753. 713. 75
2) Ἐξ ἐμπορευμάτων	»	20. 218. 263. 65	» 22. 935. 541. 05
3) Διάφορα	»	558. 018. 18	» 93. 225. 45
Σύνολον	Δεχ.	33. 498. 446. 48	Δεχ. 38. 782. 480. 25
II. ΔΑΠΑΝΑΙ			
1. Προσωπικὸν			
α) Ἀπολαύει προσωπικῶν	Δεχ.	17. 731. 987. 35	Δεχ. 16. 673. 078. 10
β) Εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας	»	316. 494. 74	» 292. 733. 54
γ) Εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Συντάξεων	»	1. 556. 141. 95	» 756. 397. 35
Ὀλίκων	Δεχ.	19. 604. 624. 04	Δεχ. 17. 722. 208. 99
2. Ὑλικά καὶ διάφορα			
Δεχ.	10. 170. 199. 84	Δεχ. 8. 485. 356. 71	
Σύνολον	Δεχ.	29. 774. 823. 88	Δεχ. 26. 207. 585. 70

Σημειώσεις: 1) Εἰς τὰς εἰσπράξεις συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐπὶ πι-
στώσει μεταφοραὶ τοῦ Δημοσίου ἀνερχόμεναι εἰς Δεχ. 2. 538. 221. 35
2) Εἰς τὰς δαπάνας δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ ἐκτακτὰ
ἔργα ἀνερχόμενα εἰς Δεχ. 1. 140. 387. 89
3) Εἰς τ' ἀνωτέρω ἀποτελέσματα δὲν περιλαμβάνεται ὁ φόρος τοῦ Δημοσίου.
(ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ)

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

Κύριε Διευθυντά τῆς «Εργασίας»,

Ἡ «Εστία» ἐδημοσίευσε τρία κύρια ἄρθρα
τοῦ κ. Ἀνδρεάδη διὰ τὰ αἷτια τῆς οἰκονομ-
ικῆς κρίσεως μας καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς θε-
ραπείας αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲ, βεβαίως, τὰ ἄρθρα
αὐτὰ εἶναι σοβαρὰ καὶ ἐπιστημονικὰ, καθί-
στανται ἀξία μεγάλης προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν
οἰκονομολόγων καὶ τοῦ Κράτους μας. Ὁ κ.
Ἀνδρεάδης ἀποδίδει τὰ αἷτια εἰς τὰ σφάλματα
τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Κράτους καὶ ὑποδεικνύει ὡς
θεραπείαν τὴν οἰκοκυρωσὴν καὶ τοῦ Κρά-
τους καὶ τοῦ λαοῦ.

Νομίζω ὅμως ὅτι παραγνωρίζεται ὑπὸ τῶν
οἰκονομολόγων μας ἕνας σπουδαιότερος λόγος,
ἴσως δὲ καὶ ὁ μόνος τῆς γενικῆς μας οἰκονο-
μολογικῆς κρίσεως: ὁ ἠθικὸς παράγων. Ἐχῶ
δὲ τὴν ταπεινὴν ἀντίληψιν ὅτι ὅλη ἡ γενικὴ
ἐθνικὴ μας κακοδιαμονία, ὑπὸ πᾶσαν ἐποχὴν,
ἔχει λόγον ἠθικόν, προέρχεται, δηλαδή, ἀπὸ
τὴν ἠθικὴν βλάβην τὴν ὁποίαν ἔπαθεν ὁ τό-
πος μας διὰ τῆς διαιρέσεώς του. Διότι ἀφ' ἧς
ἐποχῆς διηρέθη εἰς δύο ἀντίθετα μέρη, εἰσε-
χώρησαν ἡ διχόνοια, τὰ μίστα, τὰ πάθη, ἡ ἐχ-
θρα καὶ ἡ κακοδιαμονία, ταῦτα δὲ τὰ ἄμεσα
καὶ ἔμμεσα ἀποτελέσματα εἶναι καὶ αἱ ἐθνικαὶ
μας καταστροφαί, καὶ αἱ κοινωνικαὶ κρίσεις,
καὶ αἱ οἰκονομικαὶ στενοχωρίαι καὶ τοῦ λαοῦ
καὶ τοῦ Κράτους.

Διὰ νὰ ἀναλάβῃ λοιπὸν καὶ τὸ Κράτος καὶ
ὁ λαὸς πρέπει, νομίζω, πρῶτον νὰ ἀνυψωθῇ τὸ
ἐκπεσὺν ἠθικὸν αὐτοῦ, νὰ καταπαύσῃ τελείως
ὁ σάλος αὐτοῦ τῆς διαιρέσεως, νὰ ἀποκατα-
σταθῇ καὶ ἡ ὁμόνοια τοῦ λαοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη
καὶ πίστις αὐτοῦ πρὸς τὸ Κράτος. Τότε μόνον
εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ πραγματικὴ ἀνασυγ-
κρότης καὶ ἀναδημιουργία, ὅταν ἡ συνεργα-
σία μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Κράτους εἶναι
ἐλλεικρινῆς, ἀκμαία καὶ διαρκής.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ λαὸς ἐλησμονή-
σεν ἡ θέλει νὰ λησμονήσῃ ἔχθρας καὶ συζη-
τήσεις καὶ πάθη, καὶ ὅτι τὸ Κράτος μὲ τὸ
κύρος του κ. Βενιζέλου ἐργάζεται θαυμασίως
διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους
μας, ἀλλ' εἶναι ἀφ' ἑτέρου ἀληθές, ὅτι ὁ λαὸς,
ὅλος ἡ τοῦλάχιστον μὲν μέρος αὐτοῦ, δὲν
ἔχει οὔτε πίστιν, οὔτε ἀγάπην, οὔτε ἐνδιαφέ-
ρον διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους, τὸ ὁ-
ποῖον θεωρεῖ ὡς τὸν μόνον ὑπαίτιον τῆς κα-
κοδιαμονίας του· καθόσον μάλιστα αὐτὴ ἀξιά-
νει, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ δυσφορία καὶ ἡ ἀν-
τιπάθεια τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ Κράτος ἐντείνεται.
Δυστυχῶς δὲ σημαντικὸν μέρος τοῦ Τόπου, ἐκ-
μεταλλευόμενον τὰς ἀδυναμίας, τὴν ἀμάθειαν
καὶ τὴν στενοχωρίαν, ὑποβάλλει τὴν δυσφο-
ρίαν ταύτην τοῦ λαοῦ καὶ γίνεται αἷτιον ὥστε
τὸ ἠθικὸν καὶ ἡ ζωτικότης τούτου νὰ κατα-
σταταλῶνται εἰς ἔχθραν ἀνέναντι τοῦ Κράτους,
ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τοῦ ἐμπνέτῃ τὸ θάρρος, τὴν πί-
στιν καὶ τὴν πεποίθησιν εἰς αὐτό.

Ὁ κ. Ἀνδρεάδης παρέβαλε τὸν ἐθνικὸν ὁρ-
γανισμόν μὲ τὸν νοσοῦντα οργανισμόν ἀτόμου,
εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἰατρός διδει διάφορα ἱατρικὰ
καὶ τονωτικά πρὸς θεραπείαν. Ἀλλ' ὅπως εἰς
τὴν ἱατρικὴν τὸν σπουδαιότερον ὁδὸν παίζει
τὸ ἠθικὸν τοῦ ἀρρώστου, καὶ αὐτὸ, κυρίως,
πρέπει ὁ καλὸς ἰατρός νὰ ἀνυψώσῃ, ἔτσι πρέ-
πει καὶ ὁ λαὸς πρῶτα νὰ ἀποκτήσῃ ἀπόλυτον
πίστιν καὶ πεποίθησιν εἰς τὸ Κράτος του, διότι
τότε καὶ αὐτὸς θὰ ἀνακτήσῃ τὸ ἠθικὸν του.

Ὁ Τόπος, ὅστις σήμερον εἶναι ὁ μεγαλιτέ-
ρος παράγων τῆς διαπαιδαγωγίσεως τοῦ λαοῦ,
ὀφείλει ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παρακολουθῇ ἀγρύ-
πνως τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ
νὰ τονώσῃ τὸ χαμηλὸν αὐτοῦ ἠθικὸν καὶ νὰ
ἐμπνέῃ θάρρος διὰ τὸν βίον, πίστιν πρὸς τὸ
Κράτος, ἐλπίδα καὶ πεποίθησιν διὰ τὸ μέλλον.

Μόνον ὁ Τόπος, ἀλλὰ ἕνας καλὸς, ἕνας σά-
φρων, ἕνας ἀνιδιοτελὴς Τόπος θὰ συντελέσῃ
νὰ σωθῇ ἡ Πατρίς μας ἀπὸ μίαν ἐθνικὴν πώ-
χευσιν, πρὸς τοιοῦτον ὅμως πρέπει νὰ ὑψωθῇ εἰς
τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς του.

Ἐν γένει δὲ ἂς πεισθοῦν ὅλοι οἱ ἐνδιαφε-
ρόμενοι διὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας, ὅτι ἡ
μόνη σωτηρία ἐγκτεῖται εἰς τὸν ἠθικὸν παρά-
γωντα καὶ ὅτι ἅμα αὐτὸς ἀποκατασταθῇ, ἡ ὅλη
ἀνασυγκρότησις θὰ ἀκολουθήσῃ αὐτομάτως,
ἐνῶ τούτου μὴ ἀνυψωμένου, δλαὶ αἱ προσπά-
θειαι καὶ τοῦ Κράτους καὶ τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι
μάταιαι.

Μὲ ἀπόληψιν
Ε. ΒΑΛΑΟΥΡΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΜΟΡΦΩΜΕΝΕΣ ΚΙ' ΑΜΟΡΦΩΤΕΣ

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ Νάκου βάζει μπρο-
στά τὴν Ἑλληνίδα σὰ σύζυγο. Καὶ
νὰ οἱ κατηγορίες μὲ τὰ ἴδια τῆς τὰ
λόγια:

«Τὴ ν ε ἰ δ α, — τὴν παντρεμένη —
ἐκεῖ μπροστὰ στὴν ἀρρώστεια τοῦ ἀν-
τρός της, ὅλο γκρίνια. Γκρίνιαζε ἀκό-
μα στὸ Νταβὸς «γιατί δὲν μπορούσε νὰ
τὴν συνοδέψῃ στὸ χορὸς», τέλος νὰ τὴν
διασκεδάσῃ! Ὁ ἄντρας γιὰ τὴν Ἑλλη-
νίδα εἶνε κ α μ ω μ ἔ ν ο ς ν ᾶ
δ ἰ ν η λ ε π τ ᾶ (τὸ ἀπακοῦμπι
της) καὶ νὰ τὴν διασκεδάσῃ. . . .

Τώρα ἀνοίγω παρένθεση καὶ λέω, πῶς
ὁ ἄντρας τὴν ἔφτιαξε αὐτὸς ἔτσι, καὶ
τὶς περισσότερες φορὲς εἶνε ἀνταξία
του. Τὴν θέλει κύριε νὰ μὴ σπουδάσῃ;
«Πούφ, τί ἀηδία καὶ τί βαρετὸ πράγμα
μιά γυναῖκα μορφωμένη», σκέπτονται
πολλοὶ — ἡ «ἡ γυναῖκα ἡ σπουδασμένη
παίρνουν τὰ μυαλά της ἀέρα». Λοιπὸν,
πλήρως τὰ, τώρα, μὲ τὰ λεφτά σου.
Μὴν γκρινιάζεις. Τελειώνει ἡ παρένθεσις
καὶ συγγνώμην κύριε ἂν σὰς σύγχι-
σα». «Α, ὅχι, δεσποινίς, δὲ μᾶς συγχι-
σατε διόλου, μὲ τὶς «πικρὲς ἀλήθειες»
ποὺ μᾶς εἶπατε. Ἄν εἶνε νὰ συγχιστοῦ-
με γιὰ κάτι ἐδῶ, εἶνε γιὰ τὸν εὐκόλου
τρόπο πού γενικεύετε. Εἰδότε στὸ Ντα-
βὸς ποῖος ξαίρει ποῖα κυρία νὰ γκρι-
νιάζῃ μὲ τὸν ἀρρωστο ἄντρα της πού
δὲν μπορούσε νὰ τὴν διασκεδάσει. Καὶ
τὶς πῆρατε μπλαστρί ὅλες. Μὰ ὅλες
λοιπὸν, ἐκεῖ πάνω γκρινιάζουν μὲ τοὺς
δυστυχισμένους τοὺς φθισικοὺς πῶς δὲν
μποροῦσαν νὰ σηκαθοῦν ἀπὸ τὸ κρεβ-
βάτι τους νὰ τὶς χορεύουν; Ἄν εἴν-
βᾶτι τους νὰ τῶν ἀσφαλῶς ὁ ἀέρας τοῦ
ἔτσι καὶ τῶν ἀσφαλῶς ὁ ἀέρας τοῦ
Νταβός. Ἐμεῖς ἐδῶ κάτω ξαίρουμε
πῶς περιποιοῦνται καὶ συμπονοῦν οἱ
πῶς περιποιοῦνται καὶ συμπονοῦν οἱ

γυναῖκες τοὺς ἀρρώστους, ὅχι μονάχα
τοὺς δικούς τους μὰ καὶ τοὺς ξένους
ἀκόμα. Ἐνα αὐτὸς κυρίως ἀπὸ τὴν τά-
ξη πού ἐπικρίνει τόσο σκληρὰ ἡ δεσποινίς
Νάκου εἶνε ἀφαισισμένης σὲ νοσο-
κομεῖα κ' Ἐρυθροῦ Σταυροῦς καὶ ἀ-
γῶνες ὑπὲρ τῆς μάννας καὶ τοῦ παι-
διοῦ κ' ἐκστρατεῖες γιὰ σανατόρια καὶ
ἱατρεῖα ἐναντίον τοῦ κακοῦ. Μὲ τὸν ἄν-
τρα τους μποροῦν νὰ γκρινιάζουν, ὅτι
δὲν τὶς διασκεδάζει ὅταν εἶνε γερός
ἔχει καὶ τὰ μέσα νὰ τὸ κάνει. Κι' ἀφοῦ
ἀπὸ τὶς γυναῖκες τῶν ἀρρώστων πού
«εἶδε» στὸ Νταβὸς ἡ δεσποινίς Νάκου
θέλει νὰ μεταφέρει τὶς παρατηρήσεις
της σ' ὅλες τὶς γυναῖκες καὶ σ' ὅλους
τοὺς ἄντρας, θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ρω-
τήσωμεν: Εἶνε κανένα ἔγκλημα νὰ δια-
σκεδάξῃ ὁ ἄνθρωπος; Καὶ εἶνε φοβερὸ
νὰ θέλει μιά γυναῖκα νὰ τὴν διασκεδά-
σῃ ὁ ἄντρας της; Σ' ὅλο τὸν κόσμον οἱ
γυναῖκες ζητᾶνε ἀπὸ τὸν ἄντρα τους
ἡ τὸ φίλο τους νὰ τὶς διασκεδάσῃ. Μὰ
καὶ τὶ πρέπει νὰ γυρεύουν τάχα; Νὰ
τὶς μελαγχολεῖ; Μακάρι νὰ μπορεῖ
ὁ ἄντρας νὰ χαρίζῃ ὀλοένα εὐχαρίστη-
σιν κ' εὐθυμὴ διάθεσιν στὴ γυναῖκα του·
καὶ μακάρι νὰ μπορεῖ καὶ ἡ γυναῖκα
νὰ κάνει τὸ ἴδιο γιὰ τὸν ἄντρα της.

Ἀλλὰ εἶνε τὰ ἔξοδα στὴ μέση.
Ἡ ζωὴ σήμερον κοστίζει καὶ ἡ δι-
ασκέδαση ἐπίσης. Κι' αὐτὸ ἐνοχλεῖ
πολὺ τὴν δεσποινίδα Νάκου. Καὶ τὰ βᾶ-
ζει, λοιπὸν, μὲ τὴν Ἑλληνίδα καὶ μὲ τὸν
Ἑλληνα σ' αὐτὸ τὸ σημείον. Ἡ Ἑλληνίδα
φαίνεται γιὰ φαντάζεται τὸν ἄντρα κα-
μωμένο νὰ τῆς δίνει λεπτὰ καὶ νὰ τὴν
διασκεδάσῃ. Καὶ οἱ «Ἑλληνες φταίμε
γιατὶ δὲ θέλουμε τὶς γυναῖκες μας μορ-
φωμένες, τὶς φτιάχνουμε «κουκλίτσες».
Ἄς πληρώσουμε λοιπὸν τὰ ἐπίχειρα
τῆς βλακειᾶς μας! Πρέπει νὰ ὁμολο-
γήσω ἁμέσως πῶς δὲ νοιώθω γρῦ ἀπ'
αὐτὰ. Ἄς ὑποθέσωμε πῶς δὲ μᾶς ἀ-
ρρῶσουν διόλου οἱ μορφωμένες γυναῖ-
κες, ἑμᾶς τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὅτι ἐμεῖς
τὶς ἀφήκαμε «κουκλίτσες». Ἦθελα νὰ
ρωτήσω τὴν δεσποινίδα Νάκου: Μιά
μορφωμένη σύζυγος εἶνε. . . φτηνότε-
ρη ἀπὸ μία «κουκλίτσα»; Δὲ θέλει κ'
αὐτὴ κατωκία, φορέματα, κάλτσες,
φατ; Καὶ δὲ θέλει κ' αὐτὴ νὰ διασκε-
δάσῃ; Κι' ἐπομένως ὁ ἄντρας δὲ θὰ
εἶνε καὶ γι' αὐτὴ καμωμένος νὰ τῆς
δίνει λεπτὰ καὶ νὰ τὴν διασκεδάσῃ;
Θὰ μοῦ πεῖ πιθανόν, ἡ δεσποινίς Νά-
κου, ὅτι μὴ μορφωμένη γυναῖκα δὲν
ἀποδίδει σημασία στὶς ἐξωτερικὲς ἀ-
ξίες τῆς ζωῆς κ' ἐπομένως μπορεῖ νὰ
μὴ θέλει λούσα, οὔτε νὰ διασκεδάσῃ
διόλου ἡ μάλλον νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὰ
βιβλία της! Τί νὰ σὰς πῶ: πολὺ
ἀμφίβολα πράγματα. Ἡ μόρφωση γιὰ
τὴν γυναῖκα δὲ θὰ πεί κ' ἀντίθετος τῆς
κοκεταρίας. Δὲ ἀντίθετο βλέπουμε κα-
θε μέρα. Μὰ κ' ἂν ὑποθέσωμε πῶς ἡ
μόρφωση τῆς γυναῖκας μᾶς ἔφερνε κά-
ποια οἰκονομία στὸ ντύσιμό της, θ' ἄ-
ξιζε, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μιά τέτοια
οἰκονομία — μηδανιὴν μπροστὰ σ' ἄλ-
λα βάρη τοῦ γάμου — νὰ μᾶς πείσει
νὰ κόψωμε πλάι μᾶς μίαν ἀμελημένη γυ-
ναῖκα; Τέτοια οἰκονομία δὲν τὴν θέλει
κανένας πραγματικὸς ἄντρας. Ντρέ-
πομαι πού μιλά ἔτσι. Ἀλλὰ τί νὰ γί-
νει; Ἐκεῖ μᾶς καταβάζει ἡ δεσποινίς
Νάκου, ἔτσι πού ἀνακατέμει τὸ ἀντρικὸ
πορτοφύλλο μὲ τὴν γυναικεῖα μόρφωση.
«Ὅσο γιὰ τὸ γλέντι μὲ τὰ. . . βιβλία,
τοὺς ἐσωτερικοὺς κόσμους κλπ. τὸν μορ-
φωμένων γυναικῶν, ξαίρω πῶς αὐτὰ ὀ-
λα δὲν εἶνε πού καθενὸς δουλειά. Οὔτε
ὅλοι οἱ μορφωμένοι ἄνδρες, οὔτε ὅλες
οἱ μορφωμένες γυναῖκες ἔχουν τόσο
θεϊκὰ αὐταρκῆ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον
τους, ὥστε νὰ μὴ θέλουν νὰ διασκεδά-
σουν ὅπως διασκεδάζει ὅλος ὁ κόσμος.
Ἡ δεσποινίς Νάκου δὲ μᾶς λέει τί-
ποτα, λοιπὸν, ὅταν μᾶς κατηγορεῖ, ὅτι
ἐφτιάξαμε μιά Ἑλληνίδα πού γυρεύει
ἀπὸ τὸν ἄντρα λεπτὰ καὶ διασκεδάσῃ.
Καὶ μιά «μορφωμένη» τὸ ἴδιο θάκανε.
Ἐκτὸς ἂν δούλευε καὶ κερδίει μονάχη
της. Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἄλλη ἱστορία.

Ἡ δεσποινίς Νάκου φαίνεται πῶς ὅχι
μόνο προτιμᾷ μιά γυναῖκα πού ἐργά-
ζεται πῶς ἦταν τὸ ἴδιο σὰ νὰ χαλάγαμε
ἐπὶ τῆς τοῦ ρολοῦ μας καὶ μόνο καὶ μό-
νο γιὰ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ. . . τὸ πᾶ-
με στὸ μᾶστορα.

Ἡ δεσποινίς Νάκου φαίνεται πῶς ὅχι
μόνο προτιμᾷ μιά γυναῖκα πού ἐργά-
ζεται πῶς ἦταν τὸ ἴδιο σὰ νὰ χαλάγαμε
ἐπὶ τῆς τοῦ ρολοῦ μας καὶ μόνο καὶ μό-
νο γιὰ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ. . . τὸ πᾶ-
με στὸ μᾶστορα.

Ἡ δεσποινίς Νάκου φαίνεται πῶς ὅχι
μόνο προτιμᾷ μιά γυναῖκα πού ἐργά-
ζεται πῶς ἦταν τὸ ἴδιο σὰ νὰ χαλάγαμε
ἐπὶ τῆς τοῦ ρολοῦ μας καὶ μόνο καὶ μό-
νο γιὰ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ. . . τὸ πᾶ-
με στὸ μᾶστορα.

Ἡ δεσποινίς Νάκου φαίνεται πῶς ὅχι
μόνο προτιμᾷ μιά γυναῖκα πού ἐργά-
ζεται πῶς ἦταν τὸ ἴδιο σὰ νὰ χαλάγαμε
ἐπὶ τῆς τοῦ ρολοῦ μας καὶ μόνο

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

ΜΙΑ ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

Μόλις ο νέος τελειώσει το σχολειόν, αρπάζεται υπό της δίνης της ζωής και μεταφέρεται απότομως εις άλλος διάφορον περιβάλλον.

Αρχίζουν τότε αι ημέραι συνεχούς εργασίας, δεν έχει πλέον απογευματινὰς αδειάς, ούτε μακροχρονίους διακοπὰς. Μετ' ὀλίγον θ' ἀναλάβῃ εὐθὺς καὶ ἀρχίζει νὰ γεννᾶται ἡδη ἡ φιλοδοξία ἐν αὐτῷ. Δι' ὅλα αὐτὰ χρειάζεται ἀρκετὸς χρόνος ὅτου οὗτος νέος ἐξοικειωθῇ μετὰ τὴν νέαν του κατάστασιν, καὶ δὲν εἶναι διόλου παράδοξον ὅτι ὑπάρχουν στιγμὴ κατ' ἃς τὸ ἀσυνήθιστον ἀκόμη εἰς τοὺς συνεχεῖς κόπους σώμα του λιποψυχεῖ.

Τὸ νεανικὸν σῶμα εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναπτύξεώς του καὶ ἔχει ἀνάγκην τῶν ὁρμῶν, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, μετὰ τὴν ἐργασίαν.

Διὰ νὰ ἀποφύγῃμεν δυσχερέστερας συνεπειὰς πρέπει νὰ ὑποβοηθῶμεν τὸν ὁργανισμὸν μετὰ τροφὴν τῶν ὁρμῶν, οὐσιαστικὴν καὶ εὐπεπτον.

Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀκριβὲς καταφαίνεται ὅλη ἡ εὐεργετικὴ δύναμις τῆς ὑπερχοῦς εἰς γεῦσιν καὶ θρεπτικότητι Ὁβομαλτίνης.

Ἐνα φλυτζάνι Ὁβομαλτίνης τὸ πρωὶ δημιουργεῖ παρακαταθήκην δυνάμεων διὰ τὴν ἡμέραν.

Ἄλλο ἔνα φλυτζάνι τὸ βράδυ, ἀναπληροῦ τὰς καταναλωθείσας δυνάμεις, καθιστᾷ τὰ νεῦρα καὶ δίδει ὕπνον ἥσυχον, ἀπαραίτητον εἰς τὴν νεανικὴν ἰδίαν ἡλικίαν.

Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἡ Ὁβομαλτίνη ἐπεβλήθη ὡς ῥόφημα εἰς ὅλας τὰς οἰκογενεῖας ποὺ στηρίζουν τὴν εὐτυχίαν των εἰς τὴν ὑγείαν.

Dr. W.

ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΕΑΣ

ΠΟΛΛΟΙ ἄνθρωποι, ποὺ διάβασαν τὸ δοκίμιό μου «Ἐλεύθερο Πνεῦμα», βρίσκουν ἀνεξήγητη τὴν αἰσιοδοξίαν μου. Συνὰ μοῦ λένε πὼς δραματίζομαι, πὼς χάνομαι στὰ σύννεφα τῆς φαντασίας, λησμονώντας ἡ ἀγνοώντας κάθε πραγματικότητα. Μοῦ λένε συγκεκριμένως:

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τίποτα καλὸ, στὶς μέρες μας, στὴν Ἑλλάδα, γιατί μᾶς λείπουν δόλοτα τὰ ἰδανικά. Τὰ παλιὰ ἰδανικά, ποὺ ἀνταποκρίθηκαν τὸν περασμένο αἰῶνα στὶς ψυχικὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, ἐξαντλήθηκαν καὶ ἐπᾶσαν νὰ εἶναι δημιουργικά. Τὰ νέα ἰδανικά φανατισμοῦ καὶ βίας, ποὺ γνωρίσαμε μετὰ τὸν πόλεμο, εἶναι ἐκδηλώσεις πνευματικῆς τύφλωσιν καὶ, ἀν' ἐπικρατήσουν, θὰ μᾶς ἀποκλείσουν τελειωτικὰ ἀπὸ κάθε ἀνάπτυξη ζωῆς. Ἡ σημερινὴ ἑλληνικὴ νιοτή, χωρὶς κανένα ἀληθινὸ ἰδανικόν, παραδίδεται ὁλοένα περισσότερον στὶς ὕλικες ἀπολαύσεις, δηλαδὴ ἀποκτηνώνεται. Ὁ μόνος θεὸς τῆς εἰναι τὸ χρέμα. Εἵμαστε βάρβαροι, καὶ αὐτὸ τὸ κατάντημα εἶναι φυσικὸ, ἀφοῦ περνᾶμε μὴ ἐποχὴ μεταβατικὴ, χωρὶς ἡθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίες γενικὰ καθιερωμένες καὶ ἀναμφισβήτητες, καὶ ἐποχὴ ὅπου ὁ καθένας, θέλοντας καὶ μὴ, καταλήγει νὰ σκέπτεται μονάχα τὸ ἀτομικὸ συμφέρον του.

Οἱ ἀπαισιόδοξοι αὐτοὶ προφῆται εἶναι πεπεισμένοι πὼς ζοῦμε ἕναν αἰῶνα ἀκράτου ὕλισμου. Μιλοῦν πολὺ γιὰ τὴ μηχανοποίηση τῆς ζωῆς ποὺ καταργεῖ κάθε εὐγένεια στὶς ψυχὰς καὶ κάθε ζωηρότητα στὰ πνεύματα. Ὁ ἀληθινὸς ἔρωτας τελειώσε, λένε κάθε μέρα, ὅπως τελείωσε καὶ ἡ ποίηση, ὅπως τελείωσε κάθε ἔκφρασις. Οἱ σημερινοὶ μηχανοποιημένοι ἄνθρωποι δὲν ἔχουν οὔτε τὴν ἱκανότητα οὔτε τὸν καιρὸ νὰ ἐξυψωθοῦν ἀπὸ τὴν ὕλη. Μέσ' σ' αὐτὴν αὐτὴν ἀπολαύσεως ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργηθοῦν εὐγενεῖς ἔργα; Ἀς ἀφήσουμε λοιπὸν, λένε, αὐτὲς τὶς περιττὰς συζητήσεις, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ καταλήξουν σ' ἄνθρωπον, ἀς ἀγνοήσουμε αὐτὴ τὴ σύγχρονη ἀνθρωπότητα, ποὺ κυλιέται σὰν ἀπολωλὸς πρόβατον ἀπὸ ξεπεσμὸν σ' ἐξέπαισμα, καὶ ἀς ζητήσουμε λίγη παρηγοριά, λίγη δροσίαν, λίγη γαλήνη, στὶς μετὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ παρελθόντος καὶ στὰ ἔργα ἀνθρώπων ποὺ ἦταν καλύτεροι ἀπὸ τοὺς σημερινούς.

Αὐτὴ ἡ φιλολογία ἔχει τώρα μεγάλη πέραση στὴν Ἀθήναν, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν προφητῶν τῆς ἀπαισιόδοξας θεωροῦνται ἀκαταμάχητα στοὺς κύκλους ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ δείχνουν ἐκλεπτυσμένο γούστο.

Ὑπάρχουν πάντα μέσ' στὸν αἶρα μερικοὶ συμβατικοὶ ἀφορισμοί, ποὺ τοὺς παραδεχόμεθα ἐν τῶν προτέρων ὡς ἀκλόνητους, χωρὶς νὰ λάβουμε τὸν κόπον νὰ τοὺς ὑποβάλουμε σ' ἕναν ἔλεγχον τῆς σκέψης. Σὲ τέτοιες ἀδόσποτες «ἀλήθειες» τῶν τριῶν στηρίζομε συνήθως τοὺς περισσότερους συλλογισμούς μας, μετὰ κλειστὰ μάτια, καὶ νομίζομε πὼς σκεπτόμαστε, ἐνῶ πνίγουμε μοναχοὶ μας τὴ σκέψιν μας. Ἀς προσπαθῶμε νὰ κοιτάξομε ἀπὸ κοντὰ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀπαισιόδοξους ἀφορισμούς ποὺ δεσπόζουν σήμερον σ' ὅλες τὶς ἑλληνικὰς συ-

ζητήσεις, χωρὶς κανεῖς νὰ τολμᾷ νὰ τοὺς ἀγγίσει.

«Ὁλος ὁ κόσμος λείπει πὼς περνοῦμε μὴ μεταβατικὴ ἐποχὴ. Τί θὰ πῇ μετὰ τὴν ἐποχὴ;»

Ὅταν χαρακτηρίζομε τὴν ἐποχὴν μας ὡς μεταβατικὴ, ἐννοοῦμε προφανῶς ὅτι, μ' αὐτὴν τὴν ιδιότητά της, ἡ ἐποχὴ μας διακρίνεται ἀπὸ ἄλλες ἐποχές, μὴ μεταβατικὰς. Ποιὲς εἶναι ὅμως αὐτὲς οἱ μεταβατικὲς ἐποχές; Ἡδὴ ὁ ὅρος ἐποχὴ εἶναι ἕνας ὅρος ἀσύλληπτος. Κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ καθορίσῃ ποῦ ἀκριβῶς ἀρχίζει μὴ ἐποχὴ καὶ ποῦ τελειώνει. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κοπῇ ὁ χρόνος σὲ κομμάτια καὶ νὰ μελετηθῇ κάθε κομμάτι του σὰν ἕνα ἀντικείμενον αὐτοτελές. Ὁ χρόνος εἶναι μὴ ἀδιάκοπη ροὴ καὶ οἱ ἐποχές τῆς ιστορίας εἶναι τὰ φευγαλέα καὶ ἀκαθόριστα κύματα αὐτῆς τῆς ροῆς. Ὁ ὅρος μεταβατικὴ ἐποχὴ εἶναι ἕνας ὅρος χωρὶς περιεχόμενον, γιατί ὅλες οἱ ἐποχές εἶναι μεταβατικὲς, γιατί ὁ χρόνος δὲ σταματᾷ ποτὲ τὸ αἰῶνον κύλισμά του. Σὲ κάθε στιγμὴ ἡ ἀνθρωπότητα πεθαίνει καὶ ἀναδιανοῦται.

Ὑπάρχουν βέβαια στὴν ἱστορίαν τῶν ἔθνων ἐποχές κρίσεως. Κάποτε δυνατόι κλονισμοὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, πόλεμοι, ἐπαναστάσεις, ἐκρήξεις μυστικισμοῦ, παθῶν, συμφερόντων, ταραχὴν τὴν ἡρεμὴν ροὴν τῶν πραγμάτων καὶ ἐκβιάζουν τὴν ἐξέλιξιν. Γεννιοῦνται ἀπὸ τοιαύτα νέες ἀνθρωπότητες ποὺ κανεῖς δὲν εἶχε προβλέψει. Μὴ τέτοια ἐποχὴ περνοῦμε οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸν πόλεμον. Εἵμαστε μεταβατικοὶ ὅσο καὶ οἱ γενεὲς τῶν πατέρων μας, ποὺ καὶ αὐτὲς ἔρρεαν ἀδιάκοπα, ἀλλὰ αὐτὲς ἔρρεαν ὁποσδήποτε ἥρεμα, ἐνῶ ἐμεῖς γνωρίσαμε μερικὰς ἀπότομες μεταπτώσεις, μερικὰς ἀπροσδόκητες μεταβολὰς, καὶ τρομάζομε περισσότερον γιὰ τὴν μεταβατικότητά μας. Τοῦτο δὲ σημαίνει πὼς ἄλλαξε τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ζωῆς. Τὰ βασικὰ προβλήματα ποὺ ἔθετε ἡ ζωὴ τοῖς πατέρες μας μὲν νοῦν πάντα τὰ ἴδια (ἀδιὰφορο ἂν οἱ πατέρες μας τὰ εἶχαν συνειδητοποιήσει ἢ ὄχι) γιατί εἶναι ἀλληλένδετα μετὰ τὴ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ παρὸν ἦταν πάντα φευγαλέον καὶ ἀκαθόριστον. Τὸ μέλλον ἦταν πάντα ἀνεξήγητον. Ἡ διαφορὰ μας μετὰ τὴν προηγούμενην ἑλληνικὴν γενεὴν εἶναι ὅτι ἐμεῖς εἵμαστε πρὸς γόνιμοι σὲ ἀνθρώπους, πρὸς νευρικὲς ἰδιοσυγκρασίας, πρὸς ἀνικανοποίητα καὶ ἐρευνητικὰ πνεύματα. Αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὰ πρὸς εὐδοίαν σημεῖα τῶν καιρῶν γιατί φανεροῦν ζωτικότητα καὶ καλλιέργεια τῶν πνευματικῶν ἱκανοτήτων τοῦ ἔθνους.

Ἀς περάσουμε σ' ἕναν ἄλλο ἀφορισμὸν τῶν τριῶν: ἡ ἐποχὴ μας εἶναι ὕλιστικὴ. Τί θὰ πῇ ὕλιστικὴ ἐποχὴ;

Ἀν λάβουμε τὸν κόπον νὰ σκεφθοῦμε ἀπὸ τὸν ὅρον καταλαβαίνομε εὐκολὰ πὼς δὲ σημαίνει τίποτα. Εἶναι ἕνα ρητορικὸ σχῆμα πνευματικῆς δημοσιοκρατίας ποὺ δὲν ἀνταποκρίνεται σ' ἕνα οὐσιαστικὸν περιεχόμενον. Ὅλες οἱ ἐποχές εἶναι ἐξ ἴσου ὕλιστικὲς, γιατί ὅλες ἔχουν ἀμεση ἀνάγκη ἀπὸ ὕλη γιὰ νὰ ζήσουν, καὶ ἐπομένως ὅλες ἐπιδίδουν τὴν ἀπόκτησιν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ὕλης, μετὰ τὸ ἕνα ἢ τὸ ἄλλο σύστημα παραγωγῆς. Ἀλλὰ καμμιὰ ἐποχὴ δὲν μπορεῖ νὰ

ζήσει μονάχα μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ὕλης. Ὅταν μιλοῦμε γιὰ ἐποχές ἐννοοῦμε βέβαια ἀνθρώπους, καὶ οἱ ἄνθρωποι, παρ' ὅλες τὶς μεταβολὰς τῶν ρυθμῶν τῆς ζωῆς, δὲν μποροῦν νὰ παύσουν νὰ εἶναι ψυχές.

Οἱ μηχανές καὶ ἡ ταχύτητα μεταβάλλουν σήμερον ριζικὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς κοινωνίας καὶ τὰ ἥθη, ἐπιδρῶν τὴν αἰσθαντικότητά μας, ξανοίγουν νέες προοπτικὰς τῶν πραγμάτων, δημιουργοῦν μὴ νέα αἰσθητικὰ. Ἀῦριο, νέοι τρόποι κοινωνικῆς ζωῆς, ἀπλουστεύοντας ἢ περιπλέκοντας ἀκόμα περισσότερον τὴ συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων, θὰ θέσουν ἄλλα ζητήματα καὶ θὰ δώσουν πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις. Ἡ κοινωνία δὲ θὰ παύσῃ ποτὲ νὰ ἀλλάζει μορφὴν. Μὰ ὅση θέσῃ καὶ ἂν λάβῃ ὁ μηχανισμὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ζωῆς, ὅσο καὶ ἂν ἐπηρεάσῃ τὰ ἥθη, τὴν αἰσθαντικότητά, τὴν νοοτροπία τῶν ἀνθρώπων, ὑπάρχουν μέσα μας κόσμοι ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς ἀγγίσει. Ὑπάρχει μέσα μας κάτι τὸ αἰώνιον ποὺ καμμιὰ ἐξωτερικὴ πίεσις δὲ θὰ τὸ ἐπηρεάσῃ ποτὲ. Κι' αὐτὴ ἡ ἀναλλοίωτη ψυχὴ, ἡ ἀπόλυτα συνυφασμένη μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν ζωῆς, θὰ θελήσῃ παντοῦ καὶ πάντα νὰ ἐξαρθῇ ἀπὸ τὴν ὕλην πραγματικότητα, θὰ ζητήσῃ ἰδανικά. Ὁ ἔρωτας, ἡ ποίηση, ἡ πίστις, ἡ ἐξύψωσις τῆς σκέψης πρὸς τὸ ἀπειρον, θὰ λείψουν ἀπὸ τὸν κόσμον, μονάχα ὅταν λείψῃ ἡ ζωὴ. Καμμιὰ κοινωνικὴ ὁργάνωσις, κανένας τρόπος ὁμαδικῆς ζωῆς δὲ θὰ ἐξολοθρεύσῃ ποτὲ μέσ' σ' αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἔκφρασις. Οἱ τελευταῖοι κάτοικοι αὐτοῦ τοῦ πλανῆτης θὰ ἐρωτεύονται ὅπως ἐρωτεύθηκαν πάντα οἱ ἄνθρωποι, θὰ κάνουν ποίησιν καὶ μεταφυσικὴν, θὰ λατρεύουν θεοὺς, θὰ ἀγωνίζονται νὰ συλλάβουν τὴν ἰδέαν, ὅπως ἀγωνίστηκαν οἱ πρόγονοί μας, ὅπως ἀγωνίζομαστε ἐμεῖς. Ἀρκετοὶ ἄνθρωποι χαμογελοῦν. Μὲ ἀποστομίζομεν μετὰ τὰ διδάγματα τῆς πείρας: «Αὐτὰ μοῦ λένε, εἶνε θεωρίες. Ἀλλὰ ἰδοὺ τοιγύρω σας ἡ πραγματικότητα. Βλέπετε πούθεν καμμιὰ τάση πρὸς τὴν ἰδέαν; Ἐμεῖς δὲ βλέπομε. Τοῦναντίον βλέπομε πολλὴ καθαρά πὼς ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δὲν ἔχει πᾶ κανένα πλοῦτον ψυχῆς».

Μὰ γιὰ σταθῇ μὴ στιγμὴ! τί θὰ πῇ ἑλληνικὴ κοινωνία;

Ἑλληνικὴ κοινωνία θὰ πῇ ἑπτὰ ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀποφανθεῖ πὼς ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δὲν ἔχει ψυχικὸ πλοῦτον θὰ πρέπει προηγουμένως νὰ γνωρίσῃ ἑπτὰ ἐκατομμύρια ἀνθρώπων, νὰ βυθιστεῖ στὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν καὶ νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἑλλειψιν πλοῦτου ἐφ' ἑκατομμύρια φορές. Ἀλλὰ καὶ τότε ἡ κρίσις σας δὲ θὰ ἔχει ἀξίαν, γιατί θὰ κρίνετε μονάχα τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν μὴς ὁρισμένης στιγμῆς, καὶ εἶνε πιθανὸν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία τῆς ἐπομένης στιγμῆς θὰ εἶνε πολὺ διαφορετικὴ. Συνεχῶς πεθαίνουν καὶ γεννιοῦνται χιλιάδες Ἕλληνες. Πὼς εἶνε δυνατόν νὰ κρίνετε καθολικὰ καὶ ὁριστικὰ τὴν ψυχικὴν ἀξίαν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, μὴς ζωντανῆς πραγματικότητας, ἀπειρης καὶ ἀσύλληπτης, ποὺ συνεχῶς ἀνανεώνεται;

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συλλογισμούς μου θὰ φανοῦν ἴσως παρόδοξοι. Τοὺς μεταχειρίζομαι ἀκριβῶς γιὰ νὰ δείξω πόση παραδοξολογία καὶ πόσος παραλογισμὸς μποροῦν νὰ κρύβονται μέσ' στὴν τρέ-

χουσα λογικὴ καὶ στὶς ἀνεξέλεγκτες «ἀλήθειες» τῶν πεζοδρομίων.

Ἡ ψυχὴ σὲ βάθος τῆς εἶνε ἀναλλοίωτη. Ἡ ἔκφρασις τῆς ψυχῆς δὲν μπορεῖ νὰ λείψῃ ποτὲ, καὶ ἡ δημιουργία, ἐξωτερικὴ αὐτῆς τῆς ἔκφρασις, δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσῃ. Γιὰ τοῦτο ἐπιτρέπονται ὅλες οἱ ἐλπίδες. Οἱ ἴδιες πιθανότητες ποὺ ὑπῆρχαν τὸν πέμπτου αἰῶνα νὰ δημιουργηθῇ ἕνα ἔργο σὰν

τὸν Παρθενῶνα, ὑπῆρχαν πάντα, ὑπάρχουν καὶ σήμερον. Λεῖπει μονάχα ὁ ἄνθρωπος ποὺ πῆγε καὶ ἄφησε στὴν Ἀκρόπολιν τὴ σφραγίδα τῆς μεγάλης ἀτομικότητάς του. Ἀλλὰ ἡ γέννησις ἐνὸς Φειδία, ἡ γέννησις ἐνὸς Δαμιονίου, εἶνε ἕνα γεγονός τόσο ἐξαιρετικόν, τόσο ἀδιαιολόγητον, τόσο ἐλεύθερον, ὥστε δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ ἐπιδιωχθῇ, οὔτε ὅμως καὶ νὰ ἀποκλεισθῇ σὲ καμμιὰ ἐποχὴ. Σὲ κάθε στιγμὴν μπορεῖ νὰ φανερωθῇ

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΚΑΙ Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΤΟΣ

Προφυλάξατε τὴν ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΝ ΓΡΑΜΜΗΝ

ὅπου οἱ Ὀδόντες συναντοῦν τὰ Οὖλα

Ἡ Ἀνωτέρα Ἀμερικανικὴ Ὀδοντοκρεμα ΣΚΟΥΪΜΠ περιέχει ἄνω τῶν 50 % ΓΑΛΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Τὸ Γάλα Μαγνησίας εἶναι τὸ καλλίτερον ἐκ τῶν γνωστῶν προϊόντων, τὸ ὁποῖον ἐξουδετερώνει ταχέως καὶ ἀσφαλῶς τὰ ὅξια τοῦ στόματος ποὺ προσβάλλουν τοὺς Ὀδόντας καὶ τὰ Οὖλα.

Ἡ Ὀδοντοκρεμα ΣΚΟΥΪΜΠ λευκαίνει, στιλβώνει καὶ προφυλάσσει τοὺς Ὀδόντας καὶ τὰ Οὖλα χωρὶς νὰ βλάπτῃ τὴν ἀδαμαντίνη αὐτῶν.

Δὲν περιέχει σάπωνα ἢ ἄλλας ἐπιβλαβεῖς καὶ ἐρεθιστικὰς οὐσίας

ΓΕΥΣΙΣ καὶ ΑΡΩΜΑ ἸΔΕΩΔΗ

Ζητεῖτε παντοῦ μόνον ΣΚΟΥΪΜΠ ὁρχ. 24.

Μόνοι εἰσαγωγεῖς: Ι. Χ. ΠΑΠΑΤΖΗΜΑΣ καὶ Σία - Σταδίου 4

E. R. Squibb and Sons - New York

έναν Φειδία, έναν Πλάτωνα, έναν Σαίξπηρ. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην γεννηθεί σήμερα ένας τέτοιος άνθρωπος, όπως και δεν υπάρχει κανένας λόγος να γεννηθεί. Η παρουσία του θα είναι τόσο ανεξήγητη όσο η απουσία του. Κι αν γεννηθεί, καμιά πίεση δε θα μπορεί να τον επιβάλλει να εκφράσει την ατομικότητά του. Όλα είναι πιθανά στον κόσμο, όλα είναι πιθανά στην Ελλάδα, σε κάθε στιγμή, αρκεί να υπάρχει ζωή.

Όταν ζήτησα στο Έλεϋθερο Πνεύμα μια ανόρθωση της ψυχής, δε ζήτησα βέβαια μια μεταβολή της ψυχής, αφού αισθάνομαι πόσο η ψυχή είναι αναλλοίωτη. Ζήτησα ανθρώπους που να πιστεύουν στην αξία της ζωής και να εκφράζουν τις ανώτερες τάσεις που λανθάνουν παντού και πάντα μέσα στην ανθρώπινη ψυχή. Ήδη άπαιτούν από μένα να εξηγηθώ πιο καθαρά. Αφού πιστεύω πως μπορούν να υπάρξουν ιδανικά στην εποχή μας, πρέπει, μου λένε, να καθορίσω τα ιδανικά που προτιμώ. Τριγύρω μας μια δολοκλήρη γενιά, ζωντανή, γενναία, καρδιά και ανήσυχη, παραπαίει στους κόσμους των ιδεών, και η χαρίζεται τυφλά στα τυραννικά δόγματα της αντίδρασης και του μαρξισμού, ή σπαταλά τις δυνάμεις της στους τέσσερις ανέμους, χωρίς αντικείμενο και χωρίς κανένα οδισιαστικό αποτέλεσμα. Όσοι αρνούνται να υποταγούν στα δόγματα της πνευματικής τύφλωσης, πρέπει να δείχνουν κάτι άλλο στη νέα γενιά, κάποιον ανώτερο σκοπό που να συγκεντρώνει τις πιο έλεγχτες δυνάμεις της και να τις κάνει γόνιμες.

Δεν είμαι καθόλου διατεθειμένος να προσφέρω έτοιμες συνταγές ανώτερης ζωής. Βρίσκονται στην Ελλάδα πολλοί, πάρα πολλοί λογιστάσι δασκάλους που κάνουν αυτήν τη δουλειά, και δεν υπάρχει λόγος να ανακατωθώ στα ζητήματα της ειδικότητάς τους, ζητήματα άλλωστε για τα οποία θεωρώ τον εαυτό μου απόλυτος αναρμόδιος. Ας αφήσουμε στους δασκάλους τα δασκαλικά. Αν είχα όμως νεότερους αδελφούς, που περιμέναν από μένα να τους καθοδηγήσω, θα τους έλεγα περίπου τέτοια πράγματα:

Φίλοι μου, έχετε μεγάλη όρεξη να δοθείτε σε κάτι δημοφιλές και υποφέρετε γιατί δε βρίσκετε σε τί να δοθείτε. Είστε γεμάτοι νεανικές δυνάμεις που σας βασανίζουν γιατί δεν απόκτησαν ακόμα ένα σκοπό. Η ψυχή σας είναι ανήσυχη, όχι γιατί φοβάστε τη ζωή, μα γιατί δεν ξέρετε τί στάση να κρατήσετε εμπρός στη ζωή, εμπρός σ' αυτήν τη θαυμασία φαντασμαγορία της ζωής, που τη λατρεύετε, που σας ανήκει, που περιμένει να την κατακτήσετε. Τριγύρω σας άνθρωποι κουρασμένοι προσπαθούν να σας απογοητεύσουν από τα πρώτα βήματά σας. Κάθε τιμωρός αγώνας, σας λένε, σ' αυτήν την εποχή, είναι καταδικασμένος στην ήττα. Η Ελλάδα είναι στείρα. Ο αιώνας είναι στείρος. Τα ώραία πράγματα τελείωσαν. Αφήστε τα τρελλά δεινά, απελπισθείτε όπως απελπίστηκαν αυτοί, περιορίστε σ' εσείς τη ζωή σας σε στείρους γογγυσμούς. Τους ανθρώπους που μιλούν αυτήν τη γλώσσα της ήττας, δε θα τους ακούσετε

βέβαια, αφού είστε νέοι και δυνατοί. Μά δεν αρκεί να αρνηθείτε τους αρνητές της ζωής. Πρέπει να αντιτάξετε στην απογοήτευσή τους μια δημιουργική χαρά της ζωής. Έδώ είναι το μεγάλο πρόβλημα όλων μας, το πρόβλημα της γενιάς.

Ποιά θα δώση ή γενιά τις πιο ευγενικές δομές της, τις πιο πολύτιμες δυνάμεις της αυριανής Ελλάδος;

Εμπρός σας ξανοίγονται δύο κόσμοι. Όσοι δεν τους ξεχωρίζετε ακόμα πολύ καθαρά, μά όταν προχωρήσετε θα καταλάβετε πόσο είναι ετερογενείς. Ο ένας είναι ο πνευματικός κόσμος, ο κόσμος του spiritual, ο άλλος είναι ο πρόσκαιρος, ο κόσμος του temporal. Ο πρώτος είναι ο κόσμος του αιώνιου. Ο δεύτερος εξυπηρετεί τις τρέχουσες ανάγκες της παρουσίας στιγμής. Η Νέα Ελλάδα πρόσφερε ως σήμερα το μεγαλύτερο μέρος του ενδιαφέροντός της, των δυνάμεών της, των προσπαθειών αξιών της, στα πρόσκαιρα έργα, και κυρίως στο πιο πρόσκαιρο ανάμεσα στα πρόσκαιρα: στην πολιτική. Κατά πάσα πιθανότητα δε, είναι δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς. Είμαστε πρόθυμοι να παραδεχθούμε πως έπρεπε να δοθούν οι περισσότερες δυνάμεις μας στο σκοπό της εθνικής αποκατάστασης μας, μολονότι μπορούμε να διατηρούμε πολλές επιφυλάξεις για τη χρησιμότητα της εσωτερικής πολιτικομαχίας που κατείχε την Ελλάδα τον πρώτο αιώνα της ανεξαρτησίας της. Το να καταγίνεται ένα ολόκληρο έθνος, σχεδόν αποκλειστικά, με το πρόβλημα της υπογραφοποίησης του Α ή του Β κοιμητάριου ή κοιμηταρχίσκου, δεν είναι βέβαια δείγμα εθνικής σοβαρότητας. Μά αυτά όλα πέρασαν ήδη στην ιστορία και τώρα συζητούμε τί πρέπει να γίνει στο μέλλον. Κανείς μας δεν αμφισβητεί τη μεγάλη σημασία των πρόσκαιρων έργων, και της πολιτικής ιδιαίτερα. Δεν είμαστε οι Έλληνες άνθρωποι του γυαλίνου πύργου. Αγαπούμε τα κοινά και αν χρειαστεί να αγωνιστούμε γι' αυτά δεν πρέπει να διατάσουμε ούτε στιγμή. Δεν πρέπει όμως και να εξακολοθώσουμε να δίνουμε στα πρόσκαιρα έργα τις πολυτιμότερες

δυνάμεις του Έθνους. Μην πιστεύετε απόλυτως τους ανθρώπους που λένε παντού και πάντα: primum vivere. Το vivere είναι βέβαια μια πολύ σπουδαία υπόθεση, αλλά χρειάζεται να βρίσκεται και μερικοί που να λένε και να πιστεύουν: primum philosophare. Γιατί χωρίς το πνεύμα τί αξίζει η ζωή; Χωρίς την αίγλη της σκέψης και της τέχνης τί αξίζει ένα έθνος;

Εξυψωθείτε πάνω από τα πρόσκαιρα, πάνω από τον ωφελισμό, πρὸς τον κόσμο του αιώνιου. Αν νομίζετε πως είστε ικανοί να φτιάξετε κάτι καλό με τη ζωή σας, δοθείτε στο ιδανικό της ανυστερόβουλης καλλιέργειας του πνεύματος. Ερευνάτε πάντα, χωρίς διακοπή, και αν μπορείτε εξωτερικεύετε, τι πιο ευγενικό έχετε μέσα σας. Δουλεύετε, δουλεύετε πολύ. Δε δουλέψαμε αρκετά στην Ελλάδα. Δουλέψαμε ελάχιστα. Νομίσαμε πως το πνεύμα είναι εύκολη εργασία και πως ο καθένας μπορεί να γίνει συγγραφέας και καλλιτέχνης, χρησιμοποιώντας μονάχα τα ένστικτά του. Καταλάβετε καλά πως τα έργα του πνεύματος γίνονται με τους βαρύτερους κόπους, με τους σκληρότερους αγώνες, με οδυνηρές θυσίες. Αν θέλετε να ακολουθήσετε αυτόν το δρόμο, πάρτε την απόφαση από την αρχή πως θα χρειαστεί να βασανίσετε πολύ τον εαυτό σας. Και πρὸ παντός πιστέψτε μ' ελπίδα την καρδιά σας (πιστεύει κανείς με την καρδιά του κι όχι με λογικά επιχειρήματα) σε μια ελληνική πνευματική αναγέννηση. Όσο δυνατότερα πιστεύετε σ' αυτήν τόσο επιταχύνετε την πραγματοποίησή της.

Μια τέτοια στάση εμπρός στη ζωή είναι νομίζω πιο δημοφιλής, πιο γενναία και πιο γόνιμη από την απογοήτευση των ανθρώπων που ξέρουν μονάχα να θρηνηούν για τον ξεπεσμό της εποχής μας και για τον ξεπεσμό της Ελλάδος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ (*)

(*) [Διὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἀρθροῦ τοῦτον ἔχοντες ἐπιφυλάξεις, τὰς ὁποίας ἄλλως τε καὶ ἐμμέσως ἐξωτερικεύει ὁ κ. Θεοτοκάς εἰς τὰς τελευταίας του παραγράφους, τὰς ὁποίας ὁμως δὲ διατυπώσας ἐντονώτερα ἢ «Εργασίας» εἰς τὸ προσεχές της τευχος].

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΙΛΜ

ΕΙΝΕ λίγος καιρός που μάθαμε, σ' αυτόν τον καιρό, η συζήτηση για την ελάττωση του φόρου δημοσίων θεαμάτων, πως η κυβερνήση σκέπτεται ν' απαλλάξη τον φόρο το ελληνικό φιλμ, πιστεύοντας στην ανάγκη της ενισχύσεως της ελληνικής κινηματογραφικής βιομηχανίας. Δεν μας δίνεται για πρώτη φορά η ευκαιρία να διατυπώσουμε τη γνώμη μας πάνω σ' αυτό το ζήτημα. Κι άλλοτε τονίσαμε πως μια αξιολογική κινηματογραφική βιομηχανία θα έμελλε να ευεργετική επίδραση πάνω στο έμπορο, μάς ισοζύγιο και πως θα έπρεπε, καθώς έγινε σ' όλα τα κράτη της Ευρώπης (ξαιρούμε την Αμερική, που είναι σ' αυτό το κεφάλαιο εκτός συναγωνισμού) ν' αποτελέσει αντικείμενο κυβερνητικής μέριμνας.

Αυτό όμως δε μας εμποδίζει να παρατηρήσουμε, πως η κρατική αυτή ενίσχυση, χωρίς ωρισμένες προϋποθέσεις, θα μπορούσε να επιφέρει τ' αντίθετα των προσδοκωμένων αποτελέσματα, κι από καθαρά οικονομικής κι από αισθητικής απόψεως. Γιατί το φιλμ, σαν όλα τα βιομηχανικά προϊόντα, τότε μονάχα είναι καταναλωσιμό, σαν μπορεί να συναγωνισθῇ το ξένο στις διάφορες αγορές. Και για να φτάσει το ελληνικό φιλμ στο σημείο να διεκδική μια θέση στις ξένες αγορές και νάνε κανονικό κέρδος, κι από την Ελλάδα και τις ελληνικές παροικίες της Αιγύπτου και της Αμερικής, πρέπει να βελτιωθῇ ποιοτικά. Δυστυχώς, τα ελληνικά φιλμ, που «χυρίστηκαν» ως τώρα, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν καμιά σοβαρότερη υπέρ αυτών μέριμνα και κανένα ενδιαφέρον ούτε από μέρος του Κράτους, ούτε από μέρος των ιδιωτικών, ήθικων και θρησκευτικών, κεφαλαίων, που θα μπορούσαν να συντελέσουν στην επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας.

Δεν είναι ανάγκη να επιμείνουμε για μια λεπτομερή συζήτηση πάνω στην αισθητική αξία του κινηματογράφου. Κανένας άνθρωπος, που σκέπτεται και κινείται μέσα στο πλαίσιο το αόριστο της Τέχνης, δεν πιστεύει πως ο κινηματογράφος, είτε ο βωβός, είτε ο ήμιφων, είτε ο ήχος, μπορεί ν' αποδείξει μια μέρα περιττή την ύπαρξή του θεάτρου. Ως είδος τέχνης κατώτερο, ο κινηματογράφος έχει μιαν άλλη αποστολή, σημαντική, βέβαια, μά πολύ λίγο σχετική με την τέχνη που έχει πνευματική αυτοτέλεια και ζή, αντίθετα από τον κινηματογράφο, χωρίς να γίνεται, για να ζήσει, «βιομηχανικό είδος». Η αποστολή του κινηματογράφου είναι σημαντική στο κεφάλαιο της εθνικής οικονομίας, γιατί ο κινηματογράφος είναι ένα σπουδαίο μέσο προπαγάνδας, όχι μόνο τουριστικής, αλλά και μιας γενικότερης προπαγάνδας, προωρισμένης να δείξει τις πνευματικές και τις θλικές ικανότητες ενός τόπου. Γι' αυτό δεν κρίνουμε υπερβολικό το ενδιαφέρον, που δείχνουν σ' άλλες χώρες οι κυβερνήσεις για τον κινηματογράφο και για τον ίδιο λόγο δε θα έκανε κανένας αντίρρηση, να λάβη κι η δική μας μέτρα ενισχύσεως και προστασίας υπέρ αυτού. Έν τούτοις θάτανε μονόπλευρη η ενέργεια μίας κυβερνήσεως, που θα ενίσχυε την κινημα-

τογραφική βιομηχανία του τόπου, προτού μεριμνήσει θετικά για την προαγωγή του θεάτρου και της θεατρικής τέχνης και για την ενίσχυση των καθαρά πνευματικών προσπαθειών της χώρας. Θάτανε, μά την αλήθεια, όχι μόνο περιττή, μά και επιζήμια η πληθωρική παραγωγή φιλμ, που δε θα μπορούσαν ούτε στον ξένο κόσμο να μίας αντιπροσωπεύουνε έπαιξια.

Δε γυρεύουμε πράγματα αδύνατα. Δεν έχουμε την αξίωση, τα ελληνικά φιλμ να μπορούν να παραβληθούν με τα γερμανικά και τ' αμερικανικά στο κεφάλαιο της τεχνικής αρτιότητας. Λέμε απλώς πως δε θα μπορούσε να δικαιολογηθῇ καμιά κρατική μέριμνα, αν εκείνοι, που διαθέτουν τα θλικά κεφάλαια για τη δημιουργία κινηματογραφικών επιχειρήσεων, δε βελτιώσουν την ποιότητα των προϊόντων τους με τη βοήθεια των απαραίτητων πνευματικών, καλλιτεχνικών και τεχνικών παραγόντων. Σε μια τέτοια δουλειά δε χωρεί κανένας είδος «προχειρότητας». Τα ελληνικά φιλμ πρέπει κι ως σενάρια κι ως εκτελέσεις να γίνονται καλλίτερα, δε φτάνει μόνο η διασκευή ενός διηγήματος ή ενός ρομάντσου του Παπαδιαμάντη, του Καρκαβίτσα ή του Θεοτόκη, δε φτάνει μόνο η συμβολή του Βεάκη ή του Ροζάν, αλλά χρειάζεται κι ο ειδικός σκηνοθέτης του κινηματογράφου, εκείνος που θα καταστήσει χρησιμική κι αισθητικά αποδοτικότερη τη συμβολή των καλών ήθοποιων, που παίζουν σ' ένα φιλμ. Ένας καλός ήθοποιος της πρόζας δεν μπορεί νάνε καλός και στον κινηματογράφο κι αν μπορεί, θάνε υπό διαφορετικές ολότελες προϋποθέσεις παρά στο δραματικό θέατρο. Θέλετε ένα παράδειγμα; Στην «Αστέρω», το σχετικά καλλίτερο ελληνικό φιλμ απ' όσα «χυρίστηκαν» ως σήμερα, έπαιξε κι ο Βεάκης, ο καλλίτερος δραματικός καλλιτέχνης του θεάτρου μας. Και ρωτούμε: ήτανε στο φιλμ ο ίδιος ο Βεάκης, που έβρισκε στο θέατρο της πρόζας; Όχι. Και δεν ήτανε, γιατί ο καλός ήθοποιος ήθοποιος έπαιξε και στο φιλμ υπό τις προϋποθέσεις, που παίζει στο θέατρο. Δεν είχε τον ειδικό σκηνοθέτη, που θα τον καθοδηγούσε, δεν είχε τον ειδικό παραγωγό, που θα τον βοηθούσε να δείξη τη μυική και την εκφραστική του. Με άλλα λόγια, από τα ελληνικά φιλμ δεν λείπει μόνο το ξελεμένο γούστο του σεναρίστα και η δημιουργική φαντασία του σκηνοθέτη, μά κι αυτές οι καθαρά τεχνικές προϋποθέσεις, οι α-

παράτητες για το γύρισμα μίας ταινίας. Στο τελευταίο ελληνικό φιλμ, ξαφνικά, το «Μακρόν απ' τον κόσμο», η πρωταγωνίστρια δνίς Σαγιάνου, η καλλίτερη απ' όλες όσες εμφανισθήκανε ως τώρα στην οθόνη, είχε στιγμές, που το πρόσωπό της έδινε την εντύπωση μίας γύψινης μάσκας. Κακό μακιγιάρισμα και κακή ρύθμιση του φωτός, βέβαια. Μά δε, αυτά δεν μπορεί να τα ξέρει ένας ήθοποιος, που για πρώτη φορά παίζει στον κινηματογράφο. Πρέπει να τα ξέρουνε οι τεχνικοί σύμβουλοι και παραγωγότες των κινηματογραφικών επιχειρήσεων, που αν δεν υπάρχουνε, κι' ασφαλώς δεν υπάρχουνε, πρέπει να βρεθούνε είτε εδώ, πρὸς αμείνων αδύνατο, είτε αλλού.

Μά η εξέταση όλων αυτών των ζητημάτων δεν μας ενδιαφέρει και τόσο. Σκοπός μας ήτανε να τονίσουμε δυο πράγματα: πρώτα πως τα ελληνικά φιλμ πρέπει να βελτιωθούνε ποιοτικά, γιατί διαφορετικά η κρατική υπέρ αυτών μέριμνα θάτανε περισσότερο επιζήμια παρά ωφέλιμη από γενικότερης απόψεως και ύστερα πως, αν το Κράτος σκέπτεται, πράγματι, να ενισχύσει θετικά μιαν ελληνική κινηματογραφική βιομηχανία, θάπρεπε πριν απ' αυτό να ενισχύσει το θέατρο και την θεατρική τέχνη, στην οποία ο κινηματογράφος θα ζητήσει μοιραία τα πιο σοβαρά ήθικα του στηρίγματα.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΘΕΡΜΟΖΑΝ

Η ΜΟΝΗ ΑΛΛΟΓΗΝΗ ΚΑΙ ΡΙΖΙΚΗ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΣΙΑΣ

Θεραπεία ηγγυημένη επιστημονικά και ομολογημένη από διαπρεπείς κλινικούς ξένους και ιδιόκτους μας

Φάρμακον που εγγυάται να σώση την ελλογούσαν Ελλάδα

Όσοι θέλετε να σωθήτε από την τυραννικήν αυτήν νόσον, ζητήσατε εἰς ὅλα τα φαρμακεία της πρωτεύουσας το

ΘΕΡΜΟΖΑΝ

Τοῦ ἱατροῦ κ. Γ. ΡΑΪΖΗ
ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 46

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΩΡΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Πρὸς διευκύνειν τῶν καταθετῶν Ταμιευτηρίου, οἱτινες, λόγω τῶν ἐργασιῶν τῶν, δὲν δύνανται νὰ συναλλάσσωνται κατὰ τὰς συνήθεις ὥρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς, τὸ τμήμα Ταμιευτηρίου αὐτῆς (γωνία ὁδῶν Γεωργίου Σταύρου καὶ Σταδίου), ἀπὸ τῆς 3ης Φεβρουαρίου θὰ παραμένῃ ἀνοικτὸν καὶ θὰ λειτουργῇ ἈΠΟ ΤΗΣ 9ης ΩΡΑΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 3ης ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ ΣΥΝΕΧΩΣ ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΜΕΣΗΣ ΜΕΡΙΜΝΗΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε.

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΙΣ Ι. Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (1879) — ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ Α.Ε. (1918)

ΑΘΗΝΑΙ	ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ	ΚΑΛΑΜΑΙ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ	ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ
ΤΡΙΠΟΛΙΣ	ΣΥΜΦΕΡΩΤΕΡΟΥΣ ΟΡΟΥΣ	ΜΕΛΙΓΓΛΑ
ΣΠΑΡΤΗ	ΚΑΤΑΒΕΣΙΣ 5% ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ 6%	ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ
ΜΟΛΑΟΙ		ΚΡΕΣΤΑΙΝΑ
ΛΕΒΙΔΙΟΝ	ΤΑΧΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΠΕΛΑΓΙΝΑΙ	

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΒΟΥΡΛΕΚΗ Σ.: Έξομολόγησης νευρασθενικού.

Ν. ΚΑΤΗΦΟΡΗ: Όσο κρατάει το σκοτάδι.

Π. ΑΦΘΟΝΙΑΤΗ: Πρόσφυγες.

ΑΓΓ. ΤΕΡΖΑΚΗ: Φθινοπωρινή συμφωνία.

ΥΠΗΡΧΕ άλλοτε—δεν είχε και πολύς καιρός—ή ιδέα ή όποια κυκλοφορούσε εδρόματα, αδιάφορο αν δεν διατυπώθηκε συχνά υπεύθυνα, ότι κάτω από τον ελληνικό ήλιο ο άνθρωπος δεν μπορούσε παρά να είναι εύθυμος. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της νεοελληνικής φιλολογίας έπρεπε να είναι ένας τόνος φωτεινός. Αναφέρονται και οι Άρχαίοι, το άρχαιο Θαύμα, η άρχαία Χαρά.—Όσοι όμως βλέπουν βαθύτερα από την επιφάνεια δεν πιστεύουν ποτέ ότι κι αυτοί άρχαίοι οι Άρχαίοι υπήρξαν ολοκληρωτικά χαρούμενοι. Άν ή αρχιτεκτονική τους και η γλυπτική τους εκφράζονταν μια απολλώνια γαλήνη και ικανοποίηση, οι τραγωδίες τους και τα συγγράμματα τους μαρτυρούν ότι ο ψυχικός πόνος και η πνευματική αγωνία τους είχαν συγκλονίσει, κι ότι μέσα στους ναούς ξεπερνούσαν ηρωικά τον έαυτο τους. Γι' αυτό είναι άλλωστε και το έργο τους αιώνια ανθρώπινο.

Ο ελληνισμός ταλαιπωρήθηκε, υποδουλώθηκε. Τι είναι άλλο το δημοτικό τραγούδι από ένα μαζικό παράπονο γύρω από διάφορους καμμούς της ζωής; Κι όταν ακόμα διαπιστώνει την αγάπη του προς τη ζωή, διακρίνεται εύκολα ότι ο τραγουδιστής δεν αγαπά τη ζωή γιατί συνειδητοποιήσει την αξία της, αλλά μόνο γιατί τη θεωρεί πάλι καλλίτερη από το θάνατο τον οποίο το άκαλλιέργητο πνεύμα του δεν μπορεί να φανταστεί άλλοιωτικά παρά σαν μια σκοτεινή και πιο τυραννική ακόμα συνέχεια της γήινης ζωής. Όταν καταχτήθηκε η ελευθερία δεν καταχτήθηκε κι ο πολιτισμός. Η ζωή εξακολουθήσει να σέρνεται μίζερα μέσα σε απειρασιζόμενες μικροεπίσεις, μικροπροσπάθειες, μικροαγώνες, χωρίς να κατορθώνει ποτέ να απολυτρωθεί σε μια δημιουργία, γιατί είναι υποχρεωμένη για καιρό να μην επιδιώκει τίποτε άλλο παρά να συγχρονιστεί. Ξέρω αρκετούς ισχυρίζονται ότι ο πολιτισμός δεν είναι στοιχείο ενότητας, κι ότι τοιούτων καταστάσεων την ειδικά αλλοιωμένη και χαρά. Νομίζω ότι οι άνθρωποι αυτοί πλανιέται από μια ρομαντική νοσταλγία άγνωστη την ουσία της χαράς. Η χαρά, ενόσω δεν εννοούμε με τη λέξη χαρά μια κούνη άπογνώσεως, δεν μπορεί να γεννηθεί σε μια διάθεση στατική. Η ζωή είναι ένας αγώνας του ανθρώπου για να επιβληθεί καταγνώσεως, ο οποίος είναι δυνατό περισσότερο από τα γύρω του μυστικά και δημιουργώντας μια «άνθρωπιν» ζωή υπεράνω της «φυσικής». Ενόσω ο άνθρωπος δεν έχει τον τον προορισμό τον οποίο καθόρισε στον έαυτο του, ενόσω ο άνθρωπος δεν απολυτρώεται και δεν ξέρει και μια ζωή πνευματική, είναι αδύνατο να αισθανθεί ικανοποιημένος και κατά συνέπεια εύθυμος. Είναι λοιπόν έντελως φυσικό ο χαρακτήρας του Έλληνα, ο οποίος δεν βρίσκεται στο στάδιο της πρωτόγονης κι άνοητης βαρβαρότητας, ο οποίος συγκαταλέγεται μεταξύ των πολιτισμένων λαών, χωρίς και να μπορεί να συναγωνίζεται μαζί τους στην πρωτοπορεία, να είναι βαθύτατα δύσθυμος και μελαγχολικός.

Ούτε μπορεί και να τον επηρεάσει ο ήλιος και το φώς. Μόνον διάνοιες ρηχές μπορούν να δώσουν εξαιρετική σημασία σε στοιχεία εξωτερικά. Δεν άρνιέμαι φυσικά ότι μια όραση λιανάδα και οι πλαστικές γραμμές των βουνών μας ανακουφίζουν και παρηγορούν και δίνουν ακόμα κι ένα είδος μέθης, αλλά η ανακούφιση αυτή είναι έντελως παροδική και επίπλαστη, και συντείνει όταν επιστρέψουμε στον έαυτο μας να αισθανθούμε με ακόμη περισσότερη πικρία την ανεπαρκεία του, αφού δεν είναι ικανός να μας δώσει με τις δικές του δυνάμεις αυτή τη μέθη.

Απ' όλα σχεδόν τα νεοελληνικά βιβλία ανδίνεται μια ατμόσφαιρα οριστικής, μονοκόμησης, και πληκτικής θλίψης την οποία δεν προσπαθεί τίποτε να ελαφρώσει και δεν υπάρχει σ' αυτό τίποτε το παράδοξο. Άν είχε αναφανεί ένας συγγραφέας μεγαλοφυΐας, που να είχαν πολύ διάφορος και πολύ εξελιγμένος από τους συμπατριώτες του, ίσως αυτός να είχε κατορθώσει εισδύοντας μέσα σε άγνωστες πτυχές της ανθρώπινης ψυχής, κι δραματίζόμενος δικούς του κόσμους, να προσφέρει τη δυ-

νατότητα μιας απόδοσης. Άλλα το νεοελληνικό διήγημα εξακολουθεί σχεδόν σύσσωμο να φωτογραφεί τη γύρω του πεζή καθημερινότητα. Οι διηγηματογράφοι που να είναι και ποιητές είναι ελάχιστοι. Βέβαια υπάρχει κάποια εξέλιξη: το είδος και στο προηγούμενο μου σημείωμα: η ήθογραφία κι ο ψευτορωμαντισμός ξεπερνιούνται. Βιβλία έντελως ηπιώδη κι άκαλαίσθητα όπως είναι η «Έξομολόγησης νευρασθενικού», όπου ένας νευρασθενικός ο οποίος συνέλεξε τις πιο μονοκόμους, υπερβολικές, άοριστες κι εξωφρενικές γνώσεις περί νευρασθενείας, αφηγείται μέσα σ' ένα διαρκές κλαυθμόρισμα τις πολύ λίγο ενδιαφέρουσες ερωτικές του περιπέτειες, εκδίδονται ελάχιστα. Οι νέοι συγγραφείς προσπαθούν να συλλάβουν τη σύγχρονη ζωή μέσα στις πόλεις και μερικοί δοκιμάζουν και να διαπλάσουν ένα οπωσδήποτε προσωπικό τους ύφος. Άλλα πέραν αυτού: Έξακολουθούν να μένουν περιορισμένοι στο διήγημα, κι ούτε να τείνουν προς το μυθιστόρημα. Έλαβα αυτόν τον μήνα πέντε συλλογές διηγημάτων. Ο κάπως απόρροιστος αναγνώστης ο οποίος δεν θα κοιτάσει να ανακαλύψει χαρακτηριστικά γνωρίσματα σε κάθε συλλογή και να διακρίνει τις αποχρώσεις και τα ιδιαίτερα προσόντα και ελαττώματα που διαφοροποιούν τον κάθε συγγραφέα, δεν θα παρατηρήσει παρά την γενική άτονη ατμόσφαιρα και εύκολα θα νομίσει ότι όλα τα διηγήματα έχουν γραφεί από τον ίδιον συγγραφέα. Έξαίρεση κάνει μόνον ο κ. Νικολαΐδης στον οποίο η αληθινή πλουσία του φαντασία δίνει μια θέση ξεχωριστή. Δεν μιλεί φυσικά για τα θέματα. Το θέμα υπόδεδοτε έχει σημασία: σημασία έχει ο τρόπος που θ' αναπτυχθεί. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν διακρίνεται καμιά έντονη συγγραφική ατομικότητα, καμιά δύναμη του συγγραφούς να υψωθεί πάνω από τις ταλαιπωρημένες ζωές που περιγράφει κι από το δικό του πόνο με έναν δημιουργικό ένδοξασμό, με μια ποιητική ανάταση.

Ο κ. Κατηφόρης αφηγείται διάφορες ιστορίες αρκετά κοινές, όπου υπάρχουν πάντοτε ξεμεταλλεύεται και ξεμεταλλεύονται. Οι ξεμεταλλεύονται είναι οι «ήρωες» των πολέμων, ή οι γυναίκες που πέφτουν θύματα πλουσιών οι οποίοι δίδουν τις ευεργετούς για να έχουν δικαίωμα άπασι στο σώμα τους. Ο κ. Κατηφόρης δεν κατορθώνει να δώσει γρήγορα αρχιτεκτονική μορφή στα διηγήματά του μακριά νει κουραστικά μερικά μέρη και δεν παρουσιάζει αναγνωρίσιμα τις λεπτομέρειες που θα πρόσθεταν χρώμα στη διήγησή του. Το ύφος του σέρνεται άνομα και συχνά δεν αποφεύγει να φανεί ατημέλητο, κι ακόμα και κάποτε πρόστιχο. Μερικές φορές μοιραζόουν κάποτε ότι ο κ. Κατηφόρης αποβλέπει και σε κάτι άλλο παρά στο να φωτογραφήσει τη γύρω του πραγματικότητα, ότι επιδιώκει αναπαρασταίνοντας βασανισμένες ζωές να προκλήσει μια διάθεση αντίδρασης και απάντασης. Άλλ' οι φράσεις αυτές δεν συνδέονται οργανικά με το όλο διήγημα: μένουν ξεκομμένες και η επιφανειακή, καθόλου εσωτερικά δομημένη διήγησή δεν συγκαίει, κι έτσι δεν υπηρετεί την πρόθεση του κ. Κατηφόρη: άφινει τον αναγνώστη απάθη... όταν δεν τον πλήττει.

Ο κ. Αφθονιάτης διηγείται τρεις ιστορίες με το σκοπό να περιγράψει μερικές σκηνές της πρόσφατης πολεμικής και μεταπολεμικής εποχής. Μερικές περιγραφές του είναι αρκετά ζωηρές: ο συγγραφέας στέκει ως αμερόληπτος παρατηρητής της πάλης μεταξύ βενιζελικών και βασιλικών, και του αγώνα του κομμουνιστικού κόμματος: κάποιες σελίδες του διαβάζονται ειχαρίστως. Όχι όμως για τη λογοτεχνική τους αξία, αλλά μόνο γιατί επαναφέρουν στη μνήμη γεγονότα που μας είναι γνωστά και που ακόμα μας συγκινούν. Ο κ. Αφθονιάτης δεν τα φωτίζει με κανένα δικό του φώς. Τα διηγήματά του δεν είναι διηγήματα. Δεν έχουν ούτε αρχή, ούτε τέλος, ούτε κεντρικό νόημα, χωρίς και να φαίνεται ότι ο συγγραφέας επέζησε επίτηδες να αποφυγή την υπόθεση. Τα πρόσωπα του είναι εύμορφες σκιές χωρίς ατομικότητα που ο αναγνώστης θα ησυχάζει και τα συγγέει και πριν ακόμα φθάσει στο τέλος του βιβλίου. Το βιβλίο του κ. Αφθονιάτη είναι σκληρό και συχνά ατημέλητο: σε κάθε σελίδα

άπαντιούνται αρκετές ανορθογραφίες κι άλλα ορθογραφικά και ξενικά λέξεις: η ελληνική γλώσσα έχει βέβαια ανάγκη να πλουτισθεί αλλά δεν υπάρχει και λόγος να συσσωρευτούν οι ξενικές λέξεις, προπάντων όταν αυτό γίνεται για έννοιες που έχουν πια αποχτήσει την ελληνική τους έκφραση.

Ο κ. Τερζάκης εισχωρεί βαθύτερα μέσα στις ψυχές των προσώπων του και τα ξοντανεύει. Τα διηγήματά του είναι αρχιτεκτονική μένα. Προσπαθεί να διηγηθεί με συγκίνηση και έτσι να επεκτείνει τη δυναμικότητα των απλών περιπετειών που παρουσιάζει κλείνοντας μέσα τους έναν παλιό καθολικής μελαγχολίας. Γιατί να είναι και η αγάπη μια πηγή τόσο πόνου για τους ανθρώπους; Δεν τους βασανίζει κι άλλος άρεκτα ο θάνατος και η αθλιότητα της καθημερινής βιοπάλης; Ο κ. Τερζάκης εφευρίσκει και μερικές υποθέσεις ιδιόρρυθμες. Το ύφος του έχει μια λεπτότητα, μια ευσταθία και μια δόνηση, κι αν δεν προσπαθούσε τόσο φανερά να μιμηθεί το ύφος του Κνούτ Χάμσουν θα ήταν πολύ αξιοπρόσχετο. Ο κ. Τερζάκης έχει ικανότητες, και ίσως κάποτε γίνει συγγραφέας. Άλλά για την όρα του βιβλίου του δεν προσφέρει και δεν αποκαλύπτει τίποτε το καινούργιο. Δεν υπάρχει στο βιβλίο του ούτε μια πρωτότυπη ψυχολογική παρατήρηση και σκέψη. Είναι ένα βιβλίο γραμμένο με καλίσθησια. Βέβαια κι αυτό είναι κατ' άλλα δεν είναι πολύ.

Και μια γενική λεπτομερειακή παρατήρηση. Γιατί αποφεύγουν συστηματικά σχεδόν όλοι οι νέοι συγγραφείς να παραθέτουν στην αρχή ή στο τέλος του βιβλίου τους ένα πίνακα των περιεχομένων; Δεν θα τους στοιχίσει πολύ κόπο και θα εύκολυναν σημαντικά τον αναγνώστη για την άνεση του οποίου δεν είναι σωστό να διαφερούν.

ΑΛΗΣ ΘΥΛΟΣ

ΓΑΛΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Remarque — A l'Ouest rien de nouveau
Renn — Guerre.
Glaeser — Classe 22.
Johannsen — Quatre de l'Infanterie.
Zweig — Le cas du Sergeant Grischka.
Doty — La légion des damnés.
De Rosaz — Rien à signaler.

Βιβλιοπωλείον «ΚΑΟΥΦΜΑΝ»

Όδός Σταδίου 28

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΛΗΡΩΜΗ ΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ 1929

Φέρεται εις γνώσιν των κ. κ. μετόχων της Τραπεζής ότι συμφωνώ τω άρθρω 9 του Καταστατικού, από το έτους 1928 και μετά ταύτα, το δριστικόν μερίσμα επί των μετοχών της Τραπεζής καταβάλλεται μετά την έγκρισιν του Ισολογισμού αυτής υπό της Γενικής Συνελεύσεως των Μετόχων.

Πρός διευκόλυνσιν εν τούτοις των κ. κ. μετόχων, το Γενικόν Συμβούλιον της Τραπεζής άπεφάσισε κατά την τελευταίαν αυτού συνεδρίαν, όπως υποβάλη εις την προσεχή ετησίαν Γενικήν Συνέλευσιν πρότασιν τροποποιήσεως του Καταστατικού της Τραπεζής, ίνα ή πληρωμή του μερίσματος γίνεται εις το μέλλον μετά την υπό του Γενικού Συμβουλίου εξέτασιν και έγκρισιν του Ισολογισμού. Όσον άφορά δέ το μερίσμα του έτους 1929, ελήφθη άπόφασις, υπό εϋθύνην του Γενικού Συμβουλίου, όπως τοϋτο άρχίση καταβαλλόμενον από 1ης Μαρτίου ε. έ.

Δύνανται όθεν οι κ. κ. μέτοχοι, επί προσαγωγή της υπό' αριθμ. 14 μερισματικοδείξεως, να εισπράττωσι το μερίσμα 1929 από της 1ης Μαρτίου, προσερχόμενοι εν Αθήναις μεν παρά τω Κεντρικώ Καταστήματι της Τραπεζής, εν ταίς έπαρχίαις δέ παρά τοίς υποκαταστήμασιν αυτής.

Η ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΑ ΝΕΟΛΑΙΑ

«...Σείς οι νέοι έχετε άπέναντι ήμών των παλαιότερων αυτό το μέγα πλεονέκτημα, ότι την προσοχήν σας και την δραστηριότητά σας δεν πρόκειται ν' άπορροφήση πλέον ή ιδέα της εθνικής αποκαταστάσεως. Όλη σας ή προσοχή και ή δραστηριότης μέλλει να στραφεί μόνον εις την όργάνωσιν του νέου Έλληνικού Κράτους εις κράτος συγχρονισμένου και εις την βελτίωσιν του ισχυόντος κοινωνικού καθεστώτος...»

ΕΛΕΥΘ. Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

(άπό τον λόγον του προς την Φιλελευθ. Νεολαίαν).

ΔΙΑ των όλγων τούτων λέξεων ο άρχηγός των Φιλελευθέρων άπαιθουόμενος από έτους προς την Φιλελευθέραν Νεολαίαν έχασαν ευκρινώς τον δρόμον τον όποιον όφειλε ν' ακολουθήσῃ ή νέα έν γένει ελληνική γενεά. Δέν δυνατόν μόνον να άσπασθώμεν την γνώμην του ότι ή έλλειψις βλέψων εθνικής αποκαταστάσεως, υπό' ός συνθήκας προσελήθη αυτή, άποτελεί πλεονέκτημα δι' ήμάς τους νεότερους. Κατά τα άλλα, οι λόγοι όστοι άποτελούν μίαν μεγάλην αλήθειαν, την όποιαν όφειλομεν όχι μόνον ν' άποδεχθώμεν και ν' ακολουθήσωμεν αλλά και να προπαγανδίσωμεν όπως επικρατήσῃ εις την ψυχήν άπάσης της ελληνικής νεολαίας.

Η όργάνωσις του Κράτους μας εις κράτος συγχρονισμένον, άπληλαγμένον δηλαδή υπό' πολεμίσματων της μακράς δουλείας και κατάληλόν να άποτελέσῃ, όπως και πάλαι ποτέ, το κέντρον της ανάπτυξεως των τεχνών και επιστημών ή προσπάθεια προς βελτίωσιν του κοινωνικού καθεστώτος, δηλαδή ή φροντίς όπως ο συγχρονισμός πλουτός μη άποβαίη όργανωσιν καταπίσεως των άπορωτέων τάξεων ή επιβαλλομένη ενεργεία διά την αύξησιν του εθνικού εισοδήματος και ή δικαία αύτού κατανομή ή διά τον λόγον τούτον επιβεβλημένη έπίσης προσπάθεια ένισχύσεως της γεωργίας, της βιομηχανίας, του έμπορίου και λοιπών πλουτοπαραγωγικών μας πόρων ή ανάπτυξις του αίσθηματος της αλληλεγγύης μεταξύ των ατόμων, ώστε να κατανοηθή έπαρκώς ή πραγματική άφύελα ήτις δημιουργείται εις αυτά έκ της επικρατήσεως τούτου ή καθιέρωσις της γυμναστικής ως αναγκαίας καθημερινής ασκήσεως παντός νέου, πάντα ταύτα άποτελούν καθήκοντα ίερά και έπαικτικά της σημερινής πρό παντός ελληνικής νεολαίας προς την Πατρίδα μας, διά την έκτέλεσιν των όποιων όφειλει να έργασθῃ με τον έξαιρετικόν ζήλον και τον άκράτητον ένθουσιασμόν τον όποιον άπαιτούν οι έξαιρετικές δυσχερείς περιστάσεις, τάς όποίας εσωτερικώς διέρχεται σημερον ή χώρα μας.

Έντυχός ταύτα έχουν ήδη κατανοηθή άρκετα από μεγάλην μερίδα της ελληνικής νεολαίας, την Φιλελευθέραν τοιαύτην, ήτις και δύναται βάσιμως να ύποσχεθῇ ότι ταχέως θα έχη προσφέρει αξιόλογον ένίσχυσιν διά την έκτέλεσιν του άνωτέρω καθήκοντος της ελληνικής νεολαίας.

Η Φιλελευθέρα Νεολαία από της συστάσεως της έχει πράγματι ως σκοπόν της δια άνωτέρω είπομεν, και δέν δύναται παρά ν' αναγνωρίσῃ από τους έγγύθεν παρακολουθούστας την δλοέν συστηματικονομένην δράσιν της ότι ύπόσχεται πολλά διά το άμέσως προσεχές μέλλον. Η έπί σταθερώς βάσεως όργάνωσις της βαίνει όλοέν επί τα πρόσω. Η άποβολή του στενού κομματικού χαρακτήρος της και ή έξάπλωση της δράσεως της καθ' όλην την έκτασιν της φιλελευθέρας ιδεολογίας, θα επιβάλῃ εις άπαν την άκομμάτιστον Φιλελευθέραν νεολαίαν να την ένισχύσῃ εις το έργον της τούτου, διότι ούτω πραγματοποιείται προσπάθεια εθνικής αναδημιουργίας και προόδου. Η προθυμία των εν ταίς έπαρχίαις Φιλελευθέρων νέων όπως όργανωθώμεν παρά το πλεονού και κατά το σύστημα των έν τῇ πρωτεύουσῃ, ή ίδρυσις εις πλείστα ήδη έπαρχιακά κέντρα Ιοχυρών όργανώσεων των Φιλελευθέρων νέων και ή προεβλεπόμενη επιτυχία της προσπάθειας προς δημιουργίαν τοιούτων όργανώσεων εις τα κυριώτερα έπαρχιακά κέντρα με στενήν συνεργασίαν και κοινήν κατεύθυνσιν, ώστε να εμφανίσῃται ένιαία ή Φιλελευθέρα νεολαία της Ελλάδος ή άρξομένη συνεργασία της Πανελληνίου Φιλελευθέρας Νεολαίας μετά της Γυ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΙΤΑΛΙΑ—ΕΛΛΑΣ

Η συνάντησις των εθνικών ομάδων Έλλλάδος—Βουλγαρίας ή οποία έλαβε χώραν πέρυσιν εις την Σόφιαν έσημείωσε την πρώτην—ας την πούμε επιτυχίαν—του ελληνικού ποδοσφαίρου εις διεθνείς αγώνας. Αί προηγηθείσαι συναντήσεις της εθνικής ποδοσφαιρικής μας ομάδος εις την Άμβέρσαν το 1920 και εις τας Αθήνας πέρυσιν, υπήρξαν άποκαρδιωτικά, και διά τούτο το ίσόπαλον άποτέλεσμα της Σόφιας έθεωρήθη ως μία πολύ μεγάλη επιτυχία, εάν ληφθῇ μέλιστα υπό' όψει ότι διά πρώτην φοράν ύστερα από έννέα χρόνια ή ελληνική ποδοσφαιρική όμάς έπαιξε εις ξένον έδαφος.

Μετά το ίσόπαλον άποτέλεσμα της Σόφιας ήλθεν ή ώραία νίκη την όποιαν έπέτυχεν ή εθνική μας όμάς κατά τον αγώνα της εναντίον της εθνικής ομάδος της Γιουγκοσλαβίας και εις προσπάτοι εις την μνήμην μας αί λεπτομέρειαι του αγώνος τούτου, τον όποιον ητύχησαν να παρακολουθήσουν οι Αθηναίοι εις το γήπεδον του Παναθηναϊκού.

Και εις την Σόφιαν και εις τας Αθήνας αί επιτυχίαι του ελληνικού ποδοσφαίρου όφειλονται εις τους Πειραιείς όπισθοφύλακας, εις τους Θεσσαλονικείς μέσους, εις τους Αδριανοπούλους και εις τον Γιάμαλην. Θα ήτο λοιπόν πολύ εύκολον διά την επιτροπήν διαλογής παικτών να σχηματίσῃ την όμάδα ή οποία θα συναντηθῇ την 2αν Μαρτίου εις την Νεάπολιν εναντίον της Ιταλικής ομάδος, δεδομένου ότι έχει ενώπιόν της προηγούμενα επί των όποιων να κρίνῃ. Και εις τας δύο τελευταίας περιπτώσεις οι παίκται οι όποιοι έπαιξαν άπέδειξαν ότι και τέχνην έχουν και όρμην και αὐτοθυσίαν ύπέρ των χρωμάτων των.

Εάν λοιπόν οι παίκται οι όποιοι άπέτελεσαν την τελευταίαν εθνικήν όμάδα έχουν τον καιρόν να μεταβούν εις την Ιταλίαν, ή επιτροπή δέν θα εύρισκε καμμίαν δυσκολίαν να σχηματίσῃ την Εθνικήν Όμάδα, τροποποιύσα μόνον αὐτήν εις ένα ή δύο σημεία εις τά όποια δέν παρουσιάζει Ισχυρά Πρωτίστως εις την όμάδα έλειψε την τελευταίαν φοράν ένας έξεϋ δεξιός. Ούτε ο Ντίνοσ Αδριανόπουλος ούτε ο Άγγελάρχης πρέπει να ύπολογίζωται διά την θέσιν αὐτήν. Επίσης ο Κωνσταντίνιδης, άν και άπέδωσε πολύ καλά εις την θέσιν του «δεξιού μέσου» και ίδίως κατά την διάρκειαν του δευτέρου ήμιχρονίου, δέν μπορεί

να άποδώσῃ εις την θέσιν αὐτήν έκείνο που θα άπέδιδεν εάν έπαιζεν εις την θέσιν του.

Από την τελευταίαν όμάδα έκείνο το όποτον γνωρίζομεν επί του παρόντος θετικῶς εἶνε ότι ο Κ. Βικελίδης δέν μπορεί να επιτύχῃ άδειαν από την έργασίαν του διά να μεταβῇ εις Νεάπολιν. Την θέσιν του λοιπόν ως «κεντρικού μέσου» πρέπει να καταλάβῃ ο Κωνσταντίνιδης. Σχετικῶς με την συμμετοχήν του Λεωνίδα ένεφανίσθησαν δυσκολίαι, λόγω των μαθημάτων του, αλλά φαίνεται ότι θα μπόρῃσῃ να ταξειδεύσῃ.

Επομένως ή σύνθεσις της όμάδος δέν θα διαφέρῃ από την τελευταίαν φοράν. Ό τερματοφύλαξ και οι όπισθοφύλακες μας ικανοποίησαν πλήρως και δέν έχομεν λόγους να ζητήσωμεν αλλαγήν. Τούναντίον το παιχνίδι που παίζουσιν οι όπισθοφύλακες θα τούς βοηθήσῃ πολύ εις την Ιταλίαν. Εἶνε και οι δύο σκληροί παίκται.

Ός άριστέρως μέσος ο Νικηφόρος Βικελίδης έκράτησεν την θέσιν του θαυμασία και έγινε πολύ συμπαθητικός εις τους φιλάθλους. Κεντρικός μέσος, έλλείψει του άδελφου του, ο μόνος ένδεδειγμένος εἶνε ο Κωνσταντίνιδης και δεξιός μέσος ο Λευκός ή ο Γκίκας.

Εἰς την γραμμήν των κυνηγών οι άδελφοι Αδριανόπουλοι δέν θα έπρεπε να διασπασθώμεν και την φοράν αὐτήν. Δέν μᾶς έδωσαν τοίλάχιστον μέχρι τούδε δείγματα παρακμής, εξαίρεσει του Γιώργου ο όποιος εἶνε λίγο δυσκίνητος. Άλλά το ζήτημα της συνοχής του έξησπράλσεως την θέσιν του εις την τελευταίαν όμάδα και θα ήτο ίσως φρόνιμον να γίνη και πάλιν το ίδιο.

Διά την θέσιν του έξεϋ δεξιῶ δέν ύπάρχει κανένας που να επιβάλλεται ιδιαίτέρως και μολονότι δύναται να φανῇ τολμηρόν, κατά την γνώμην μας ο Μεσάρης Π θα εἶνε ο καταλληλότερος, με άναπληρωματικόν τον Μιάκην.

Οι Ιταλοί βεβαίως εἶνε πολύ Ισχυροί και δέν μπορεί κανείς να είπῃ μετά βεβαιότητος ότι μία όμάς ως ή άνωτέρω θα κερδίσῃ. Εἴμεθα όμως βέβαιοι ότι θα κάμῃ καλήν εμφάνισιν και θα κρατήσῃ το γήπεδον του ελληνικού ποδοσφαίρου.

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ

Ούδεμία άπόδειξις άναγνωρίζεται εάν δέν φέρῃ την σφραγίδα και την ύπογραφήν του διαχειριστού της «Εργασίας» κ. Τ. Θεοφιλοπούλου.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΣΤΑΔΙΟΥ 33

Χημικά λιπάσματα, άπλα και σύνθετα. Όξεία έν γένει. Γεωργικά φάρμακα. Υαλουργεία λευκής και πράσινης ύάλου. Υελοπινάκες.

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΑΡΧΗΜΑΣ
Διά 3 μηνών 8 ο/ο
Διά 6 » 8 1/2 ο/ο
Διά 1 έτος 9 ο/ο
ΕΙΣ ΔΙΠ. ΑΠΤΑΙΛΑΣ, ΔΟΛ. ΑΠΡΙΑ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΝ.
Διά 3 μηνών 7 ο/ο
Διά 6 » 7 1/2 ο/ο
Διά 1 έτος 8 ο/ο

Ε. ΚΟΡΡΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 880Ν

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 1929

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Κατάστασις τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1929

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ἐν τῷ Γαμίῳ καὶ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος	658.054.423.10
Διαθέσιμα ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	409.347.287.99
Ὁμολογιαὶ Ἑθνικῶν Δανείων	865.283.090.57
Προσωρινὰ Δάνεια πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον	180.957.848.80
Ὁμολογιαὶ Ἑλλήν. Δημοσίου ἐναντὶ κυκλοφορούντων ἐντόκων γραμματίων Ἑθνικῆς Ἀμύνης	61.000.000
Καταβολαὶ εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξίμων πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 25(10)1926, 4(11)1926 καὶ 24(5)1927	788.169.263.78
Καταβολαὶ εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξίμων πρόσφυγας συμφώνως συμβάσει 14 Ἀπριλίου 1928	321.239.534.14
Λογαριασμός διαχειρίσεως κτημάτων ἀνταλλαγέντων Μουσουλμάνων	34.001.628.89
Προεξοφλήσεις	1.461.621.441.87
Χορηγήσεις εἰς γεωργοὺς κτηματίας καὶ γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς	1.258.101.890.59
Δάνεια, ἀνοικτοὶ λογισμοὶ ἐπ' ἐνεχρῶν χρηματογράφων ἐμπορευμάτων	696.753.083.71
Δάνεια πρὸς νομικὰ πρόσωπα	966.894.989.92
Μετοχαὶ Τραπεζῶν καὶ Ἑταιρειῶν	124.766.820.74
Καταστήματα καὶ Κτήματα Τραπεζῆς	313.432.130.79
Ἐξόδα ἐγκαταστάσεως	72.709.084.04
	89.—
	8.212.332.107.93

Κεφάλαια :	
Κεφάλαιον μετοχικόν	Δρ. 20.030.000 —
Κεφάλαια ἀποθεματικά	> 247.000.000 —
Διαφορὰ ἐξ ἀναγωγῆς χρυσοῦ καὶ συναλλάγματος εἰς τὴν τιμὴν σταθεροποιήσεως	> 938.393.789.21
Ἔντοκα γραμματίων Ἑθνικῆς Ἀμύνης Ἀποδοχῇ Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν κυκλοφορούντων ἐντόκων γραμματίων	60.728.600.—
Καταθέσεις ἐν γένει :	
Καταθέσεις ὄψεως	Δρ. 4.009.231.220.95
> Ταμιευτηρίου	> 1.329.011.534.79
> διαρκεῖς & ἐπὶ προθεσμίᾳ	> 872.610.201.90
Δάνειον Τραπεζῆς £ 1.800.000 2% 1925	> 345.240.000.—
Ἐκκρεμῆς λογαριασμοὶ	6.558.092.957.64
Μέρισμα ἐλεύθερον Φ. Κ. Π. ἔτους 1929	345.798.575.94
Μείον προσωρινοῦ μερίσματος	Δρ. 60.000.000.—
Ὑπόλ. κερδ. ἔτους 1929 εἰς νέον	> 17.000.000.—
	43.000.000.—
	1.318.185.14
	8.212.332.107.93

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ

ΧΡΕΩΣΙΣ

Ἐξόδα	
Εἰς ἔξοδα διαχειρίσεως	165.941.107.74
> ποσοστά Συμβουλῶν	1.175.671.25
> Προσωπικοῦ	27.859.509.85
> Ταμείον συντάξεως Προσωπικοῦ	12.000.000.—
> Ἀλληλοβοηθείας	4.000.000.—
Τόκοι :	210.976.288.84
> τόκους καταθέσεως ἐν ὄψει	117.960.633.64
> > ταμιευτηρίου	51.980.076.42
> > διαρκῶν καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ	40.192.608.64
> > καὶ λαχνοῦς λαχ. δανείου 3 % εἰς χρυσὸν 1880...	611.188.50
> > δανείου εἰς 2% συναλλάγματος ἐπὶ Λονδίνου 1925...	7.430.850.—
Ἀποσβέσεις :	217.575.357.20
> καταστήματα Τραπεζῆς	17.598.919.09
> κτήματα	2.673.780.48
> ἔξοδα ἐγκαταστάσεως	10.290.748.64
> κρατήσεις δι' ἀπαιτήσεις ἐπισηφαλεῖς	35.677.869.50
Φόροι καὶ συμμετοχὴ Δημοσίου :	66.176.317.71
> φόρους καθαρῶς προσόδου κλπ.	24.219.945.04
> συμμετοχὴν Δημοσίου βάσει διανεμομένου μερίσματος συμφώνως συμβάσει 23 Φεβρ. 1928	1.000.000.—
> πρόβλεψιν διὰ πρόσθετον φόρον Ἀνωμόμ. Ἑταιρειῶν 1921	3.095.985.—
διανεμόμενα διὰ τὸ ἔτος 1929 διατιθέμενα πρὸς ἀπόσβεσιν ἐκ τῆς ζημίας τῆς προκοψα-σης ἐκ τῆς ρυθμίσεως τοῦ ζητήματος τῶν καλυμμάτων συμφώνως συμβάσει 3 Ἰουνίου 1929	73.026.235.55
20.000.000.—	
διατιθέμενα εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ Ταμείου ἀσφαλείας Τραπεζῆς διὰ κινδύνους χρηματοκαταστολῶν	6.000.000.—
ἀφιέμενα διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος	1.318.185.84
	100.344.421.39
	623.388.315.18

ΠΙΣΤΩΣΙΣ

Ἀπὸ τόκους καὶ ὀφειλέας διαθέσιμων ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	36.568.087.81
> ὀμολογιῶν Ἑθνικῶν δανείων	61.402.578.71
> > προσωρινῶν δανείων Ἑλληνικοῦ Δημοσίου	9.228.244.40
> > καταβολῶν εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξίμων πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 25(10)1926 4(11) 1926 καὶ 24(5)1927	72.820.239.—
Ἀπὸ τόκους καταβολῶν εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξίμων πρόσφυγας συμφώνως συμβάσει 14 Ἀπριλίου 1928	22.304.319.—
Ἀπὸ τόκους ἴσμου διαχειρίσεως κτημάτων ἀνταλλαγέντων Μουσουλμάνων	3.678.482.—
Ἀπὸ τόκους ἴσμου Ἑλλήν. Δημοσίου ἐκ πληρωμῆς Ἀ' διμήνου τοκιδίου ὀμολογιῶν Β' Δανείου ἀνταλλαξι-μων Δρ. 2.500.000.000	1.128.197.80
Ἀπὸ προεξοφλήματα χορηγήσεων ἐμπορικῶν	127.393.622.98
> > > εἰς γεωργοὺς, κτηματίας καὶ γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς	80.968.249.66
Ἀπὸ τόκους δανείων καὶ ἀνοικτῶν ἴσμων ἐπὶ ἐνεχρῶν χρηματογράφων	49.734.727.08
Ἀπὸ τόκους δανείων καὶ ἀνοικτῶν ἴσμων ἐπὶ ἐνεχρῶν ἐμπορευμάτων	75.006.615.21
Ἀπὸ τόκους δανείων πρὸς νομικὰ πρόσωπα	10.386.736.47
> μερίσματα μετοχῶν Τραπεζῶν καὶ Ἑταιρειῶν	16.562.685.30
> προσόδους κτημάτων Τραπεζῆς	1.785.458.68
> εἰσράξεις ἀπεσβεσμένων ἀπαιτήσεων	453.978.30
> φύλακτρα χρηματογράφων καὶ ἐνοίκια χρηματοκιβ.	2.944.298.43
> διάφορα κέρδη (συναλλαγματικὴ διαφορά, προμήθεια κινήσεως κεφαλαίων καὶ διάφορα ἄλλα κέρδη)	50.365.881.03
Ἀπὸ κέρδη καὶ ζημίας, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ παρελθ. ἔτους	655.968.87

Διανομὴ δραχμῶν 73.026.235.55 ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν ἔτους 1929, ὡς ἀνωτέρω

Εἰς τακτικὸν μερίσμα 10ο)ο ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20.000.000	Δρχ. 2.000.000 —	Ὁμοῦ Δρ. 73.026.235.55
Εἰς πρόσθετον μερίσμα	> 71.026.235.55	> 13.026.235.55
Ἐκπίπτουνται δι' ἀναλυτικὸν φόρον καθαρῶς προσόδου		Δρχ. 60.000.000.—
Μέρισμα ἐλεύθερον τοῦ ἀναλυτικοῦ φόρου καθαρῶς προσόδου, πρὸς 3.000 ἑφ' ἑκάστης μετοχῆς		

Τὸ ἐκ δραχμῶν 3.000 — μερίσμα, μείον τοῦ καταβληθέντος προσωρινοῦ μερίσματος ἐκ Δρχ. 850 — ἦτοι Δρχ. 2.150 — κατὰ μετοχὴν εἶνε καταβλητέον ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῆς ὑπ' ἀριθρ 14 μερισματοποδείξεως.

Ἐν Ἑλλάδι: παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ: παρὰ τοῖς ἐπιφορτισμένοις πρὸς τοῦτο ἀνταποκριταῖς τῆς Τραπεζῆς μετ' ἀφαιρέσιν τῆς προμηθείας των.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1930

Ὁ Διοικητὴς

ΙΩ. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Τμηματάρχης τοῦ Γεν. Λογιστηρίου καὶ ἄ. α.

Γ. Α. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ